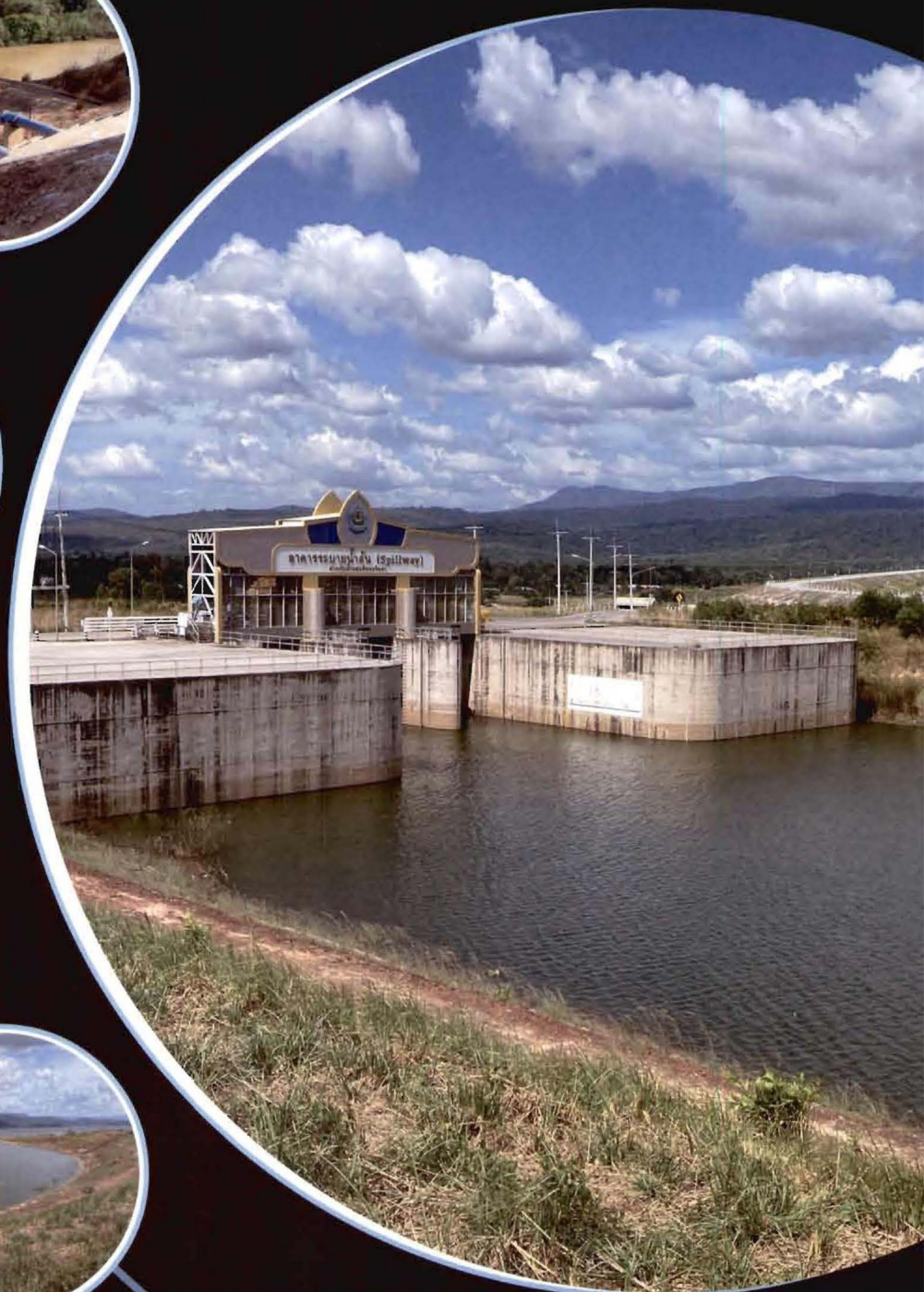

รายงานการพิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำ
และการชลประทานเพื่อการเกษตร
ของ คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ

และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน
เพื่อการเกษตร

ของ

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๑

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

ที่ สว.๐๐๐๙.๐๙/(ร.๕๓) วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ
ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๓) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตรและการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ประกอบด้วย

๑. พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลเอก ดนัย มีชูเวช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิทยา ผิวผ่อง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสุธี มากบุญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายลักษณ์ วจนานวัช	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	เลขาธิการคณะกรรมการ
๗. นายรณวิทย์ ปริยะตระกูล	รองเลขาธิการคณะกรรมการ
และโฆษกคณะกรรมการ
๘. นางจินตนา ชัยยวรรณการ	รองโฆษกคณะกรรมการ
๙. ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก ปิฎมพงศ์ ประถมภัฏ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายเฉลียว เกาะแก้ว	กรรมการ
๑๓. นายบุญมี สุระโคตร	กรรมการ
๑๔. นางเบญจรัตน์ จริยธาราสีห์	กรรมการ
๑๕. นายประมาณ สว่างญาติ	กรรมการ
๑๖. นายไพโรจน์ พ่วงทอง	กรรมการ
๑๗. นายสำราญ ครรชิต	กรรมการ
๑๘. นายอุดม วรรณรัฐ	กรรมการ

บัดนี้ ...

บัดนี้ คณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาติดตาม
เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำ
และการชลประทานเพื่อการเกษตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อ
วุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์
ต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

ประธานคณะกรรมการธิการการเกษตรและสหกรณ์
วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางอุมาพร สายสุวรรณ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการ
การเกษตรและสหกรณ์

(นางสาวอริษา ทองทับทิม)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการ
การเกษตรและสหกรณ์

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ
ประธานคณะกรรมการ

พลเอก ดนัย มีชูเวช
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายวิทยา ผิวผ่อง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายสุธี มากบุญ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายลักษณ์ วจนานวัช
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

นายสมชาย ชาญณรงค์กุล
เลขานุการคณะกรรมการ

นายรณวิทย์ ปริยฉัตรตระกูล
รองเลขานุการคณะกรรมการ
และโฆษกคณะกรรมการ

นางจินตนา ชัยยวรรณการ
รองโฆษกคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ป້ถมพงศ์ ประถมภักฐ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายเฉลียว เกาะแก้ว
กรรมการ

นายบุญมี สุระโคตร
กรรมการ

นางเบญจรัตน์ จริยธาราสีทธิ์
กรรมการ

นายประมาน สว่างญาติ
กรรมการ

นายไพโรจน์ พ่วงทอง
กรรมการ

นายสำราญ ครรชิต
กรรมการ

นายอุดม วรรณรัตน์
กรรมการ

คณะกรรมการการปัจจัยการผลิต
ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

พลเอก ดนัย มีชูเวช
ประธานคณะกรรมการ

นายวิทยา ผิวผ่อง
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายสำราญ ครรชิต
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นางเบญจรัตน์ จรรย์ธาราสีทธิ์
อนุกรรมการ

นายอุดม วรรณรัฐ
เลขานุการคณะกรรมการ

นายสิริชัย สารวิจารณ์
รองเลขานุการคณะกรรมการ

นายทวี มาสขาว
อนุกรรมการ

นายธิตี โลหะปิยะพรรณ
อนุกรรมการ

นายบุญยพร ยี่มี
อนุกรรมการ

นายพิทวัส วิชัยดิษฐ์
อนุกรรมการ

นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์
อนุกรรมการ

นายสุชาติ สหไสยชิต
อนุกรรมการ

ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ
ประจำคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

พลตำรวจโท บริหาร เสี่ยงอรมณ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ

นางสาววราภรณ์ พรหมพจน์
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ

นายชยันต์ เมืองสง
นักวิชาการประจำคณะกรรมการ

นางยุถล ควันธรรม
เลขานุการประจำคณะกรรมการ

รายงานการพิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

ของ

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๓) โดยมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอทราบข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตรและการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตร เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

๑.๑ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการปัจจัยการผลิต ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พิจารณาศึกษาประเด็นที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) เรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร คณะอนุกรรมการปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย

๑) พลเอก ดนัย มีชูเวช	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) นายวิทยา ผิวผ่อง	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นายสำราญ ครรชิต	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นายอุดม วรรณรัฐ	อนุกรรมการและเลขานุการ
	คณะอนุกรรมการ
๕) นายสิริชัย สาธุวิจารณ์	อนุกรรมการและรองเลขานุการ
	คณะอนุกรรมการ
๖) นางเบญจรัตน์ จริยธาราสีห์	อนุกรรมการ
๗) นายทวี มาสขาว	อนุกรรมการ
๘) นายธิตี โลหะปิยะพรรณ	อนุกรรมการ

๙) นายบุญยพร ...

๙) นายบุญพร ยี่มี	อนุกรรมการ
๑๐) นายพิทวัส วิชัยดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๑) นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์	อนุกรรมการ
๑๒) นายสุชาติ สหัสโชติ	อนุกรรมการ

๑.๒ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ในคณะอนุกรรมการปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย

๑) พลตำรวจโท บริหาร เสี่ยงอรมณ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒) ดร.วรารมณ พรหมพจน์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๓) นายชยันต์ เมืองสง	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๔) นางยกุล ควันธรรม	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑.๓ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้มีมติแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗ ดังนี้

๑) นางอุมาพร สายสุวรรณ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
๒) นางสาวอริษา ทองทับทิม	นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

๒. วิธีดำเนินการ

๒.๑ ในการดำเนินงานพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้เชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๑) นายสำเริง แสงภู่วงศ์	รองเลขาธิการ
๒) นายสรารุช ชีวประเสริฐ	ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์น้ำ
๓) นายชัยวัฒน์ จันทวี	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและโครงการ
๔) นายดุลยฤทธิ์ หอมนาน	วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ
๕) นายศรัณย์ หุดากร	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ
๖) นางสาวกิตติการ นาคีสนธ์	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมชลประทาน

๑) นายสัญญา แสงพุ่มพงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิศวกรรมชลประทาน
๒) นายทวีศักดิ์ ธนเดโชพล	รองอธิบดีกรมชลประทาน
๓) นายเลอบุญ อุตมทรัพย์	ผู้อำนวยการส่วนประมวลวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ
๔) นายอุทัย วุฒิชำนาญแก้ว	ผู้อำนวยการส่วนแผนงานชลประทาน

๕) นายอาณัติ ...

๕) นายอาณัติ หุ่นหลา	ผู้อำนวยการกลุ่มเกษตรชลประทาน
๖) นายธวัชชัย ไตรวารี	วิศวกรชลประทานชำนาญการพิเศษ
๗) นายเฉลิมพล ฉัตรณวัฒนา	วิศวกรชลประทานชำนาญการ
๘) นายธนภุต เกิดใจบุญ	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ
๙) นางสาวนิภาธร จงดี	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ
กรมพัฒนาที่ดิน	
๑) นายถวิล มั่งนัย	รองอธิบดี
๒) นายสถาพร ใจอารีย์	รองอธิบดีด้านวิชาการ
๓) นายยศ สุคนธมาน	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษ
๔) นายวิศิษฐ์ งามสม	ผู้อำนวยการกลุ่มงานแผนงาน
๕) นายนรินทร์พร นาเมือง	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
๖) นายอัยยะ พินิจสกุลดิษฐ์	นักสำรวจดินชำนาญการ
๗) นายจตุรงค์ สิทธิวรกร	นิติกรชำนาญการ
๘) นายธัชชัย ขอบรูป	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
กรมส่งเสริมการเกษตร	
๑) นางกุลฤดี พัฒนา	รองอธิบดี
๒) นายกิตติพงษ์ คงศรีไพร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
๓) นางสาวอัจฉรา สมสวย	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๔) นางสาวยุวรี บานเย็น	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
กรมทรัพยากรน้ำ	
๑) นายเสน่ห์ สาธุธรรม	รองอธิบดี
๒) นายจิรวิทย์ อุตสารห์	วิศวกรชำนาญการ
กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	
๑) นายประกอบ อยู่คง	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัยและพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล
๒) นายสุวิทย์ บุญชัย	วิศวกรชำนาญการพิเศษ
๓) นางสาวกัลยา ชลธิชานันท์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔) นางสาวจรรยาภรณ์ จาบกัณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
กระทรวงมหาดไทย	
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	
๑) นายธีรยุทธ สำราญทรัพย์	ผู้ตรวจราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
๒) นายทวี เสริมภักดีกุล	รองอธิบดี
๓) ส.ต.อ. เกษม กลิ่นชิด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๔) นายปรีตร เลิศอำไพพนนท์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

๒.๒ พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงจากการเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน ๓ ครั้ง คือ

๑) การเดินทางไปศึกษาดูงานและติดตามการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร
ณ จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒

๒) การเดินทางไปศึกษาดูงานและติดตามการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร
ณ จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

๓) การเดินทางไปศึกษาดูงานและติดตามการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร
ณ จังหวัดปราจีนบุรี ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๓. ผลการศึกษา

จากการพิจารณาศึกษาข้างต้น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงขอเสนอ
รายงานการพิจารณาศึกษาติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ :
การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร เพื่อให้วุฒิสภาโปรดพิจารณา หากวุฒิสภา
ให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเกษตร
และสหกรณ์ วุฒิสภา โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์
แก่การพัฒนาประเทศและประชาชนต่อไป

(นายสมชาย ชาญณรงค์กุล)

เลขาธิการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

“น้ำ” เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของโลก สิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องอาศัยน้ำในการดำรงชีวิต น้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ถึงแม้ว่าจะมีน้ำจำนวนมากแต่การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้มีความต้องการใช้น้ำมากขึ้น ประกอบกับมีการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศ เกิดปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น ทั้งปัญหาอุทกภัย ภัยแล้ง ดินโคลนถล่มและการชะล้างพังทลายของดิน รวมถึงการเพิ่มขึ้นของชุมชนเมืองและการขยายตัวของอุตสาหกรรม การสร้างถนนเสริมเส้นทางคมนาคมที่กีดขวางทางระบายน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งเชิงคุณภาพน้ำและการบริหารจัดการน้ำที่ความรุนแรงมากขึ้น

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหา และพัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทางการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตร และการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะและเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตรเป็นเรื่องหนึ่งในแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ หัวข้อ ๒ การปฏิรูป ด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม หัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิต ในระดับบุคคล ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร มีเป้าหมาย ๔ ประการ คือ ๑) ขยายพื้นที่การชลประทานให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้มากขึ้นในทุกฤดูกาลเพาะปลูก ๒) เพิ่มการพัฒนา แหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชน ๓) เกษตรกรในพื้นที่สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี มีรายได้เพิ่มขึ้น ๔) ประเทศมีระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคการเกษตร ดังนั้น ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนา แหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร จึงเป็นประเด็นที่สำคัญสมควรจะได้มีการพิจารณาศึกษาเพื่อประโยชน์ ในการพัฒนาด้านการเกษตรต่อไป

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับมอบหมายให้ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อขับเคลื่อนให้สำเร็จตามกรอบเวลาที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น คณะกรรมการ การเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้วางแผนงานในการพิจารณาศึกษา การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ในภาพกว้างว่าได้มีการดำเนินการอย่างไร มีหน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพิจารณาศึกษา การปฏิรูปประเทศในประเด็นการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร โดยได้จัดให้มีการสัมมนา การประชุม การเดินทางลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลและการประสานข้อมูลเพิ่มเติมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อมกับกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ สำนักงาน ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมพัฒนาที่ดิน กรมฝนหลวงและการบินเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสถาบันการศึกษา โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๒ - สิงหาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นหัวขั้วระยะเวลาค่อนข้างนานเนื่องจากการดำเนินการรวบรวม ข้อมูล ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด - ๑๙ ทำให้การจัดการประชุม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องระงับไปหัวขั้วระยะเวลาหนึ่ง รวมทั้งได้มีการปรับแก้ไขข้อมูลเพิ่มเติม

ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วย เช่น มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ รวมทั้งได้มีการ ออกกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎกระทรวงองค์การผู้ใช้น้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ กฎกระทรวงการคัดเลือก กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับภาคประชาชน และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยการรวมกลุ่ม เพื่อก่อตั้งเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำ (ภายในเดือนตุลาคม ๒๕๖๔) ตามมาตรา ๓๘ และมีส่วนร่วมในการบูรณา การจัดทำแผนดำเนินการในระดับพื้นที่โดยผ่านกลไกคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด คณะกรรมการลุ่มน้ำ (ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔) และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕) เพื่อให้ความเห็นชอบและเสนอขออนุมัติงบประมาณจากคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗ (๒)

จากการพิจารณาศึกษาผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรน้ำเห็นว่า ปัจจุบัน ได้มียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บท การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ ในประเด็นการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรตามแผนแม่บทการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งกำหนดไว้ ๖ ด้าน คือ ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย ด้านที่ ๔ การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ด้านที่ ๕ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน และด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ โดยมีด้านที่เกี่ยวข้องคือ ด้านที่ ๒ การสร้าง ความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ซึ่งเป็นด้านสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน และการเกษตรในพื้นที่เกษตรน้ำฝนโดยได้ทำการพิจารณาศึกษาในรายละเอียดเฉพาะด้านดังกล่าว เป็นหลักและเน้นความสำคัญในเป้าประสงค์ที่ ๓ และ ๔ จากทั้งหมด ๗ เป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนหรือนอกเขตชลประทานในพื้นที่ ๑๑๕.๔ ล้านไร่ โดยมีเป้าหมาย ๒๐ ปี ได้แก่

๑) ประหยัดน้ำภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม ๑๘๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสำนักงาน ส่งเสริมการลงทุน)

๒) เพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเดิม ๖,๓๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

๓) การจัดหาพื้นที่เกษตรน้ำฝน ปริมาณน้ำ ๑๓,๘๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ ๑๓ ล้านไร่ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นและกรมพัฒนาที่ดิน)

๔) พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ ระบบส่งน้ำใหม่ ปริมาณน้ำ ๑๓,๔๓๙ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ รับประโยชน์ ๑๘ ล้านไร่ (โดยกรมชลประทาน)

๕) พัฒนาระบบผันน้ำ และระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำ ๒,๕๙๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (โดยกรมชลประทาน)

๖) การเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิต โดยการส่งเสริมด้านการเกษตร พันธุ์พืชและการปลูกพืช ให้มีผลิตภาพสูงมากขึ้น (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการข้าว เป็นต้น)

๗) เพิ่มน้ำต้นทุนโดยการปฏิบัติการฝนหลวง (โดยกรมฝนหลวงและการบินเกษตร)

แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งในเรื่องการผลักดันการดำเนินการด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ กระบวนการจัดทำแผนงานและงบประมาณ กลไกการบูรณาการการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ จากหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมฝนหลวงและการบินเกษตร และหน่วยงานที่มีได้มีหน้าที่จัดหาหน้า แต่มีหน้าที่ในการเพิ่มผลิตภาพและมูลค่าการผลิตของเกษตรกร ให้มีผลิตภาพสูงมากขึ้น อาทิเช่น กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการข้าว เป็นต้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างมีภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันตามรายละเอียดในบทที่ ๓ โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เป็นหน่วยงานบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม และทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทั้งนี้ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจะต้องจัดทำแผนงาน งบประมาณให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ (๒) ที่มอบหมายให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาจัดท่างบประมาณประจำปี เพื่อให้เกิดการบูรณาการและไม่เกิดการจัดทำแผนงานซ้ำซ้อน (คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓) และข้อจำกัดอื่น ๆ เช่น ความสามารถด้านศักยภาพของหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำโดยเฉพาะแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีขนาดไม่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และแหล่งน้ำพร้อมสิ่งก่อสร้างที่ได้รับการถ่ายโอนจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐,๐๑๒ แห่ง (ซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒) และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานในระดับพื้นที่และภาคประชาชน คณะกรรมาธิการจึงมีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และการพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตร ดังนี้

๑. การปรับปรุงกฎหมาย และการขับเคลื่อนในการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย ให้ทันสมัยและมีความเหมาะสมกับบริบทของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำปัจจุบัน และคำนึงถึงความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อลดความซ้ำซ้อนระหว่างภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

๑.๒ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติควรเร่งรัดการแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ และทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามหน้าที่และอำนาจในมาตรา ๓๕ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาวาสน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม เป็นต้น

๑.๓ เร่งรัดการออกกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และพิจารณาบูรณาการกฎหมายเกี่ยวกับการขอใช้พื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้ใช้ระยะเวลาสั้นที่สุด และส่งคืนพื้นที่ภายหลังจากจบภารกิจการใช้งานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น การทบทวนพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในประเด็น การกำหนดหลักเกณฑ์ค่าชดเชยที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน

๒. แผนงาน และงบประมาณ

๒.๑ การปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนงาน และงบประมาณให้มีการบูรณาการ อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นควรให้หน่วยงานต่าง ๆ ของทุกกระทรวง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ดำเนินการจัดทำแผนงานและงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำทุกมิติทั้งงบภารกิจพื้นฐาน (Function) งบประมาณบูรณาการ (Agenda) และงบภารกิจพื้นที่ (Area) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จะต้องรวบรวมเสนอผ่านคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ผ่านความเห็นชอบคณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ให้ความเห็นชอบและนำเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยสำนักงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป ตามมาตรา ๑๗ (๒) ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๒ การหาแหล่งงบประมาณเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ เห็นควรพิจารณา แนวทางการให้ภาคีรัฐบาลสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งเงินอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ และโครงการสำคัญที่มีผลสัมฤทธิ์ และผลกระทบสูงต่อเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๒.๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๒.๓.๑ ควรเร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำ จากหน่วยงานของกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดไม่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร (ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒) จัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นเงินอุดหนุนโดยผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พร้อมผลักดันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เพิ่มช่องทางการเสนอของบประมาณเกี่ยวกับแผนงานและโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน เพื่อการเกษตรในเขตลุ่มน้ำผ่านคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณประจำปีตามแนวทางในข้อ ๒.๑

๒.๓.๒ ให้มีการพิจารณาทบทวนการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำที่มีขนาดเกินกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ที่ได้ทำการถ่ายโอนไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แล้วกลับคืนสู่ ส่วนราชการที่ทำการส่งมอบถ่ายโอนเพื่อทำการดูแลบำรุงรักษาต่อไปและพิจารณาปรับลดขนาดแหล่งน้ำ ที่ถ่ายโอนจากที่กำหนดไว้เดิมให้มีขนาดเล็กลง เช่น ไม่เกิน ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นต้น ในกรณีที่หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่มีความพร้อมด้านงบประมาณหรือเจ้าหน้าที่ดูแล เพื่อรองรับการถ่ายโอน ภารกิจด้านแหล่งน้ำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

๓. การผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำจังหวัดและชุมชน

เห็นควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดการส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเชิงพื้นที่ผ่านกลไกคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด และขยายผลไปสู่การบริหารจัดการน้ำระดับชุมชนให้สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการจัดทำแผนงานงบประมาณให้สามารถดำเนินการก่อสร้างและดูแลรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. อบต. และเทศบาล) โดยจัดวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนภารกิจเพื่อให้ความรู้ในการดูแล รักษา และพัฒนาแหล่งน้ำและจัดให้มีคู่มือแนะนำการซ่อมบำรุง รักษา แจกจ่ายอย่างทั่วถึง เป็นต้น

๔. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและงานวิจัยเพื่อยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๑ การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ เห็นควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางบูรณาการพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำให้ถูกต้อง ทันสมัยเป็นมาตรฐานเดียวกันและเชื่อมโยงกับระบบการจัดเก็บข้อมูล (Big data) การใช้น้ำภาคเกษตร พร้อมทั้งขยายผลให้ครอบคลุมทั้งระดับชาติ ลุ่มน้ำ และชุมชน

๔.๒ ทุกหน่วยงานที่ดำเนินการด้านบริหารจัดการน้ำโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้ทำการตรวจสอบสถานภาพแหล่งน้ำที่ได้รับการถ่ายโอนทั้งหมด เพื่อจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำและจัดทำข้อมูลปริมาณแหล่งน้ำในความรับผิดชอบเพื่อเชื่อมโยงกับระบบการจัดเก็บข้อมูล Big Data ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ต่อไป

๔.๓ การศึกษาวิจัย นวัตกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เห็นควรมีการทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา นักวิชาการ เพื่อศึกษา วิจัย และพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

๕. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ เห็นควรสร้างกระบวนการและกลไกการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำ รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและติดตามได้อย่างสะดวกเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพและประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับน้ำ รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรน้ำโดยมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าสูงสุด

๖. แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาและดำเนินการโดยหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง เนื่องจากมีหลายโครงการที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ ต้องใช้เวลาดำเนินการหลายปีจึงจะเสร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยในปัจจุบันมีพื้นที่เกษตรที่มีระบบชลประทาน ๓๓.๘ ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ ๒๓ เท่านั้น แต่ยังมีพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน หรือเกษตรน้ำฝนจำนวน ๑๑๕.๔ ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ ๗๗ ของพื้นที่ทำการเกษตรที่จะต้องขยายระบบชลประทาน ซึ่งเป็นภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมชลประทานเป็นหน่วยดำเนินการและในกรณีที่เป็นพื้นที่ไม่มีศักยภาพที่จะจัดทำระบบชลประทาน จะเป็นภารกิจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำ

หรือกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นหน่วยดำเนินการ เช่น การสร้างระบบน้ำบาดาลหรือสร้างระบบกักเก็บน้ำผิวดิน เป็นต้น และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นภารกิจ ของกระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กไม่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยพัฒนาให้เป็นพื้นที่รับประโยชน์จากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกรให้ครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น ควรต้องบูรณาการแผนงานนอกเขตชลประทานหรือเกษตรน้ำฝน โดยถือเป็นภารกิจสำคัญของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นต้น) ดำเนินการเร่งรัด ตรวจสอบและกำกับดูแลให้มีการดำเนินการตามกรอบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	ฅ-๗
สารบัญตาราง.....	ด
สารบัญภาพ	ด
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและที่มา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	๒
๑.๓ ขอบเขตการศึกษา.....	๒
๑.๔ การดำเนินการ.....	๒
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
บทที่ ๒ กรอบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	๕
๒.๑ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับกรอบแนวทางการบริหารจัดการน้ำ	๕
๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ.....	๕
๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศ	๖
๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒	๖
๒.๕ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).....	๖
บทที่ ๓ สถานการณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย.....	๑๓
๓.๑ ศักยภาพทรัพยากรน้ำในประเทศ.....	๑๓
๓.๒ สถานการณ์และผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำ	๑๔
๓.๓ กลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	๑๔
๓.๔ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.).....	๑๖
๓.๕ กรมอุตุนิยมวิทยา	๒๖
๓.๖ กรมชลประทาน	๒๗
๓.๗ กรมทรัพยากรน้ำ.....	๓๑
๓.๘ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	๔๐
๓.๙ กรมพัฒนาที่ดิน.....	๔๙
๓.๑๐ กรมฝนหลวงและการบินเขชตร.....	๕๑
๓.๑๑ กรมส่งเสริมการเกษตร	๕๓
๓.๑๒ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	๕๔
๓.๑๓ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.....	๖๓
๓.๑๔ สถาบันการศึกษา.....	๖๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๔ บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	๖๗
๔.๑ บทวิเคราะห์.....	๖๗
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๑
ภาคผนวก ก	๘๕
ภาคผนวก ข	๑๐๓

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงผลการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร	๓
ตารางที่ ๒ ปฏิทินการจัดทำแผนงาน/แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ.....	๒๓
ตารางที่ ๓ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กรมทรัพยากรน้ำ	๓๒
ตารางที่ ๔ ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน กรมทรัพยากรน้ำ	๓๔
ตารางที่ ๕ ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรมทรัพยากรน้ำ	๓๕
ตารางที่ ๖ ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี	๓๖
ตารางที่ ๗ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	๔๐
ตารางที่ ๘ ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	๔๒
ตารางที่ ๙ ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	๔๓
ตารางที่ ๑๐ ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี กรมทรัพยากรน้ำบาดาล.....	๔๔
ตารางที่ ๑๑ หลักเกณฑ์ในการขอรับบริการ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร	๔๖
ตารางที่ ๑๒ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์.....	๔๖
ตารางที่ ๑๓ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ..	๔๗
ตารางที่ ๑๔ การจัดสรรงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒.....	๕๕
ตารางที่ ๑๕ สรุปข้อเสนอแนะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๗๘

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนและกระบวนการ” จัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ	๑๕
ภาพที่ ๒ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๑
ภาพที่ ๓ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ เร่งด่วน	๒๖
ภาพที่ ๔ อ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เขื่อนห้วยโสมง)	๓๐
ภาพที่ ๕ เครื่องบินในการปฏิบัติการฝนหลวง	๕๒
ภาพที่ ๖ ฝ่ายคลองดินแดง ตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	๕๖
ภาพที่ ๗ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำพร้อมระบบกระจายน้ำ หมู่ ๔ ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี	๕๗
ภาพที่ ๘ โครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว	๗๐
ภาพที่ ๙ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ ได้เห็นชอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรน้ำ	๗๔

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและที่มา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗๐ กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาขอพบข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน แก้ไข ปัญหาและพัฒนาเกษตรกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร อุตสาหกรรมการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป ธุรกิจการเกษตรและการเกษตรสร้างมูลค่า พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัด การปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากหน้าที่และอำนาจดังกล่าว คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้กำหนดให้ มีการพิจารณาศึกษาโครงการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติที่ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปประเทศอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) และโครงการหนึ่งที่คณะกรรมการ การเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ตระหนักถึงความสำคัญ คือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการทำการเกษตรกรรม การพัฒนาแหล่งน้ำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงน้ำ ได้ทุกพื้นที่และสอดคล้องตามฤดูกาลจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เรื่อง “การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร” เป็นประเด็นย่อยภายใต้แผนการปฏิรูป ประเทศด้านเศรษฐกิจ ในประเด็นที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมหัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคลประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : การพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตร เป็นโครงการหนึ่งที่คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้พิจารณาเห็นว่ามีมีความสำคัญ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการปัจจัยการผลิต ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตร โดยศึกษาถึงความเชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนการปฏิรูป ประเทศ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรมีเป้าหมาย ดังนี้

- ๑) ขยายพื้นที่การชลประทานให้เกษตรกรเข้าถึงได้มากขึ้น ในทุกฤดูกาลเพาะปลูก
- ๒) เพิ่มการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชน
- ๓) เกษตรกรในพื้นที่สามารถเพาะปลูกได้ตลอดปีมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๔) ประเทศมีระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคการเกษตร

ดังนั้น ทุกหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจะต้องผลักดันการพัฒนา แหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ให้เป็นไปตามแผนปฏิรูปประเทศที่ได้กำหนดกรอบเวลา การดำเนินการไว้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็นการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตร ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ตามหน้าที่และอำนาจ ตามมาตรา ๒๗๐

๑.๒.๒ เพื่อพิจารณาศึกษา บทบาทหน้าที่และข้อขัดข้องด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน เพื่อการเกษตรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๓ เพื่อพิจารณาศึกษา ปัจจัยและแนวทางที่เหมาะสมในการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา

๑.๓.๑ พิจารณาศึกษาในกรอบภารกิจของหน่วยงานที่สำคัญที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตรในพื้นที่ทำการเกษตรของประเทศไทยทั้งหมด ๑๔๙.๒ ล้านไร่ ซึ่งแยกเป็นพื้นที่เกษตรน้ำฝน (นอกเขตชลประทาน) ๑๑๕.๔ ล้านไร่ และพื้นที่ในเขตชลประทาน ๓๓.๘ ล้านไร่

๑.๓.๒ พิจารณาข้อมูลผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกรอบเวลา และงบประมาณที่ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑.๔ การดำเนินการ

๑.๔.๑ ด้านการประชุม

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินการตามกรอบการปฏิรูปประเทศที่กำหนดไว้ จำนวน ๒ ครั้ง คือ วันอังคารที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ และวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ประกอบด้วย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การประปาส่วนภูมิภาค กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมการปกครอง กรมพัฒนาที่ดิน กรมฝนหลวงและการบินเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ การประปานครหลวง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมถึงการจัดสัมมนาเมื่อวันอังคารที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ และได้มีการประชุมหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19) ระบาดอีก ๔ รอบในเดือนกรกฎาคม และเดือนกันยายน ๒๕๖๓ โดยเชิญผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมทรัพยากรน้ำและกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และประชุมเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานในพื้นที่นอกเขตชลประทานหรือพื้นที่เกษตรน้ำฝน เมื่อวันที่ ๒ และ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๓

๑.๔.๒ ด้านการลงพื้นที่

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ลงพื้นที่ติดตามงานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ณ จังหวัดพิษณุโลก ระหว่างวันที่ ๑๙ – ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒ วันศุกร์ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ ณ จังหวัดเพชรบุรี และระหว่างวันที่ ๒๖ – ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ณ จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อรับทราบข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าว

๑.๔.๓ ด้านการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ศึกษากรอบการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ภายใต้แผนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และติดตามการดำเนินงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ สรุปได้ ดังนี้

๑.๔.๓.๑ แผนการปฏิรูปประเทศกำหนดกรอบการทำงาน เรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรไว้ห้วง ๕ ปีแรก ตั้งแต่ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ มีกำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด หน่วยรับผิดชอบ โดยเน้นในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรในพื้นที่ทั่วประเทศ พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในระดับชุมชนทั้งบนดินและใต้ดิน และจัดทำระบบเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร

๑.๔.๓.๒ โครงการแผนงานที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของหน่วยที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมาย จำนวน ๑,๔๗๗ โครงการ จำนวนพื้นที่รับประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น ๓๖๔, ๑๘๒ ไร่

๑.๔.๓.๓ การติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยข้อมูลจากสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สรุปได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงผลการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

กลยุทธ์ / แผนงาน	หน่วยนับ	เป้าหมาย ๒๐ ปี	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ผลการดำเนินงาน ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๓	ผลการดำเนินการ ปี ๒๕๖๓
พื้นที่นอกเขตชลประทาน						
๑ พื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ/อนุรักษ์ดินและน้ำ	จำนวนโครงการ	๑๔,๖๔๓	๓,๘๙๐	๑,๓๕๐	๑๔๕	๙๒ (ร้อยละ ๖๓)
	ล้านลบ.ม.	๑๓,๐๐๒	๓,๐๓๑	๒๒๘ (ร้อยละ ๘)	๑๖๐	๒๕ (ร้อยละ ๑๖)
	ไร่	๑๓,๑๓๓,๔๙๐	๒,๗๒๕,๓๘๙	๖๔๙,๐๕๗ (ร้อยละ ๒๔)	๑๘๖,๗๔๓	๕๔,๗๔๙ (ร้อยละ ๒๙)
๒ พัฒนาระบบชลประทานเพื่อการเกษตร	จำนวนโครงการ	๓๑,๒๒๒	๖,๑๒๒	๗๐ (ร้อยละ ๓๗)	๗๙๗	๗๙๗ (ร้อยละ ๑๐๐)
	ล้านลบ.ม.	๘๕๘	๑๘๖	๖๙ (ร้อยละ ๓๗)	๒๔	๓๐ (ร้อยละ ๑๒๗) เกินเป้าหมาย
	ไร่	๑,๕๕๕,๗๙๐	๓๑๐,๖๗๐	๙๖,๕๐๐ (ร้อยละ ๓๑)	๔๔,๙๖๐	๔๖,๑๖๐ (ร้อยละ ๑๐๓) เกินเป้าหมาย
รวม	จำนวนโครงการ	๔๕,๘๖๕	๑๐,๐๑๒	๓,๐๖๕	๙๗๕	๘๘๙ (ร้อยละ ๙๑)
	ล้านลบ.ม.	๑๓,๘๖๐	๓,๒๑๗	๒๙๘ (ร้อยละ ๑๐)	๑๘๔	๕๖ (ร้อยละ ๓๐)

กลยุทธ์ / แผนงาน		หน่วยนับ	เป้าหมาย ๒๐ ปี	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๑- ๒๕๖๕	ผลการดำเนินงาน ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒	เป้าหมาย ปี ๒๕๖๓	ผลการ ดำเนินการ ปี ๒๕๖๓
		ไร่	๑๔,๖๘๙,๒๘๐	๓,๐๓๖,๐๕๙	๗๔๕,๕๕๗ (ร้อยละ ๒๕)	๒๓๑,๗๐๓	๑๐๐,๙๐๙ (ร้อยละ ๔๔)
พื้นที่ในเขตชลประทาน							
๓	พัฒนาแหล่งเก็บ กักน้ำ/อาคาร บังคับน้ำ/ระบบ ส่งน้ำใหม่	จำนวน โครงการ	๗,๓๓๒	๒,๓๑๒	๔๕๕	๕๐๒	๑๗๖ (ร้อยละ ๓๕)
		ล้านลบ.ม.	๑๓,๒๔๓	๑,๑๔๐	๑๗๐ (ร้อยละ ๑๕)	๑๘๖	๖.๘๓ (ร้อยละ ๔)
		ไร่	๑๗,๙๔๕,๒๓๒	๒,๑๖๓,๐๐๓	๑๖๓,๐๓๘ (ร้อยละ ๗)	๑๓๒,๔๗๙	๓๖,๕๔๓ (ร้อยละ ๒๘)

หมายเหตุ : เปรียบเทียบผลดำเนินงานกับเป้าหมายในระยะ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

๔) จากข้อมูลผลการดำเนินงานตามตาราง ในข้อ ๑.๔.๓.๓ มีข้อพิจารณาว่า ผลการดำเนินการในภาพรวมห้วง ๓ ปีแรก พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓ ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปประเทศห้วง ๕ ปีแรก พ.ศ. ๒๕๖๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาจัดทำแผนงานและงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด ภายใต้การกำกับ การดำเนินงานโดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อบูรณาการทุกหน่วยงานให้สามารถดำเนินการ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับแบบแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ รับทราบข้อเท็จจริงและข้อขัดข้องของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการเกี่ยวข้องในการปฏิรูป ประเทศ ประเด็นการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ตามแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ

๑.๕.๒ แนวทางในการจัดทำแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายตัวชี้วัดของแผนปฏิรูป ประเทศและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๓ จัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางที่เหมาะสมในการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนงานและกรอบเวลาที่กำหนด เพื่อยางานต่อวุฒิสภา และเสนอแนะคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อผลักดัน ให้เป็นไปตามแผนปฏิรูปประเทศให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนสืบไป

บทที่ ๒

กรอบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๒.๑ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับกรอบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายหลักการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (แผนระดับที่ ๑) ได้มุ่งเน้นการพัฒนา ๖ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๑) ด้านความมั่นคง ๒) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๕) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๖) การปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้ถ่ายทอดลงสู่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น (แผนระดับที่ ๒) ในประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และได้ถ่ายทอดมาสู่แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (แผนระดับที่ ๓) เพื่อเป็นกรอบนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพและบูรณาการ สรุปดังนี้

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ไว้ทั้งหมด ๖ ด้าน ซึ่งด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ ด้านที่ ๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในประเด็นหลักที่ ๕.๑ สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว ในเรื่อง “การอนุรักษ์ฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ” และประเด็นหลักที่ ๕.๕ พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในเรื่อง “พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ” และเรื่อง “เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล”

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น ในประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) จะเป็นกรอบหลักของการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีแผนปฏิรูปประเทศและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ไปสู่การปฏิบัติ และขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายในระยะยาวที่กำหนดไว้

๒.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติไว้ทั้งหมดจำนวน ๒๓ ประเด็น โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาไว้ ๓ แผนย่อย คือ

- ๑) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
- ๒) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล
- ๓) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

๒.๓ แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ ๑๓ ด้าน มีประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กำหนดไว้ในแผนปฏิรูป ๒ ด้านหลัก คือ ด้านเศรษฐกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป้าหมาย คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา พื้นฟูให้สมบูรณ์และยั่งยืนเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคมเกิดความสัมพันธ์ระหว่างการคุ้มครองรักษา และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร อยู่ในแผนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ หัวข้อที่ ๒ การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม หัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้ และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

๒.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ ๑) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุลและยั่งยืน ๓) การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ และได้จัดทำทิศทางการพัฒนาภาค ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เพื่อเป็นเครื่องมือในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพภูมิสังคมของแต่ละภาค ทั้ง ๖ ภาค ซึ่งในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้กำหนดทิศทางการพัฒนาด้านน้ำในแต่ละภาคไว้ให้สอดคล้องและสนับสนุนกัน

๒.๕ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ได้จัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) โดยอนุกรรมการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เป็นเลขานุการนั้น จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ให้มีความสอดคล้องและสนับสนุนเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ตามมาตรา ๑๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๕.๑ วิสัยทัศน์

ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ไว้ ดังนี้ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาด อุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

๒.๕.๒ เป้าหมายในภาพรวมของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี

๑) ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท มีน้ำอุปโภคและน้ำดื่มเพียงพอได้มาตรฐานสากล ในราคาที่เหมาะสม มีการประหยัดน้ำทุกภาคส่วนทั้งภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชนและท้องถิ่น

๒) สามารถจัดหาน้ำเพื่อการผลิตได้อย่างสมดุลระหว่างศักยภาพกับความต้องการ มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ผลผลิตสูงขึ้น รวมทั้งสามารถจัดหาน้ำบรรเทาผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำการเกษตรในฤดูฝน

๓) มีระบบป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งโครงสร้างและการบริหารจัดการ มีผังการระบายน้ำทุกระดับ การบริหารพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชลอน้ำ

๔) การฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติให้มีคุณภาพตามมาตรฐานชุมชน ขนาดใหญ่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม มีการจัดการโดยการป้องกันและลดน้ำเสียที่ต้นทาง

๕) ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู สามารถชะลอการไหลบ่าของน้ำ มีการใช้ประโยชน์จากลุ่มน้ำตามผังที่กำหนด มีการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน

๖) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีธรรมาภิบาล ทันสมัย มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ มีโครงสร้างองค์กรเหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำทุกระดับ สามารถบริหารจัดการตามแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ ระบบ และกลไกการจัดสรรน้ำ รวมทั้ง มีระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ และงานวิจัยเพียงพอในการตัดสินใจและบริหารจัดการ

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ข้างต้น ได้กำหนด แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ไว้ ๖ ด้าน คือ

ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

ด้านที่ ๔ การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ด้านที่ ๕ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน

ด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ

ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

เป้าประสงค์ : จัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชน ครบทุกหมู่บ้านหรือทุกครัวเรือน ชุมชนเมือง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่ซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม และการประหยัดน้ำ โดยลดการใช้น้ำภาคครัวเรือน ภาคบริการ และภาคราชการ

กลยุทธ์ :

๑) พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน โดยจัดหาแหล่งน้ำ และก่อสร้างระบบประปาให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ และปรับปรุงระบบประปาเดิมที่ชำรุด เพื่อให้ใช้งานได้

๒) พัฒนาระบบประปาเมือง/พื้นที่เศรษฐกิจ โดยการขยายเขตระบบประปา เพิ่มเขตจ่ายน้ำสำหรับเมืองหลัก พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ การจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่ซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน และลดการสูญเสียน้ำในระบบท่อส่งจ่ายน้ำประปา

๓) พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสมโดยกำหนดมาตรฐานระบบประปาหมู่บ้านการจำแนกระบบประปา แล้วดำเนินการปรับปรุงให้ได้มาตรฐานครบทุกหมู่บ้าน รวมทั้งพัฒนา น้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้โรงเรียนและชุมชน

๔) การประหยัดน้ำทุกภาคส่วน โดยส่งเสริมการลดการใช้น้ำในภาคครัวเรือน ภาคบริการและภาคราชการ

เป้าหมาย ๒๐ ปี :

๑. พัฒนาขยายเขตและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ๑๔,๕๓๔ หมู่บ้าน
๒. พัฒนาระบบประปาเมือง พื้นที่เศรษฐกิจรวม ๓๘๘ เมือง รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำ สำรอง ๓๔๖ ล้านลูกบาศก์เมตร
๓. พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสมภายในปี ๒๕๗๓
๔. ลดการใช้น้ำในภาคครัวเรือน ภาคบริการ และภาคราชการ ไม่เกิน ๒๑๕ ลิตร/คน/วัน

ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

เป้าประสงค์ : พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำและระบบส่งน้ำใหม่ให้เต็มศักยภาพ พร้อมทั้ง การจัดหาพื้นที่เกษตรน้ำฝนเพื่อขยายโอกาสจากศักยภาพโครงการขนาดเล็กและลดความเสี่ยง ในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ ลดความเสี่ยง/ความเสียหายลง ร้อยละ ๕๐ รวมถึงการเพิ่มผลิตภาพและปรับ โครงสร้างการใช้น้ำโดยดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อยกระดับผลิตภาพด้านน้ำทั้งระบบ

กลยุทธ์ :

๑) การจัดการด้านความต้องการ โดยลดการใช้น้ำภาคการเกษตร นำน้ำกลับมาใช้ใหม่ ในพื้นที่ชลประทาน รวมถึงการลดการใช้น้ำ

๒) เพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเดิม โดยปรับปรุงประสิทธิภาพ แหล่งน้ำระบบส่งน้ำ และเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนในแหล่งน้ำเดิม

๓) การจัดหาพื้นที่เกษตรน้ำฝน เพื่อขยายโอกาสจากศักยภาพโครงการขนาดเล็ก และลดความเสี่ยงในพื้นที่ไม่มีศักยภาพ โดยการอนุรักษ์ พื้นที่ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ การจัดระบบการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ สระน้ำในไร่นาและพัฒนาบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร

๔) พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ ด้วยการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ พัฒนาระบบ ชลประทาน การเพิ่มปริมาณน้ำที่จัดการได้ รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

๕) พัฒนาระบบผันน้ำและระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำ ลดความขัดแย้งการใช้น้ำ ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยพัฒนาโครงข่ายน้ำภายในประเทศ และการผันน้ำระหว่างประเทศ

๖) การเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิต โดยการส่งเสริมด้านการเกษตร พันธุ์พืช และการปลูกพืชให้มีผลิตภาพสูงมากขึ้น ในพื้นที่ต้นแบบและขยายผลการดำเนินการไปสู่พื้นที่ที่ได้รับการ พัฒนาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำแล้วต่อไป โดยดำเนินการร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขันและด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเพื่อยกระดับผลิตภาพ ด้านน้ำทั้งระบบ

๗) การเพิ่มน้ำต้นทุนโดยปฏิบัติการฝนหลวง ให้อ่างเก็บน้ำและพื้นที่เกษตรกรรม

เป้าหมาย ๒๐ ปี :

๑. ประหยัดน้ำภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม ๑๘๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี
๒. เพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเดิม ๖,๓๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร
๓. การจัดหาพื้นที่ในที่ดินเกษตรน้ำฝน ปริมาณน้ำ ๑๓,๘๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ ๑๓ ล้านไร่
๔. พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ ระบบส่งน้ำใหม่ ปริมาณน้ำ ๑๓,๔๓๙ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ ๑๘ ล้านไร่
๕. พัฒนาระบบผันน้ำ และระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำ ๒,๕๙๖ ล้านลูกบาศก์เมตร
๖. การเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิต โดยการส่งเสริมด้านการเกษตร พันธุ์พืชและการปลูกพืช
๗. เพิ่มน้ำต้นทุนโดยการปฏิบัติการฝนหลวง

ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

เป้าประสงค์ : เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การจัดระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง การจัดการพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ รวมทั้งการบรรเทาอุทกภัยในเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ในระดับลุ่มน้ำ และพื้นที่วิกฤต (Area based) ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ ลุ่มน้ำสาขา ลดความเสี่ยงและความรุนแรงลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

กลยุทธ์ :

- ๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ โดยการปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ การปรับปรุงลำน้ำธรรมชาติที่ตื้นเขิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ
- ๒) ป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง โดยการจัดระบบป้องกันชุมชนเมือง การจัดทำผังน้ำ ผังการระบายน้ำในระดับลุ่มน้ำ จังหวัด เมือง
- ๓) การจัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอน้ำ โดยการพัฒนาแก้มลิง พื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง การพัฒนาอาคารบังคับน้ำ และสถานีสูบน้ำ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่เฉพาะจุด
- ๔) การบรรเทาอุทกภัยเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ระดับลุ่มน้ำ/พื้นที่วิกฤต โดยจัดทำแผน และดำเนินการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่วิกฤต โดยจัดทำแผน และดำเนินการตามลำดับความสำคัญ
- ๕) การสนับสนุนปรับตัวและเผชิญเหตุ

เป้าหมาย ๒๐ ปี :

๑. การปรับปรุงลำน้ำธรรมชาติ ๖,๒๗๑ กิโลเมตร การปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ ๕๖๒ แห่ง
๒. ป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยชุมชนเมือง ๗๖๔ แห่ง เพิ่มพื้นที่ ๑.๗ ล้านไร่ จัดทำผังลุ่มน้ำทุกลำน้ำสายหลัก
๓. การจัดการเพิ่มพื้นที่น้ำท่วม พื้นที่ชะลอน้ำ ลดปริมาณน้ำหลากได้สูงสุด ๔,๖๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร
๔. การบรรเทาอุทกภัยเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ ระดับลุ่มน้ำ พื้นที่วิกฤตไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๕. การสนับสนุนปรับตัวและเผชิญเหตุไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ ของพื้นที่ประสบภัย

ด้านที่ ๔ การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

เป้าประสงค์ : พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน การนำน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่ ป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียต้นทาง การควบคุมปริมาณการไหลของน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ พร้อมทั้งฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญในทุกมิติเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทั่วประเทศ

กลยุทธ์ :

๑) การป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียที่ต้นทาง โดยลดปริมาณและความสกปรกของน้ำเสียชุมชน ณ แหล่งกำเนิด

๒) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัดและควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบรวบรวม ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน และการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ใหม่ในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการและที่อยู่อาศัย

๓) การรักษาสมดุลของระบบนิเวศ โดยการจัดทำแผนการจัดสรรน้ำในลุ่มน้ำหลัก

๔) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจ รู้คุณค่า และความสำคัญในการจัดการคุณภาพน้ำก่อนระบายออกสู่แม่น้ำลำคลอง การกำจัดวัชพืชและขยะมูลฝอยในแหล่งน้ำ การสำรวจรังวัด พิสูจน์ และสอบแนว พร้อมทั้งการขึ้นทะเบียน การป้องกันแก้ไขปัญหาการรุกล้ำแนวเขต การอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนา รวมถึงการจัดทำข้อกำหนดในการออกแบบทั้งเชิงภูมิสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ

เป้าหมาย ๒๐ ปี :

๑. การป้องกันและลดการเกิดน้ำเสียที่ต้นทางในชุมชนเมืองที่เกิดขึ้นใหม่
๒. พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ๗๔๑ แห่ง และนำน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่ ๑๓๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี
๓. รักษาสมดุลของระบบนิเวศน์โดยการจัดทำแผนการจัดสรรน้ำในลุ่มน้ำหลัก ๑๓ ลุ่มน้ำ
๔. การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

ด้านที่ ๕ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน

เป้าประสงค์ : อนุรักษ์ ฟื้นฟู พื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม การป้องกัน และลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำและพื้นที่ลาดชัน

กลยุทธ์ :

๑) การอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกป่าและการสร้างฝายชะลอน้ำประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ป่าต้นน้ำ

๒) การป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่เกษตรลาดชัน จัดทำแนวปากันชน การปลูกป่าเลียนแบบธรรมชาติทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการปลูกหญ้าแฝก

เป้าหมาย ๒๐ ปี :

๑. การอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู ๓.๕๒ ล้านไร่
๒. การป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำ ๒๑.๔๕ ล้านไร่

ด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ

เป้าประสงค์ : จัดตั้งองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ ฯลฯ) ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ เชื่อมโยงประเด็นการพัฒนาและการหาแหล่งเงินทุน พัฒนาระบบฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (คลังน้ำชาติ) สนับสนุนองค์กรลุ่มน้ำ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐและเอกชน การบริหารจัดการชลประทาน การศึกษาวิจัย เตรียมความพร้อม ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ พัฒนางานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยี สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการบริการและการผลิต รวมถึงพัฒนารูปแบบเพื่อยกระดับการจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ (เชื่อมโยงการตลาด พลังงาน การผลิต และของเสีย)

กลยุทธ์ :

๑) การจัดทำ ปรับปรุง กฎหมาย และองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และน้ำบาดาล ได้แก่ การจัดทำ ปรับปรุง ทบทวน กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ด้านทรัพยากรน้ำ การส่งเสริม พัฒนาองค์กร การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระดับชาติ/ระดับลุ่มน้ำ/ระดับชุมชน และพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศด้านทรัพยากรน้ำ

๒) การจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนแม่บทระดับลุ่มน้ำและแผนปฏิบัติการ รวมทั้งการจัดทำแผนบริหารน้ำในสภาวะวิกฤตทุกลุ่มน้ำ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓) การติดตามและประเมินผลทั้งแผนงานภายใต้แผนแม่บท และการดำเนินงานของหน่วยงานและประเมินผลกระทบระดับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๔) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ โดยพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำ การจัดการอุทกภัย และการพัฒนาระบบติดตาม เฝ้าระวัง และแจ้งเตือนภัยคุณภาพน้ำและน้ำบาดาล เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ฝนระยะสั้น การพยากรณ์น้ำหลากที่ลาดเชิงเขา (ลุ่มน้ำสาขา/ย่อย) ข้อมูลแหล่งน้ำธรรมชาติ ศักยภาพน้ำบาดาลในชั้นรายละเอียด ข้อมูลคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ

๕) การศึกษาวิจัยและพัฒนากิจการทรัพยากรน้ำ โดยศึกษา วิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและน้ำบาดาลให้สามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การศึกษาวิจัยการประหยัดน้ำในทุกกิจกรรมการใช้น้ำ การลดการใช้น้ำ นำน้ำกลับมาใช้ใหม่และการใช้น้ำซ้ำในภาคอุตสาหกรรม การศึกษาการใช้น้ำและมูลค่าน้ำภาคการผลิตต่าง ๆ

๖) การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม โดยเสริมสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ นโยบายแผนแม่บท การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และบูรณาการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ส่งเสริมการจัดการน้ำชุมชน และการจัดการภัยพิบัติด้านน้ำในระดับพื้นที่ ลุ่มน้ำ ประเทศ และระหว่างประเทศ

เป้าหมาย ๒๐ ปี:

๑. จัดตั้งองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและปรับปรุงกฎหมาย
๒. จัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
๓. การติดตามและประเมินผล
๔. พัฒนาระบบข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ
๕. การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนากการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
๖. การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

บทที่ ๓
สถานการณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย

๓.๑ ศักยภาพทรัพยากรน้ำในประเทศ

ปริมาณน้ำฝน

พื้นที่ประเทศไทยประกอบด้วย ๒๒ กลุ่มน้ำหลัก (เดิมมี ๒๕ กลุ่มน้ำหลัก แต่ได้มีการควบรวมกลุ่มน้ำเพื่อความเหมาะสมในการบริหารจัดการกลุ่มน้ำ เหลือเพียง ๒๒ กลุ่มน้ำ โดยมีการควบรวมบางกลุ่มน้ำที่มีการบริหารจัดการน้ำร่วมกันเข้าด้วยกันตามสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ ได้มีการกำหนด เป็น ๒๒ กลุ่มน้ำ อย่างชัดเจนตามพระราชกฤษฎีกากำหนดกลุ่มน้ำ ซึ่งประกาศลงราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๕๑๔,๐๐๘ ตารางกิโลเมตรหรือ ๓๒๑.๒ ล้านไร่ สภาพพื้นที่ตั้งอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด ได้แก่ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ โดยที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดปกคลุมประเทศไทยระหว่างกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคมมีปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยทั่วประเทศประมาณ ๑,๔๕๕ มิลลิเมตร มีความผันแปรตามพื้นที่ระหว่าง ๙๐๐ - ๔,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี

ปริมาณน้ำผิวดิน

ปริมาณน้ำท่าตามธรรมชาติ (Natural Flow) ซึ่งเป็นปริมาณน้ำบนผิวดินที่เกิดจากฝน โดยหลังการซึมลงใต้ดิน และการระเหยแล้ว มีปริมาณรวมทั่วประเทศ ๒๘๕,๒๒๗ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นปริมาณน้ำท่าไหลออกนอกกลุ่มน้ำที่เหลือจากการเก็บกักและการใช้ประโยชน์แล้ว (Runoff) จำนวน ๒๒๔,๐๒๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๙ ของน้ำท่าธรรมชาติ โดยกลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำท่า (Runoff) สูง ได้แก่ กลุ่มน้ำโขง (อีสาน) ภาคใต้ฝั่งตะวันออกและแม่กลอง ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำท่าน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง วังและโตนเลสาบ เป็นต้น สำหรับกลุ่มน้ำที่มีปริมาณน้ำท่ารายปีต่อพื้นที่กลุ่มน้ำมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออกและน้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มน้ำวัง

ปริมาณน้ำบาดาล

ประเทศไทยมีแอ่งน้ำบาดาลทั้งหมด ๒๗ แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นน้ำบาดาลรวมประมาณ ๑.๑๓ ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่ได้รวมปีละ ๔๕,๓๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร (ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เมษายน ๒๕๖๐) อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้นั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของความคุ้มทุน เนื่องจากมีค่าใช้จ่าย (ค่าไฟฟ้า/ค่าน้ำมัน/ค่าบำรุงรักษา) ในการสูบน้ำ อีกทั้งก่อนทำการเจาะบ่อน้ำบาดาลจำเป็นต้องมีการสำรวจเพื่อให้สามารถกำหนดจุดในการเจาะบ่อน้ำบาดาลที่มีปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลที่ดี โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นหินแข็งและพื้นที่น้ำเค็มซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจค่อนข้างสูง

ปริมาณแหล่งน้ำต้นทุนที่ควบคุมได้

ปริมาณน้ำท่าธรรมชาติเฉลี่ยของประเทศไทยมีจำนวน ๓,๔๙๖ ลูกบาศก์เมตรต่อคนต่อปี ถือว่าเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำรวมความจุ ๘๑,๓๗๓ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๘ ของปริมาณน้ำท่าธรรมชาติ จำแนกเป็น

แหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ ๗๓,๔๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขนาดกลาง ๔,๒๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และขนาดเล็ก ๓,๖๙๓ ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ปีละประมาณ ๖๕,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งปริมาณน้ำส่วนนี้ มากกว่าร้อยละ ๙๐ มาจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ์

๓.๒ สถานการณ์และผลกระทบด้านทรัพยากรน้ำ

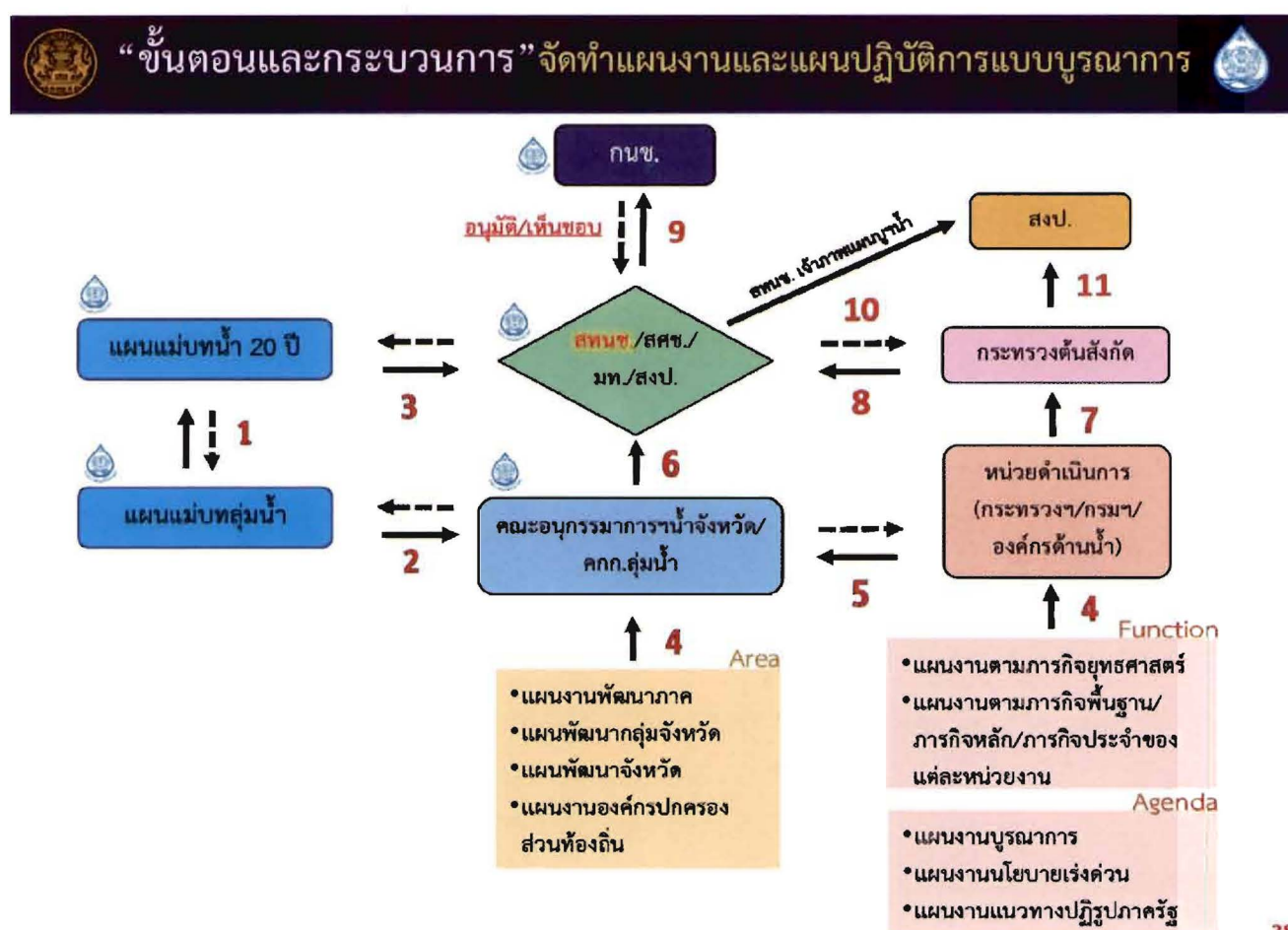
การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อระบบบริหารจัดการน้ำ สำหรับประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เห็นได้ชัดคือ อุณหภูมิที่สูงขึ้น และปริมาณฝนที่ผันแปรไปจากที่เคยตกเป็นส่วนใหญ่ในบริเวณเดียวกัน หากฝนตกน้อยเกินไปต่อเนื่องก็จะเกิดฝนแล้ง และถ้าฝนแล้งต่อเนื่องยาวนานก็จะกลายเป็นภัยแล้งได้ที่สุดในขณะที่หากตกมากเกินไปและต่อเนื่องก็อาจเกิดน้ำท่วม อุทกภัย และดินถล่มได้ ซึ่งพื้นที่การเกิดภัยเหล่านี้ของประเทศไทยจะแปรตามปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งกรมอุตุนิยมวิทยา มีการติดตามและคาดการณ์สภาวะฝน รวมทั้งคาดการณ์ถึงพื้นที่เสี่ยงภัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระยะสั้น ๑ - ๓ วัน ระยะปานกลาง ๓ - ๑๐ วัน ระยะยาว ๑๐ - ๓๐ วัน และระยะนานตั้งแต่ ๑ เดือนขึ้นไป เพื่อการเฝ้าระวัง เตือนภัยและการบริหารจัดการของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำของประเทศด้วย

๓.๓ กลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๓.๓.๑ กลไกระดับชาติ ได้แก่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๙ และตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๖๖/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เรื่อง มอบหมายและมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ ในคณะกรรมการต่าง ๆ ตามกฎหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติแทนนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่และอำนาจในการปรับปรุงและขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เสนอแนะนโยบายแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำต่อคณะรัฐมนตรี จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนปฏิบัติในภาพรวมของประเทศทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาแผนงานโครงการและงบประมาณประจำปี ตลอดจนกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงาน รวมทั้งเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ

๓.๓.๒ หน่วยงานกำกับดูแลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นหน่วยกำกับ (Regulator) ดำเนินการในลักษณะบูรณาการข้อมูล แผนงานหรือโครงการ งบประมาณ และการติดตาม ประเมินผลในเชิงนโยบายและวางแผนแนวทางกำกับ ควบคุมการปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๓ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๓.๓ กลไกระดับลุ่มน้ำ ได้แก่ คณะกรรมการลุ่มน้ำ ซึ่งปัจจุบันเป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งและดำเนินการโดยอาศัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ซึ่งเป็นไปตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๐๐ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑) คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วย ผู้แทนภาคราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใช้น้ำภาคต่าง ๆ และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ลุ่มน้ำ มีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค ซึ่งจะเป็หน่วยงานสำคัญในระดับภาคของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณ และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ลุ่มน้ำ (ภาพที่ ๑)

ภาพที่ ๑ “ขั้นตอนและกระบวนการ” จัดทำแผนและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ

ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๗ ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งจะมีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ตามมาตรา ๓๕ (รายละเอียดตามภาคผนวก ก ภาพที่ ๒) ดังนี้

(๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อความเห็นชอบ

(๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม เสนอสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อความเห็นชอบ

(๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟูและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด

(๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๓ และการเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๕๔

(๖) พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๗) เสนอความเห็นต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๘) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๙) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติมอบหมาย

๓.๔ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.)

สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการเสนอแนะนโยบาย จัดทำแผนแม่บท กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ จัดทำผังน้ำ บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ แผนงาน โครงการ งบประมาณ ประสานความร่วมมือด้านต่างประเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและติดตามประเมินผลการบริหารทรัพยากรน้ำ

แนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาภาวะแล้งในฤดูฝนในปีที่ผ่านมา สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ได้มีการออกมาตรการระยะสั้นและระยะยาว โดยจัดสรรงบประมาณชุดลอกแหล่งน้ำ และเจาะบ่อบาดาลเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองโดยแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเคร่งครัด และมีการกำหนดปฏิทินการบริหารจัดการน้ำ โดยแบ่งออกเป็น ฤดูฝน (๑ พฤษภาคม - ๓๑ ตุลาคม) และฤดูแล้ง (๑ พฤศจิกายน - ๓๐ เมษายน) ต้องพิจารณาถึงต้นทุนน้ำ และวางแผนสำหรับการใช้ในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และอื่น ๆ พร้อมทั้งควบคุมการใช้น้ำอย่างเข้มงวด เช่น อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยกว่าร้อยละ ๑๕ ให้ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการรักษาระบบนิเวศเท่านั้น อ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำร้อยละ ๑๕- ๓๐ ให้ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศและเพื่อการเกษตรต่อเนื่องเท่านั้น ส่วนอ่างเก็บน้ำที่มีปริมาณน้ำมากกว่าร้อยละ ๓๐ ให้ใช้ในการเกษตรได้โดยต้องมีการสำรองน้ำเพื่อใช้ในฤดูฝนถัดไปพร้อมทั้งพิจารณาในภาพรวมของประเทศว่าพื้นที่ใดมีความเสี่ยงเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำ ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตภัยแล้งหรือการเกิดอุทกภัย สำหรับการวางแผนจำแนกพื้นที่เสี่ยงสำหรับอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ฝนตกน้อย ๔๓ จังหวัด การประสานส่วนภูมิภาคได้ประเมินสถานการณ์แล้วพบว่า

มีพื้นที่เสี่ยง ๖๑ สาขา สำหรับพื้นที่นอกเขตการประปา ๔๓ จังหวัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการสำรวจรายหมู่บ้าน พบว่ามีความเสี่ยง ๔,๕๐๐ หมู่บ้าน ได้มีการวางแผนใช้น้ำบาดาล เพื่อให้การช่วยเหลือโดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำหรับพื้นที่เกษตรให้กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทำการประเมินพบว่า พื้นที่ขาดน้ำเพื่อการเกษตร ๓๕ จังหวัด พื้นที่ ๓๗๐,๐๐๐ ไร่ มีความเสี่ยงได้มอบให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และกรมทรัพยากรน้ำ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นวางแผนช่วยเหลือ รวมทั้งได้มีการติดตามสถานการณ์ตลอดเวลา มีการคาดการณ์ว่า ฤดูฝนปี ๒๕๖๓ ค่อนข้างล่าช้าจึงให้ทุกหน่วยงานวางแผนการใช้น้ำ สำหรับพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา คาดการณ์ว่า ฤดูฝนอาจมีการเปลี่ยนแปลง จึงมีการขยับปฏิทินการปลูกพืชออกไปเนื่องจากความรุนแรง อาจต่อเนื่องไปจนถึงปีถัดไป โดยได้มีการตั้งหน่วยบริหารจัดการน้ำ คือ กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๒/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้อำนวยการเพื่อติดตามสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทุกหน่วยงาน จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) รวมถึงแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดจะต้องใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งในระยะกลาง (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) และระยะยาว (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๘๐) เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ สามารถระบุได้ว่าในแต่ละช่วงจะบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ ได้อย่างไรเพื่อนำมาปรับกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในช่วงถัดไปและให้จัดทำแผนงาน และแผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ให้ชัดเจน สำหรับใช้ในการขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ให้เป็นไปตามเป้าหมายและเป้าประสงค์ ที่วางไว้ พร้อมทั้งต้องมีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำ ทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำ แผนงาน และแผนปฏิบัติการภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติของลุ่มน้ำ ทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำให้สอดคล้องกับ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในแต่ละลุ่มน้ำให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีการปรับปรุงแผนงานอยู่เป็นระยะ ๆ ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์และสภาวะในปัจจุบันเป็นไปตามนัยของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้กำหนด บทบาท หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการน้ำแห่งชาติ (กนช.) และคณะกรรมการลุ่มน้ำไว้แล้ว เพื่อให้ ทุกหน่วยงานตระหนักถึงการจัดทำแผนปฏิบัติการในแต่ละปีงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนแม่บท การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาพรวม และขับเคลื่อนการวางแผนการดำเนินงาน ในแต่ละปี ให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าประสงค์ของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ได้อย่างสมบูรณ์สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำได้อย่างรวดเร็ว และยั่งยืนต่อไป (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ก หน้า ๘๔ - ๘๗)

๓.๔.๑ ความก้าวหน้าในการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔

พระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองในพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยและได้ลงประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ได้กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำใหม่ จากเดิม ๒๕ ลุ่มน้ำหลักเป็น ๒๒ ลุ่มน้ำหลัก

สำหรับลุ่มน้ำหลักใหม่ทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำโขงเหนือ ลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง ลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำน่าน ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำสีก ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำบางปะกง ลุ่มน้ำโตนเลสาบ ลุ่มน้ำชายฝั่งตะวันออก ลุ่มน้ำเพชรบุรี - ประจวบคีรีขันธ์ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำภาคใต้ตะวันออกตอนล่าง และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก (รายละเอียดแสดงตามภาคผนวก ก ภาพที่ ๑ โดยพิจารณาจุดออกของลุ่มน้ำ สภาพภูมิศาสตร์พื้นที่ วัฒนธรรม การแบ่งเขตการปกครอง การใช้น้ำ การบริหารจัดการน้ำ และพื้นที่ลุ่มน้ำไม่ควรอยู่ต่างภูมิภาคเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศดำเนินไปบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สามารถใช้ในการวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการแหล่งน้ำแบบองค์รวมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถบริหารจัดการน้ำได้อย่างเบ็ดเสร็จในแต่ละลุ่มน้ำ ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำให้กับประเทศได้อย่างยั่งยืน

ภายหลังจากพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลบังคับใช้แล้ว สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) จะต้องดำเนินการคัดเลือกกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการลุ่มน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๔ และจะได้ดำเนินการเพื่อการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการน้ำแห่งชาติ (กนช.) ให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎกระทรวงการได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการลุ่มน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ กฎกระทรวงการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ และกฎกระทรวงองค์กรผู้ใช้น้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔

คณะกรรมการลุ่มน้ำ มีองค์ประกอบจาก ๔ ภาคส่วน ได้แก่ ๑) กรรมการลุ่มน้ำ โดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น และผู้แทนจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละ ๑ คน ๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ จำนวน ๙ คน ได้แก่ ภาคเกษตรกรรม ๓ คน ภาคพาณิชย์กรรม ๓ คน ภาคอุตสาหกรรม ๓ คน และ ๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวน ๔ คน โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ต้องดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ตามที่ระบุคุณสมบัติไว้ในกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๔ หลังจากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) จำนวน ๖ คน ประกอบด้วย กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ คน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ จำนวน ๔ คน ซึ่งต้องมาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม อย่างน้อยภาคละ ๑ คน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ คน จากนั้นจะดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการลุ่มน้ำ ในแต่ละเขตลุ่มน้ำเพื่อพิจารณาเสนอรายชื่อผู้เข้ารับการคัดเลือกเพียงลุ่มน้ำละ ๖ คน ทั้งนี้ เมื่อได้รายชื่อผู้เข้ารับการคัดเลือกครบทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำแล้ว คณะกรรมการคัดเลือกที่ประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) แต่งตั้ง มีเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นประธาน หน่วยงานตามที่กฎกระทรวงกำหนดอีก ๙ คน ร่วมเป็นกรรมการ และมีข้าราชการ

ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) อีก ๑ คน ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ จะจัดประชุมพิจารณา คัดเลือกกรรมการลุ่มน้ำจากบัญชีรายชื่อกรรมการลุ่มน้ำที่ได้รับการเสนอเข้ารับการคัดเลือกจากลุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อคัดเลือกเป็นกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ต่อไป ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ นี้

ทั้งนี้ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) จำนวน ๒๒ คน มีองค์ประกอบ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ ๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๙ คน ๔) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวน ๖ คน ๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๔ คน โดยมีเลขาธิการ สทนช. ปฏิบัติหน้าที่กรรมการและเลขานุการ และมีข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ทำหน้าที่กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ อีกไม่เกิน ๒ คน โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศในทุกมิติ อาทิ การจัดทำนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ การพิจารณาและให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี การพิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอ เป็นต้น

ภายหลังจากได้คณะกรรมการลุ่มน้ำใหม่ครบทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำหลัก และกรรมการผู้แทน คณะกรรมการลุ่มน้ำในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) แล้ว จะทำให้การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำของประเทศอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ การบริหารจัดการน้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาในเชิงพื้นที่ และตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ช่วยให้การพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมในทุกมิติมากยิ่งขึ้น ตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๓.๔.๒ กลไกการจัดทำแผนงบประมาณ “ด้านทรัพยากรน้ำ” ของประเทศ

แผนงบประมาณด้านทรัพยากรน้ำ ดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ใช้กลไกตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และคณะกรรมการภายใต้กฎหมายที่ประกอบด้วยผู้แทนภาคราชการและท้องถิ่น ผู้ใช้น้ำภาคต่าง ๆ และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผน มีการบูรณาการ วิเคราะห์ ตรวจสอบ และกลั่นกรองแผนงบประมาณด้านทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการ ทรัพยากรน้ำจังหวัด คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) กองอำนวยการน้ำ แห่งชาติ (กอนช.) รวมถึงคณะรัฐมนตรี ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ จากนั้นหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น ก็นำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำไปเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๒ กรณี ได้แก่

๑) แผนงบประมาณประจำปีงบประมาณ

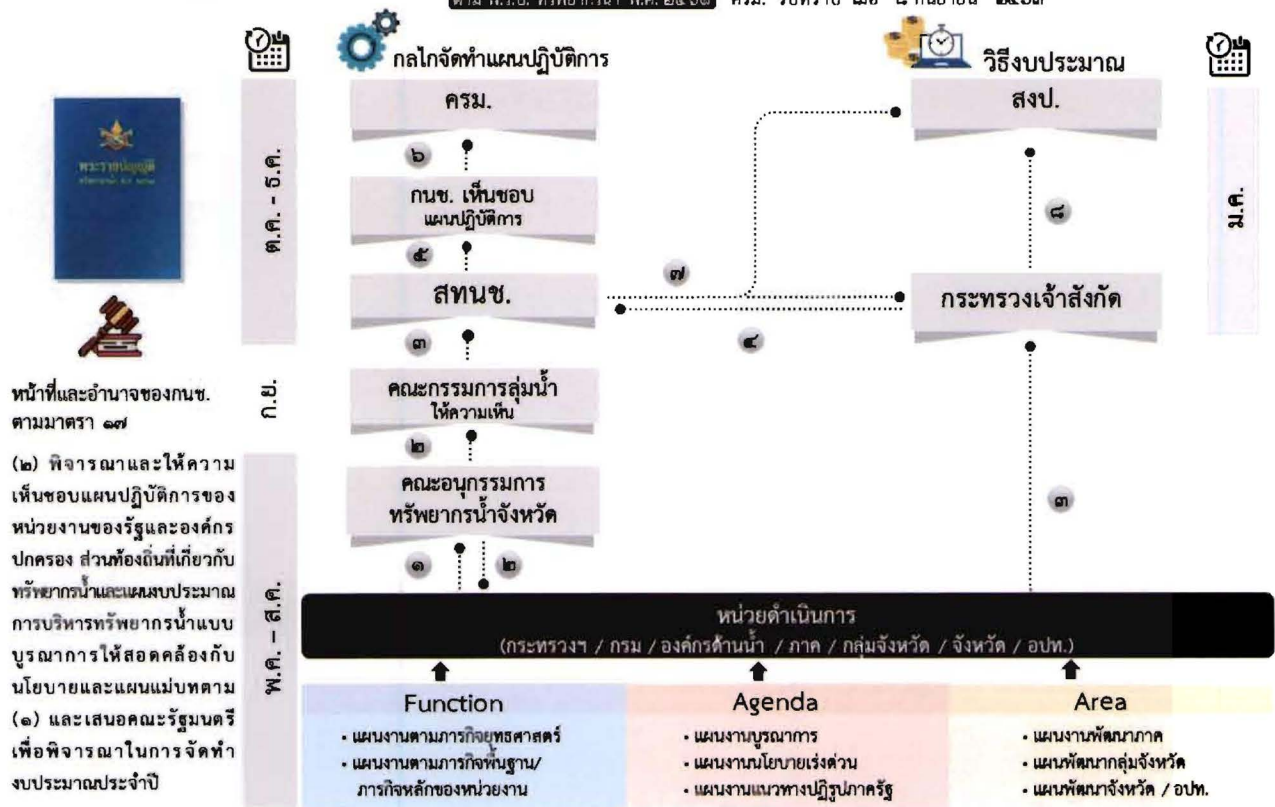
เป็นการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ทั้ง ๖ ด้าน เมื่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ได้ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำแล้ว หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็นำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เห็นชอบ ไปเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณประจำปีต่อสำนักงานงบประมาณ ซึ่งจะจัดทำเป็นงบประมาณประจำปีล่วงหน้า ตามปฏิทินการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยมีแนวทางและขั้นตอนในการจัดทำแผนงบประมาณการตามแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) มีหน้าที่และอำนาจตาม (๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บท และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี รวมทั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ (๒) และบรรลุเป้าหมายในการบูรณาการแผนงานและแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ รวมทั้งสามารถขับเคลื่อนแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และเป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการแผนงานและแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีเป้าหมายที่ชัดเจน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน จึงได้จัดทำแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ คือ แผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด คณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ ตามลำดับ ก่อนการเสนอขอรับจัดสรรงบประมาณประจำปีต่อสำนักงานงบประมาณ โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ได้มีมติเห็นชอบแนวทางดังกล่าวในคราวการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และคณะรัฐมนตรีรับทราบแล้วเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ โดยแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ภาพที่ ๒) ดังนี้

ภาพที่ ๒ แสดงแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ
ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ

(๑) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ปี ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ๒) การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ๓) การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย ๔) การจัดการคุณภาพน้ำ ๕) การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน และ ๖) การบริหารจัดการ โดยเสนอแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาและจัดทำแผนงานของคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด

(๒) คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด โดยทำการรวบรวม แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบ ความซ้ำซ้อน วิเคราะห์ผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ ความสอดคล้องกับแผนแม่บทจังหวัด แผนแม่บทลุ่มน้ำ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และจัดลำดับความสำคัญในระดับจังหวัด สรุปและส่ง แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำระดับจังหวัดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำซึ่งมีอำนาจหน้าที่

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๕ (๗) ให้พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ พร้อมทั้งส่งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำระดับจังหวัดให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้กระทรวงต้นสังกัดทราบและพิจารณาด้วย

(๓) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด เพื่อเสนอกระทรวงต้นสังกัด (เป็นขั้นตอนเพื่อให้กระทรวงต้นสังกัดรับทราบข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของกระทรวง)

เลขานุการคณะกรรมการลุ่มน้ำ (สทช. ภาค ๑ - ๔) รวบรวมแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำระดับจังหวัด พร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำและจัดส่งให้ สทช. ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) รวบรวมวิเคราะห์ สรุปเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

(๔) กระทรวงต้นสังกัดจัดส่งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ในภาพรวมของกระทรวง ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทช.) รวบรวมวิเคราะห์ (เป็นขั้นตอนเพื่อให้กระทรวงต้นสังกัดยืนยันข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของกระทรวง)

(๕) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทช.) ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ประมวล รวบรวม กลั่นกรอง และวิเคราะห์แผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ ทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดและกระทรวงต้นสังกัด โดยนำประเด็นความเห็นที่ได้รับจากคณะกรรมการลุ่มน้ำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการในระดับประเทศ จำแนกตามมิติงบประมาณ และเป้าหมายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของประเทศ พร้อมทั้งขอเสนอแนะเพื่อเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ

(๖) คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปีตามนัยมาตรา ๑๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๗) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทช.) แจ้งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของประเทศ ที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาและให้ความเห็นชอบให้สำนักงานงบประมาณเพื่อใช้พิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี พร้อมทั้งแจ้งกระทรวงต้นสังกัดของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปีตามกระบวนการงบประมาณ

(๘) กระทรวงต้นสังกัดของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เพื่อดำเนินการจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปีตามกระบวนการงบประมาณเสนอสำนักงบประมาณ (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ ปฏิทินการจัดทำแผนงาน/แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ

ลำดับ	ระยะเวลา	ขั้นตอนกิจกรรม
๑	พฤษภาคม - สิงหาคม	- หน่วยงานส่วนกลางจัดทำแผนงาน/แผนปฏิบัติการ - หน่วยงานส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนงาน/แผนปฏิบัติการ เสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด พิจารณาร่วมกับแผนปฏิบัติการ จากส่วนกลาง และจัดทำเป็นแผนงาน/แผนปฏิบัติการระดับจังหวัด
๒	กันยายน	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ภาค ๑ - ๔ รวบรวมแผนงาน/แผนปฏิบัติการ ระดับจังหวัด สรุปเป็นแผนงาน/แผนปฏิบัติการระดับลุ่มน้ำ เพื่อเสนอ คณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาให้ความเห็นต่อแผนปฏิบัติการระดับลุ่มน้ำ
๓	ตุลาคม- พฤศจิกายน	- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ประมวล รวบรวม และกลั่นกรอง แผนงาน/แผนปฏิบัติการลุ่มน้ำทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำ ทั้งแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านความเห็นชอบจากกระทรวง เจ้าสังกัด จัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการในระดับประเทศ และจัดทำ เป็นแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของประเทศ
๔	ธันวาคม	- คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ แผนปฏิบัติการด้านน้ำของประเทศ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) แจ้งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ ของประเทศ ที่ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เห็นชอบ ให้สำนักงบประมาณ เพื่อใช้พิจารณาในการจัดทำงบประมาณประจำปี - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) แจ้งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากร น้ำของประเทศ ที่ กนช. เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อไปจัดทำคำขอตั้งงบประมาณประจำปี

หมายเหตุ : ระยะเวลาอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามปฏิทินงบประมาณรายจ่ายประจำปี และตามความเหมาะสม

๒) แผนงบประมาณเร่งด่วน

เป็นการดำเนินการในกรณีเกิดปัญหาเฉพาะหน้าด้านทรัพยากรน้ำ เช่น ขาดแคลนน้ำ อุปโภคบริโภค ภัยแล้ง น้ำท่วม โดยที่ไม่ได้ตั้งงบประมาณประจำปีรองรับไว้ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ที่ต้องป้องกันหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แผนงาน/โครงการจะสอดคล้อง กับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ปี ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ๒) การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และ ๓) การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย โดยหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเสนอขอใช้งบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น หรือเงินกู้ โดยมีแนวทางการจัดทำแผนงบประมาณ เร่งด่วน ดังนี้

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ (ภาพที่ ๓)

(๑) กองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) ประชุมเพื่อติดตามพร้อมทั้งคาดการณ์สถานการณ์น้ำ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ กำหนด และชี้เป้าหมายพื้นที่เสี่ยงภัย รวมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

(๒) เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาแล้วสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จะแจ้งกลับมาที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) เพื่อดำเนินการตามมาตรการที่เสนอ

(๓) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการกองอำนวยการน้ำแห่งชาติ (กอนช.) จะพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติและหลักเกณฑ์ในการจัดทำแผนงบประมาณการรวบรวม วิเคราะห์ กลั่นกรอง จัดลำดับสำคัญโครงการ ให้สอดคล้องตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ โดยจะแจ้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านกระทรวงต้นสังกัดเพื่อทำความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติและหลักเกณฑ์ในการจัดทำแผนงบประมาณ พร้อมทั้งให้มีการเตรียมการเสนอแผนงาน/โครงการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

(๔) กระทรวงต้นสังกัดแจ้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังกัดจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องสภาพปัญหาและพื้นที่เป้าหมาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เหตุผลความจำเป็น และกรอบระยะเวลาดำเนินการที่กำหนด

(๕) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องสภาพปัญหาและพื้นที่เป้าหมาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เหตุผลความจำเป็น และกรอบระยะเวลาดำเนินการที่กำหนด พร้อมทั้งเสนอแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำตามกระบวนการพิจารณาและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด

(๖) คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการของส่วนราชการ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด ดำเนินการรวบรวม แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบความซ้ำซ้อน วิเคราะห์ผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ ความสอดคล้องกับแผนแม่บทจังหวัด แผนแม่บทลุ่มน้ำ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และจัดลำดับความสำคัญในระดับจังหวัด โดยมีสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ภาค ๑ - ๔ ร่วมกับสำนักงานจังหวัดแต่ละจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการร่วมดำเนินการรวบรวมแผนปฏิบัติการ

(๗) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ภาค ๑ - ๔ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด พิจารณารวบรวมพร้อมทั้งสรุปและจัดส่งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของภาค จัดส่งให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ส่วนกลาง ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ในขณะเดียวกันก็ดำเนินการจัดส่งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของภาคให้กับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

(๘) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดเสนอกระทรวงต้นสังกัด (เป็นขั้นตอนเพื่อให้กระทรวงต้นสังกัดรับทราบข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของกระทรวง)

(๙) กระทรวงต้นสังกัดจัดส่งแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ในภาพรวมของกระทรวง ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) (เป็นขั้นตอนเพื่อให้กระทรวงต้นสังกัด ยืนยันข้อมูลแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของกระทรวง)

(๑๐) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ประมวล รวบรวม กลั่นกรอง/ลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ ในระดับประเทศจากแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เหตุผลความจำเป็นและกรอบระยะเวลาดำเนินการ สรุปพร้อมข้อเสนอแนะ และข้อสังเกตเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน

(๑๑) เมื่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ ด้านทรัพยากรน้ำในภาพรวมของประเทศแล้ว จะแจ้งกลับมาที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) พิจารณาดำเนินการจัดหาแหล่งงบประมาณ

(๑๒) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) สำนักงานงบประมาณ (สปป.) และสำนักงาน บริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) ร่วมกันพิจารณาแหล่งงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ

(๑๓) เมื่อได้ข้อตกลงในแหล่งงบประมาณแล้ว สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) จะเสนอนายกรัฐมนตรี/คณะรัฐมนตรี อนุมัติในหลักการดำเนินโครงการและกรอบวงเงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการแล้วแต่กรณี ตัวอย่างเช่น กรณีแหล่งงบประมาณ คือ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ งบกลาง รายการเงิน สำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น หากโครงการมีกรอบวงเงินงบประมาณโครงการน้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาท เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีที่จะพิจารณาอนุมัติ แต่หากโครงการมีกรอบวงเงิน งบประมาณโครงการมากกว่า ๑๐๐ ล้านบาท จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ เป็นต้น

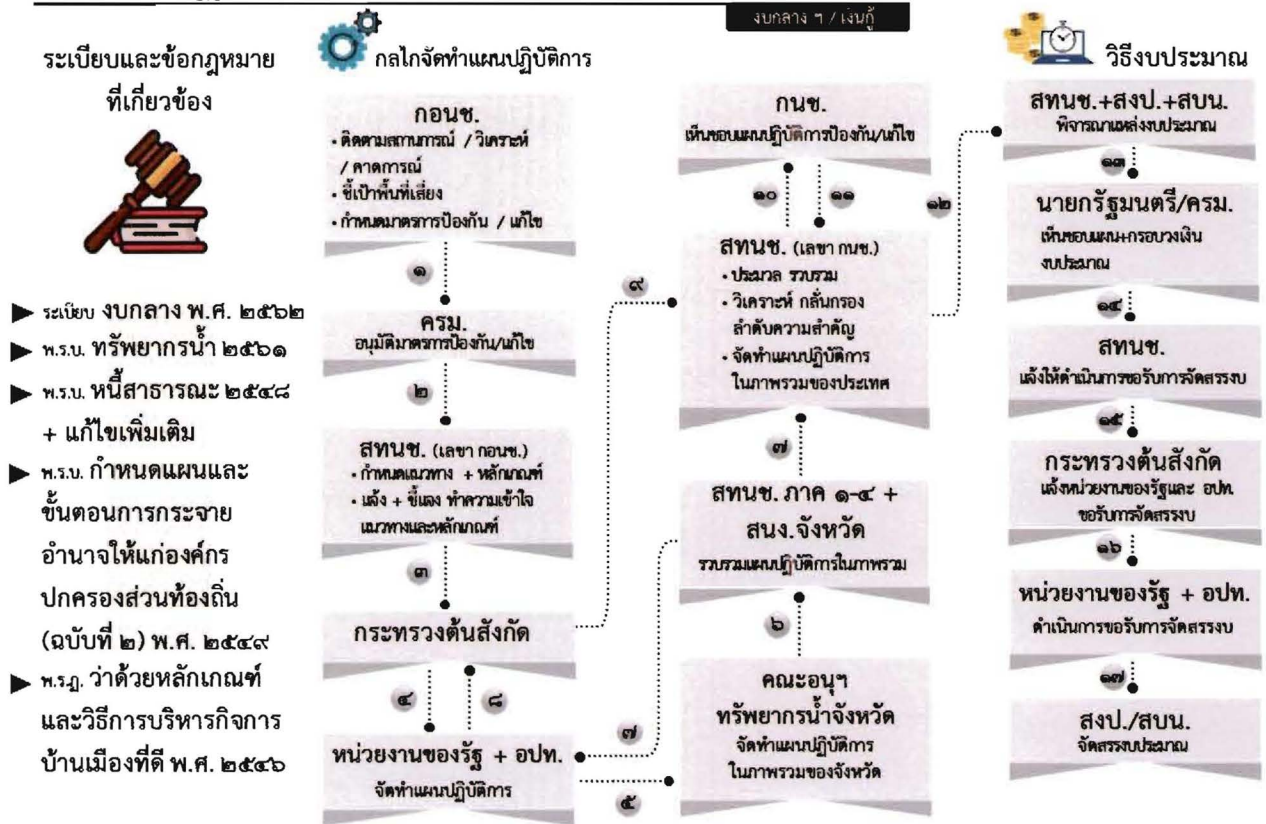
(๑๔) เมื่อได้รับการอนุมัติในหลักการดำเนินโครงการและกรอบวงเงินงบประมาณที่ใช้ ในการดำเนินโครงการแล้วสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สลน.) / สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) จะแจ้งกลับมาที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ (กนช.) เพื่อดำเนินการขอรับการจัดสรรงบประมาณ

(๑๕) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) จะแจ้งกระทรวงต้นสังกัดของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาดำเนินการขอรับการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่ได้รับอนุมัติ ในหลักการ

(๑๖) กระทรวงต้นสังกัดของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะแจ้ง หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังกัด พิจารณาดำเนินการขอรับการจัดสรร งบประมาณตามแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่ได้รับอนุมัติในหลักการ

(๑๗) หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดเตรียมเอกสาร ประกอบการเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำที่ได้รับอนุมัติ ในหลักการ และจัดส่งให้สำนักงานงบประมาณ (สปป.) หรือสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) ขึ้นอยู่กับ แหล่งงบประมาณที่จะนำมาจัดสรร สำหรับประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ (ภาพที่ ๓)

๒๒ แนวทางการจัดทำ แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำ เร่งด่วน

ภาพที่ ๓ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำเร่งด่วน

๓.๕ กรมอุตุนิยมวิทยา

สถานการณ์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศต่อระบบบริหารจัดการน้ำของประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้เกิดสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงผิดปกติ สำหรับประเทศไทยสิ่งที่เห็นได้ชัดคือ อุณหภูมิที่สูงขึ้นและปริมาณฝนที่ผันแปรไปจากที่เคยตกเป็นส่วนใหญ่ในบริเวณเดียวกัน หากฝนตกน้อยเกินไปต่อเนื่องก็จะเกิดฝนแล้ง และถ้าฝนแล้งต่อเนื่องยาวนานก็จะกลายเป็นภัยแล้งได้ ในที่สุด ในขณะที่หากตกมากเกินไปและต่อเนื่องก็อาจเกิดน้ำท่วม อุทกภัย และดินถล่มได้ ซึ่งพื้นที่การเกิดภัยเหล่านี้ของประเทศไทยจะแปรตามปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งกรมอุตุนิยมวิทยามีการติดตามและคาดการณ์สภาวะฝน รวมทั้งคาดการณ์ถึงพื้นที่เสี่ยงภัยอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะสั้น ๑ - ๓ วัน ระยะปานกลาง ๓ - ๑๐ วัน ระยะยาว ๑๐ - ๓๐ วัน และระยะนานตั้งแต่ ๑ เดือนขึ้นไปเพื่อการเฝ้าระวังเตือนภัยและการบริหารจัดการของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำของประเทศด้วย

คาดการณ์ปริมาณฝนเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ฝนจะต่ำกว่าค่าปกติ (ค่าปกติ ๑,๕๗๗.๗ มิลลิเมตร) จะมีฝนฟ้าคะนองในช่วงเดือนมีนาคม (ยังต่ำกว่าค่าปกติ) ส่วนเดือนเมษายน จะใกล้เคียงกับค่าปกติ และปลายเดือนพฤษภาคมจะเข้าสู่ฤดูฝนโดยจะมีฝนทิ้งช่วง ซึ่งในระยะ ๒ - ๓ ปี มาแล้ว เป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ส่งผลต่อน้ำภาคเกษตร น้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค น้ำเพื่ออุตสาหกรรมและน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ โดยจะมีข้อมูลการคาดการณ์ปริมาณฝน ๓ เดือน คาดการณ์ ๗ วัน

การคาดการณ์สถานการณ์ จังหวัดที่ฝนแล้งซ้ำซาก และบางพื้นที่ไม่ได้รับฝนเลยเป็นเวลา ๑๐ ปี จะต้องได้รับการดูแลและมีการบริหารจัดการน้ำ และเตือนให้ครัวเรือนเร่งเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค โดยจะต้องมีมาตรการเติมน้ำ ดังนั้น ทุกหน่วยงานจะต้องนำข้อมูลการประเมินสถานการณ์น้ำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำ โดยกรมชลประทานจะต้องผันน้ำจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่งให้ได้ รวมทั้งแนวทางที่จะนำน้ำที่ปล่อยจากอุตสาหกรรมมาใช้ประโยชน์ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ฝู่นละองจะหายไปตามสถานการณ์ปลายเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ จะมีฝนตกต้องแจ้งให้ประชาชนเก็บน้ำไว้เพื่อการอุปโภค - บริโภค รวมทั้งสร้างความชุ่มชื้นในพื้นที่ ส่วนปลายเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนจะมีปริมาณฝนจะต่ำกว่าค่าปกติ รวมทั้งมีฝนทิ้งช่วงร่วมด้วย และฝนจะตกในพื้นที่ที่ไม่ควรตก ส่งผลให้การบริหารจัดการน้ำค่อนข้างลำบากจะต้องมีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในพื้นที่ รัฐสถานการณ์น้ำในพื้นที่และมีการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ตนเองซึ่งกรมอุตุนิยมวิทยาได้ปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนสามารถรับรู้ได้ง่ายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ข้อมูลเหล่านี้ได้ส่งไปทุกจังหวัด รวมทั้งได้มีเครือข่ายในพื้นที่ที่มีอินเทอร์เน็ตประชารัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

๓.๖ กรมชลประทาน

กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่จัดให้ได้มาซึ่งน้ำเพื่อกักเก็บรักษาควบคุม ส่ง ระบาย หรือ แบ่งน้ำเพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุขบริโภค หรือการอุตสาหกรรม และดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ จัดการน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภทอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและยั่งยืน เสริมสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำทุกระดับอย่างบูรณาการ ดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัยทางน้ำ

๓.๖.๑ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี โดยเน้นความสำคัญห้วงปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

กรมชลประทาน มีพันธกิจพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอ ทั่วถึง ดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำตามภารกิจอย่างเหมาะสม เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนระดับที่ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๓ ประเด็น แผนประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนระดับที่ ๓ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) สอดคล้องกับภารกิจหลักของกรมชลประทานประกอบด้วย การบริหารจัดการน้ำ พัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน และการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ

การบริหารจัดการน้ำ พัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน กรมชลประทาน ได้ดำเนินการภารกิจด้านการจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน โดยพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทานตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุลและบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอ ทั่วถึงและเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นการพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตร

ต่อสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนย่อย การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากลและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านการสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต โดยการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน กรมชลประทาน มีการก่อสร้างโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วประเทศโดยสามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๓๓.๘๐ ล้านไร่ เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักน้ำต้นทุนในระบบชลประทานของประเทศ ๘๐,๕๘๔.๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ณ สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ สามารถเพิ่มปริมาตรเก็บกักน้ำทั้งสิ้น ๒๑๖.๓๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และพื้นที่ชลประทาน ๕๙๘,๖๒๕ ไร่

๓.๖.๒ การดำเนินการตามโครงการพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร แผนงาน โครงการ กิจกรรม เป้าหมายและงบประมาณในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ผลการดำเนินงานและแนวทางการขับเคลื่อนโครงการ

โครงการพระราชดำรินับว่าเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่ชนบทโครงการแรกเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรถบูลโดเซอร์ให้หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนค่ายนเรศวร ไปสร้างถนนเข้าไปยังบ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ (ปัจจุบันคือ ตำบลทับใต้) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ราษฎรสามารถสัญจรไปมาและนำผลผลิตออกมาจำหน่ายยังชุมชนภายนอกได้สะดวกขึ้น จากนั้น จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอวังหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อบรรเทาความแห้งแล้งเดือดร้อนของราษฎรและสร้างเสร็จใช้ประโยชน์ได้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ นับเป็นโครงการพระราชดำริทางด้านชลประทานแห่งแรกของพระองค์ ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาที่ครองราชย์นานกว่า ๗๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงให้ความสำคัญในเรื่องน้ำมากเป็นพิเศษ โดยจะเห็นได้จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่โครงการชลประทานขนาดเล็ก ขนาดกลางไปจนถึงโครงการชลประทานขนาดใหญ่ที่กรมชลประทานได้ถวายงานรับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาทสนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้เกิดผลเป็นรูปธรรมกว่า ๓,๐๐๐ โครงการ กระจายอยู่ทั่วประเทศ

เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร เสด็จขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลปัจจุบัน ทรงมีพระราชกระแสให้ติดตาม ขับเคลื่อน และเร่งรัด รวมทั้งแก้ไขปัญหาคอขวดการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของรัชกาลที่ ๙ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับราษฎรและเพื่อให้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ และเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยสิริราชสมบัติ ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ พระราชทานอารักขา แก่ประชาชนชาวไทยความว่า "เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป"

ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลากว่า ๕๕ ปี ที่กรมชลประทานดำเนินงานสนองพระราชดำริ ปัจจุบันมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งสิ้น ๓,๔๓๒ โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มขึ้น ๖,๗๔๔ ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่รับประโยชน์ ๔.๘๙ ล้านไร่ และมีราษฎรได้รับประโยชน์กว่า ๕๘๑,๘๐๐ ครัวเรือน ขยายพื้นที่ชลประทานได้ ๓.๓๙ ล้านไร่ แยกเป็นโครงการที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว

๓,๑๗๘ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๙๓ เป็นอ่างเก็บน้ำมากกว่า ๑,๑๒๓ แห่ง ฝาย ๘๗๑ แห่ง และอื่น ๆ เช่น อาคารบังคับน้ำ สถานีสูบน้ำ แก้มลิงสระเก็บน้ำ เป็นต้นอีก ๑,๔๓๘ แห่ง โครงการที่อยู่ระหว่างก่อสร้าง ๙๐ โครงการ โดยจะมีโครงการที่แล้วเสร็จในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๔๗ โครงการแผนงานในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๒๕ โครงการ และแผนงานระหว่างปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗ อีกจำนวน ๑๘ โครงการ

๓.๖.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ กิจกรรม เป้าหมาย และงบประมาณตามแผนการปฏิรูปประเทศ ในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการขับเคลื่อนโครงการและแผนงานดังกล่าวภายใต้งบประมาณที่ได้รับ

กรมชลประทานมีพันธกิจในการพัฒนาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน ตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เกิดความสมดุล บริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้เพียงพอ ทั้งถึง ดำเนินการป้องกัน และบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำตามภารกิจอย่างเหมาะสม เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยกรมชลประทานเกี่ยวข้องกับ**แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ** หัวข้อที่ ๒ **ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม** หัวข้อย่อย ๒.๑ การยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล มุ่งเน้นการพัฒนาให้ประชาชนชาวไทยทุกคนได้รับผลประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยผลักดันให้มีการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังทุกพื้นที่ทั่วประเทศชุมชนต่าง ๆ ต้องได้รับการสนับสนุนให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยดำเนินการในเรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ : **การพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตร** ได้กำหนดเป้าหมายคือ การพัฒนาพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรทั่วประเทศ สอดคล้องกับภารกิจการจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน โดยดำเนินการตามกรอบแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มีเป้าหมายการพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักทั้งสิ้น ๑๓,๒๔๓ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ๑๗.๙๔ ล้านไร่ ซึ่งควรเร่งรัดการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ให้เต็มศักยภาพต่อไป หากดำเนินการแล้วเสร็จ เกษตรกรจะสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้มากขึ้นมีรายได้เพิ่มขึ้น และมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กรมชลประทานมีแผนงานเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำทั้งสิ้น ๑๙๙.๕๔ ล้านลูกบาศก์เมตร และพื้นที่ชลประทาน ๑๗๖,๙๖๘ ไร่ มีโครงการสำคัญตามแผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาทิ เช่น

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำร้อนเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำป้อนเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพะเยา
๔. โครงการประตูละบายน้ำศรีสองรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงคาน

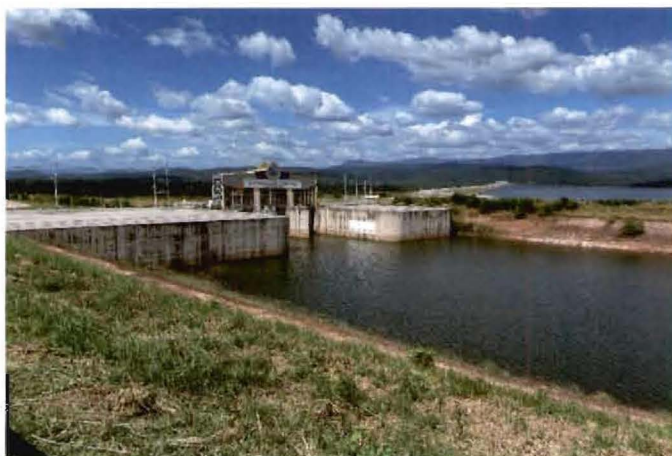
จังหวัดเลย

๕. โครงการอ่างเก็บน้ำลำน้ำชีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ

๖. โครงการจัดหาแหล่งน้ำและเพิ่มพื้นที่ชลประทาน

๗. โครงการก่อสร้างฝายพร้อมระบบส่งน้ำทั่วประเทศ จำนวน ๑๓๔ โครงการ วงเงิน

งบประมาณ ๓,๗๒๑.๘๔ ล้านบาท

ภาพที่ ๔ อ่างเก็บน้ำนฤปดินทรจินดาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เขื่อนห้วยโสมง)

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ กรมชลประทานมีแผนงานเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำทั้งสิ้น ๑,๐๗๗.๘๙ ล้านลูกบาศก์เมตรและพื้นที่ชลประทาน ๑,๐๘๑,๓๘๗ ไร่ มีโครงการสำคัญตามแผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อาทิ เช่น

๑. โครงการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำประแสร์-หนองค้อ-บางพระ จังหวัดชลบุรี
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองวังโตนด จังหวัดจันทบุรี
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่ จังหวัดพังงา
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำลำห้วยบอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี
๕. โครงการอ่างเก็บน้ำลำเจียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยภูมิ
๖. โครงการก่อสร้างฝายพร้อมระบบส่งน้ำทั่วประเทศ จำนวน ๑๔๘ โครงการ

วงเงินงบประมาณ ๔,๔๗๙.๑๑ ล้านบาท

หมายเหตุ รายละเอียดตามตารางแผนงานขับเคลื่อนโครงการขนาดใหญ่และโครงการสำคัญ (กรมชลประทาน) และตารางแผนงานก่อสร้างฝาย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๔ (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข ตารางที่ ๒ – ๔)

ทั้งนี้ เพื่อในการขับเคลื่อนเป้าหมายตามแผนปฏิรูป กรมชลประทานมีปัญหาข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำหรือโครงการสำคัญระดับประเทศนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สิ่งแวดล้อมและกฎหมาย ที่ผ่านมการดำเนินงานโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมากกว่าแผนงานที่กำหนดไว้มาก หรือไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงานที่วางไว้เนื่องจากต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแต่ละหน่วยงาน เช่น การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และกระบวนการขอใช้พื้นที่เพื่อการก่อสร้าง เช่น การขอเพิกถอนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การขอเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น

๒. งบประมาณการบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ไม่ได้รับการสนับสนุนตามแผนการพัฒนา เนื่องจากยังมีพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาอีกเป็นจำนวนมาก ไม่สอดคล้องกับกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีกรมชลประทานจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาในเรื่องการบริหารจัดการนํ้านอกเหนือจากงบประมาณปกติ (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข ตารางที่ ๒ – ตารางที่ ๔)

๓.๗ กรมทรัพยากรน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำเป็นหน่วยงานภาครัฐสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจการเสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผนและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุมดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผลและแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำพัฒนาวิชาการกำหนดมาตรฐานและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำ ทั้งระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในส่วนของกรมทรัพยากรน้ำ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการ ของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ซึ่งเป็นกรอบทิศทาง และเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้เป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน อย่างเพียงพอ สมดุลและยั่งยืน อันเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่รับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อ รัฐสภา และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแผนปฏิบัติการ ทุกระดับสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมและให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

๓.๗.๑ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่รับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (แผนระดับ ๒ : แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ) โดยการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) มีความเชื่อมโยง และดำเนินการสอดคล้องกับการพัฒนาย่อยตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ดังนี้

- ๑) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองทั่วประเทศและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ
- ๒) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
- ๓) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่ม

จากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากลทั้งนี้แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) จะกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการ ให้มีผลผลิตและผลลัพธ์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อ ต่อดรรชนีการวัดในระดับชาติได้โดยมีความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับแผนปฏิบัติราชการ ของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๓ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้อง
ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบ	๑) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลองทั่วประเทศและ แหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบ กระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษา สมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ <u>อนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาแม่น้ำ ลำคลอง แหล่งน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ</u> - อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง แหล่งน้ำ ธรรมชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ
	๒) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำ ทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคง ด้านน้ำของประเทศ - จัดการน้ำเพื่อชุมชนชนบท - จัดระบบการจัดการน้ำ ในภาวะวิกฤต	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๑ ประปา สัมปทานและระบบประปาหมู่บ้านได้รับ การกำกับ ดูแล ติดตามประเมินคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการใช้น้ำมีประสิทธิภาพ <u>จัดการน้ำเพื่อชุมชนชนบท</u> - ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านให้ได้ มาตรฐาน SDGs - เสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการประเมินคุณภาพระบบ ประปาหมู่บ้าน เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๓ เพิ่ม ประสิทธิภาพการระบายน้ำคาดการณ์ เตรียมการและจัดการสภาวะวิกฤต รวมถึง การรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก <u>จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤต</u> - ปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำให้สามารถ ระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ - คาดการณ์และเตือนภัยในพื้นที่น้ำหลาก ดินถล่ม

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติราชการฯ ที่สอดคล้อง
	๓) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล - จัดการน้ำในเขตเมือง จัดการน้ำเพื่อการพัฒนา	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๑ ประปา สัมปทานและระบบประปาหมู่บ้านได้รับการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานการใช้น้ำมีประสิทธิภาพ <u>จัดการน้ำในเขตเมือง</u> - ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และควบคุมคุณภาพ เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง พื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ <u>จัดการน้ำเพื่อการพัฒนา</u> - จัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน - เพิ่มประสิทธิภาพโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเดิม - พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ - พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำ

๓.๗.๒ ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำมีกลไกในการสร้างสมดุลการอนุรักษ์และพัฒนาเกิดความมั่นคง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการการกรมทรัพยากรน้ำ โดยได้พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิรูปประเทศ เป้าหมาย และทิศทางของการพัฒนา ซึ่งแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) จะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมายและตัวชี้วัด ให้เป็นไปในทิศทางตามแผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน กับแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) (ตารางที่ ๔) ดังนี้

ตารางที่ ๔ ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน

ประเด็นการปฏิรูป	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
๑. การบริหารแผนงานโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง พื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ <u>การปรับปรุงวิธีบริหารโครงสร้างเชิงซ้อนร่วมกันอย่างเป็นระบบ</u> - อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง แหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำ
๒. การบริหารเชิงพื้นที่	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๔ พัฒนากลไกมาตรการ การปฏิบัติ การกฎหมาย เพื่อการบริหารจัดการน้ำ การกำกับดูแลควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย <u>สมดุลการใช้น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน</u> - พัฒนาเครื่องมือกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน
๓. ระบบเส้นทางน้ำ	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๔ พัฒนากลไกมาตรการ การปฏิบัติ การกฎหมาย เพื่อการบริหารจัดการน้ำ การกำกับดูแลควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย <u>การจัดการระบบเส้นทางน้ำ</u> - ศึกษาและพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบแหล่งน้ำธรรมชาติ
๔. ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการบริหารจัดการน้ำ	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๔ พัฒนากลไกมาตรการ การปฏิบัติ การกฎหมาย เพื่อการบริหารจัดการน้ำ การกำกับดูแลควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย <u>จัดทำมาตรฐานและผลักดันให้เกิดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการน้ำให้ทันต่อสถานการณ์ และผลักดันให้เกิดการใช้เทคโนโลยี Big Data เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการน้ำ</u> - พัฒนามาตรฐานและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน - ศึกษาพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบแหล่งน้ำธรรมชาติ

๓.๗.๓ ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ได้จัดทำให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นเป้าหมายในการพัฒนาระดับนานาชาติในมิติต่าง ๆ จำนวน ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ สำหรับเป้าหมายที่เกี่ยวข้องด้านทรัพยากรน้ำ คือ เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยมีความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ดังนี้

ตารางที่ ๕ ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
๖.๑ บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ภายในปี ๒๕๗๓	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๑ ประปาสัมปทานและระบบประปาหมู่บ้านได้รับการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการใช้น้ำมีประสิทธิภาพ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> - ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน SDGs - เสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประเมินคุณภาพระบบประปาหมู่บ้าน - ออกใบอนุญาต ตรวจสอบกำกับ กิจกรรมประปาสัมปทาน
๖.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี ๒๕๗๓	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ <u>จัดการน้ำเพื่อการพัฒนา</u> - จัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน - เพิ่มประสิทธิภาพโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเดิม - พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ - พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำ
๖.๕ ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสมภายในปี ๒๕๗๓	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๔ พัฒนากลไกมาตรการแผนปฏิบัติการ กฎหมาย เพื่อการบริหารจัดการน้ำการกำกับดูแลควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย - การพัฒนาเครื่องมือกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศและในระดับลุ่มน้ำเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและเสริมศักยภาพสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำและองค์กรผู้ใช้น้ำ
๖.๖ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำ และทะเลสาบภายในปี ๒๕๖๓	ด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ - อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองแหล่งน้ำธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำ

๓.๗.๔ ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย ด้านที่ ๔

การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และด้านที่ ๖ การบริหารจัดการโดยมีกลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยมีความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ดังนี้

ตารางที่ ๖ ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค - พัฒนาขยายเขตและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๑ ประปาสัมปทานและระบบประปาหมู่บ้านได้รับการกำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการใช้น้ำมีประสิทธิภาพ - ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน SDGs - เสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประเมินคุณภาพระบบประปาหมู่บ้าน - ตรวจ กำกับ ติดตามและควบคุมคุณภาพ
ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต - การจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน - การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ /ระบบส่งน้ำใหม่	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ - จัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน - เพิ่มประสิทธิภาพโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเดิม - พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ - พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำ
ด้านที่ ๓ การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำคาดการณ์เตรียมการและจัดการสภาวะวิกฤตรวมถึงการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก - ปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำให้สามารถระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ - คาดการณ์และเตือนภัยในพื้นที่น้ำหลากดินถล่ม
ด้านที่ ๔ การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๒ อนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนรวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ - อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองแหล่งน้ำธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำ
ด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ - ปรับปรุงกฎหมายและองค์กร - จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำ	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๔ พัฒนากลไกมาตรฐานแผนปฏิบัติการ กฎหมาย เพื่อการบริหารจัดการน้ำ การกำกับดูแลควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการฯ
- ติดตามประเมินผล - พัฒนาระบบฐานข้อมูล - ศึกษาวิจัย สํารวจ - ประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม	- การพัฒนาเครื่องมือกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ และในระดับลุ่มน้ำเพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ - พัฒนา ปรับปรุง ทบทวน กฎหมาย ด้านทรัพยากรน้ำ - เพิ่มประสิทธิภาพการเตือนภัยพิบัติด้านทรัพยากรน้ำ - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างการรู้เข้าใจในการบริหารจัดการน้ำ
	เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ ๕ พัฒนา ความร่วมมือ นวัตกรรม งานวิจัย เทคโนโลยีเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ - วิจัย พัฒนา องค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านน้ำของประชาชน ทั้งเป็นแหล่งต้นทุนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค สร้างสมดุลระบบนิเวศ ป้องกันบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้งด้วยการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ติดตั้งและพัฒนาระบบกระจายน้ำเพื่อสนับสนุนการเกษตร และส่งเสริมการจัดกลุ่มผู้ใช้น้ำช่วยกันดูแลและจัดระบบบริหารจัดการภายในกลุ่มเพื่อความยั่งยืน รวมทั้งมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตัวอย่างสำคัญ ๓ โครงการ คือ

๑) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ ปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม มีประสิทธิภาพและความพร้อมในการใช้งาน เพื่อปรับปรุงซ่อมแซม บำรุงรักษาแหล่งน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ รวมถึงมีความพร้อมในการใช้งาน และพร้อมในการถ่ายโอนให้ท้องถิ่น สํารวจออกแบบโครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ได้แบบแปลนพร้อมประมาณราคาก่อสร้างที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการในด้านวิศวกรรม และเพื่อควบคุมงานการก่อสร้างให้มีคุณภาพและถูกต้องตามรูปแบบ ระเบียบ ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ โดยจำนวนแหล่งน้ำที่ได้รับการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพ และบำรุงรักษาในปี ๒๕๖๓ มีจำนวน ๘๓ แห่ง ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเพิ่มประสิทธิภาพ ปรับปรุงและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ๖๙๖ ครัวเรือน นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำ แหล่งน้ำ ได้รับการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำเพิ่มขึ้นอีก ๘๘ แห่ง

๒) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ คัดการณ์เตรียมการและจัดการสภาวะวิกฤต รวมถึงการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกเพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวัง พยากรณ์และเตือนภัยด้านน้ำ ประกอบด้วย การศึกษา วิเคราะห์และกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัยเสนอแนะแนวทาง มาตรการการป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำเพื่อบำรุงรักษาสถานีเตือนภัย สถานีโทรมาตร และระบบงานอื่น ๆ ให้มีความพร้อมในการใช้งานต่อเนื่องตลอดเวลา โดยมีหมู่บ้านที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพและบำรุงรักษาระบบเตือนภัยด้านน้ำในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑,๙๔๘ หมู่บ้าน และในปี ๒๕๖๓ เพิ่มขึ้นจำนวน ๑,๕๔๖ หมู่บ้าน

๓) โครงการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง และฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำ ในพื้นที่เกษตรน้ำฝน รวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อให้แหล่งน้ำได้รับการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุง และฟื้นฟู สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำ ในพื้นที่เกษตรน้ำฝน รวมถึงการรักษาสมดุลระบบนิเวศและพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งในปี ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒๙๗ แห่ง และในปี ๒๕๖๓

มีจำนวน ๕๘ แห่ง ประชาชนได้รับประโยชน์จากการอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๘๘,๖๐๖ ครัวเรือน และในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๒๐,๒๖๑ ครัวเรือน

๓.๗.๕ การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรมทรัพยากรน้ำ ให้การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน (คิดเป็นระยะเวลา ๗ ปี) จำนวน ๒๘๓ โครงการ งบประมาณทั้งสิ้น ๑,๕๓๗.๓๗๐๔ ล้านบาท ประโยชน์ที่ได้รับ ปริมาณน้ำ ๓๐.๓๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ครัวเรือนได้รับประโยชน์ ๑๐๒,๔๙๑ ครัวเรือน จำนวน ๒๐,๔๙๘ ไร่ ภายใต้โครงการราชดำริที่สำคัญ ได้แก่

๑) ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน ๓๙ ศูนย์

กรอบการดำเนินงาน :

- พิจารณาและจัดทำแผนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่โครงการหลวง
- สนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำพร้อมติดตามเร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคและรายงานต่อคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง

๒) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

กรอบการดำเนินงาน :

- จัดทำแผนแม่บทปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงโดยสนับสนุนสาธิตปฏิบัติการด้านการจัดการน้ำ เช่น การสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสาธารณสุข เช่น การสนับสนุนน้ำบริโภคที่สะอาดให้แก่ชุมชนชาวเขาที่ห่างไกลและทุรกันดาร เป็นต้น

- ติดตามผลการดำเนินงานและรายงานความก้าวหน้าการดำเนินการให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาพื้นที่สูง

๓) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒนรัฐสีมาคุณาปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

กรอบการดำเนินงาน :

- จัดทำแผนแม่บทของหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของ อพ.สธ.
- จัดทำแผนปฏิบัติการรายให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของ อพ.สธ.
- สนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำพร้อมติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานตามแผนแม่บทของ อพ.สธ.

- จัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานทุก ๆ ๖ เดือน และรายงานประจำปีงบประมาณ

๔) โครงการกู่ฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒนรัฐสีมาคุณาปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

กรอบการดำเนินงาน :

- สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ภูฟ้าพัฒนาฯ ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ วรรณภาภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูงควบคู่กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน
- สนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำในพื้นที่ดำเนินโครงการของศูนย์ภูฟ้า

๕) โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน

กรอบการดำเนินงาน :

- จัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน
- สนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ พร้อมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาพืชเสพติดและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๖) การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)

กรอบการดำเนินงาน :

- สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคเหนือ กลาง อีสานใต้
- สนับสนุนการบริหารจัดการน้ำผิวดินตามทีราษฎรในพื้นที่ถวายฎีกา
- สนับสนุนกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ กปร. ประสานงาน

๗) โครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน

กรอบการดำเนินงาน :

- กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องตามแนวพระราชเสาวนีย์ ของสมเด็จพระราชชนนีพันปีหลวง ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคนและชุมชน ในพื้นที่ลุ่มน้ำ
- จัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทของโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินและให้การสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ
- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

๘) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อื่น ๆ

กรอบการดำเนินงาน :

- สนับสนุนโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ พร้อมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

๙) โครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

กรอบการดำเนินงาน :

- สนับสนุนโครงการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) บ้านทางทุ่ง หมู่ที่ ๓ ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

๓.๘ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แผนมาตรการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในประเทศไทย ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ซึ่งเป็นกรอบและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมถึงรัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน ในการพัฒนาประเทศ ดังนี้

๓.๘.๑ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (แผนระดับ ๒ : แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๙) โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) มีความเชื่อมโยงและดำเนินการสอดคล้องกับการพัฒนาย่อยตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ดังนี้ ๑) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และ ๒) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจะวัดความสำเร็จจากการใช้ดัชนีตามกรอบของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) จะกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการให้มีผลผลิตและผลลัพธ์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อดัชนีการวัดในระดับชาติได้ โดยมีความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕)

ตารางที่ ๗ ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้อง
ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบ	๑) พัฒนาการจัดการน้ำเชิง ลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความ มั่นคงด้านน้ำของประเทศ - จัดการน้ำเพื่อชุมชน ชนบท - จัดการน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม - จัดระบบการจัดการน้ำ ในภาวะวิกฤติ - จัดการบริหารน้ำเชิงลุ่ม น้ำอย่างมีธรรมาภิบาล	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สํารวจและผลิต น้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำ ด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> - พัฒนาระบบประปาชนบท - เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปา หมู่บ้าน - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและ ราคาที่เหมาะสม

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้อง
		เป้าหมายการพัฒนาที่ ๒ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - ปรับปรุงกฎหมายและองค์การด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ - การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำ - ติดตามและประเมินผล เป้าหมายการพัฒนาที่ ๓ เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ - ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม เป้าหมายการพัฒนาที่ ๔ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล - ศึกษา วิจัย และพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ
	๒) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล - จัดการน้ำเพื่อการพัฒนา - เพิ่มผลิตภาพของการใช้น้ำ	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สืบค้นและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

๓.๘.๒ ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ ได้พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิรูปประเทศ เป้าหมายและทิศทางของการพัฒนา ซึ่งแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) จะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมาย และตัวชี้วัด ให้เป็นไปในทิศทางที่แผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๒ ด้าน กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ดังนี้

ตารางที่ ๘ ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน

ประเด็นการปฏิรูป	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
การบริหารเชิงพื้นที่ - สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตรอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> - พัฒนาระบบประปาชนบท - เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร เป้าหมายการพัฒนาที่ ๒ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - ปรับปรุงกฎหมายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป้าหมายการพัฒนาที่ ๔ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล - การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ - ศึกษา วิจัย และพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ■ ผลักดันให้เกิดระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน ■ รณรงค์ให้เกิดการใช้ ๓R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดินและมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น

๓.๘.๓ ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยมีความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ดังนี้

ตารางที่ ๙ ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าประสงค์	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
๖.๑ บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สํารวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
๖.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สํารวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> - พัฒนาระบบประปาชนบท - เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
๖.๕ ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๓ เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ทั้งระดับนโยบายระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ - ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

๓.๘.๔ ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ โดยมีความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๕ ปี (วาระแรก ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕) ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการฯ
ด้านที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค - พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตรอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค - พัฒนาระบบประปาชนบท - เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน - พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
ด้านที่ ๒ การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต - การจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน - การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ /ระบบส่งน้ำใหม่	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๑ สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตรอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
ด้านที่ ๖ การบริหารจัดการ - ปรับปรุงกฎหมายและองค์กร - จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำบาดาล - ติดตามประเมินผล - พัฒนาระบบฐานข้อมูล - ศึกษาวิจัย สำรวจ - ประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม	เป้าหมายการพัฒนาที่ ๒ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เป้าหมายการพัฒนาที่ ๓ เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ เป้าหมายการพัฒนาที่ ๔ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านน้ำของประชาชนทั้งเป็นแหล่งต้นตุน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค สร้างสมดุลระบบนิเวศ ป้องกันบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้งด้วยการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ติดตั้งและพัฒนาระบบกระจายน้ำเพื่อสนับสนุนการเกษตร และส่งเสริมการจัดกลุ่มผู้ใช้น้ำช่วยกันดูแลและจัดระบบบริหารจัดการภายในกลุ่มเพื่อความยั่งยืน รวมทั้งมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ตัวอย่างสำคัญ โครงการ คือ

๑) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่หาน้ำยากด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มได้น้ำ และระบบพลังงานแสงอาทิตย์ในพื้นที่หาน้ำยาก ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เป้าหมายของโครงการทั้งประเทศ จำนวน ๗๙๓ แห่ง พื้นที่รับประโยชน์ทั้งหมด ๔๔,๙๖๐ ไร่ เกษตรกรผู้รับประโยชน์ทั้งหมด ๕,๕๐๒ ครัวเรือน คาดว่าจะเพิ่มน้ำต้นทุนได้ ๒๔.๐๕๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒) โครงการสำรวจหาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาลต่ำ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจหาพื้นที่ที่มีศักยภาพการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลต่ำ (หาน้ำยาก) ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ

จากสถานะฝนตกน้อย พร้อมทั้งเจาะและพัฒนาบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีศักยภาพทั้งปริมาณและคุณภาพ น้ำบาดาลเหมาะสมและสามารถพัฒนาได้ และกำหนดหรือเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการน้ำบาดาลให้กับ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำผลการดำเนินงานที่ได้ไปต่อยอดและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการน้ำอุปโภค บริโภค เพื่อจัดหาน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคให้แก่ชุมชนครบทุกหมู่บ้านหรือทุกครัวเรือน ชุมชนเมือง แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการจัดหาแหล่งน้ำสำรองในพื้นที่ ซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม และการประหยัดน้ำโดยลดการใช้น้ำภาคครัวเรือน ภาคบริการ และภาคราชการพื้นที่เป้าหมายของโครงการมีจำนวน ๕๔ อำเภอ ใน ๑๖ จังหวัด ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือ ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ และมีศักยภาพต่ำ มีแหล่งน้ำบาดาลสำหรับการใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค จำนวน ๕๔ อำเภอ คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดำเนินการดีขึ้นและประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓) โครงการบริหารจัดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีฐานข้อมูลทางด้านวิชาการ ได้แก่ ฐานข้อมูลบ่อน้ำบาดาล ฐานข้อมูลการวิเคราะห์น้ำบาดาล ฐานข้อมูลบ่อสังเกตการณ์น้ำบาดาล ฐานข้อมูลการประกอบกิจการน้ำบาดาล และมีการเชื่อมโยงกันผ่านระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล (Smart Pasutara) เพื่อใช้สำหรับการนำไปวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ แต่เนื่องจากข้อมูลบ่อน้ำบาดาลที่เก็บอยู่ในฐานข้อมูลปัจจุบันนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตามสภาพแวดล้อม และตามลักษณะการใช้งานทำให้ต้องปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและปรับปรุงข้อมูลบ่อน้ำบาดาลที่มีอยู่ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องและครบถ้วน (Data Cleansing and Updating) และเพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารระบบฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้สามารถบริการได้อย่างต่อเนื่อง (System Security) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการนี้คือ มีข้อมูลบ่อน้ำบาดาลที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และสามารถให้บริการข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสารระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล และระบบสารสนเทศต่าง ๆ ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้อย่างต่อเนื่องและเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการด้านการพัฒนาระบบฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการบริการและการผลิต รวมถึงพัฒนารูปแบบเพื่อยกระดับการจัดการน้ำในพื้นที่และลุ่มน้ำ (เชื่อมโยงการตลาด พลังงาน การผลิต และของเสีย)

๔) การเติมน้ำใต้ดินระดับตื้น (รายละเอียดตามคู่มือของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล <http://www.dgr.go.th/bgr8/th/download/395>)

๕) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มได้น้ำแบบพลังงานแสงอาทิตย์ และแบบเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตารางที่ ๑๑ หลักเกณฑ์ในการขอรับบริการ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มใต้ดิน		
ลำดับที่	รายการ	หลักเกณฑ์การคัดเลือก
๑.	จำนวนสมาชิกเกษตรกร	ไม่น้อยกว่า ๔ ราย
๒.	ขนาดพื้นที่เกษตรกรรม	ไม่น้อยกว่า ๔๐ ไร่
๓.	ศักยภาพน้ำบาดาล	ประมาณ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
๔.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกเกษตรกร	มีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจัดตั้งกองทุนเพื่อการบริหารจัดการ
๕.	ลักษณะพื้นที่โครงการ	เจ้าของที่ดินตั้งบ่อบาดาล ต้องยินยอมให้สมาชิกของกลุ่มใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลร่วมกัน
๖.	การสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและบูรณาการหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการสนับสนุนเพื่อความยั่งยืนของรูปแบบ
๗.	องค์ประกอบโครงการ	๑. บ่อน้ำบาดาล ขนาด ๖ นิ้ว ๒. เครื่องสูบน้ำแบบจุ่มใต้ดิน (Submersible pump) ๓ เฟส ๒๒๐ โวลต์ หรือ ๓๘๐ โวลต์ ๓. เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ขนาด ๗,๕๐๐ วัตต์ (W) ๔. กระจายน้ำความยาว ๒๐๐ เมตร

ตารางที่ ๑๒ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์		
ลำดับที่	รายการ	หลักเกณฑ์การคัดเลือก
๑.	จำนวนสมาชิกเกษตรกร	ไม่น้อยกว่า ๑๐ ราย
๒.	ขนาดพื้นที่เกษตรกรรม	ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ไร่
๓.	ศักยภาพน้ำบาดาล	ประมาณ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
๔.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกเกษตรกร	มีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจัดตั้งกองทุนเพื่อการบริหารจัดการ
๕.	ลักษณะพื้นที่โครงการ	เจ้าของที่ดินตั้งบ่อบาดาล ต้องยินยอมให้สมาชิกของกลุ่มใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลร่วมกัน
๖.	การสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและบูรณาการหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการสนับสนุนเพื่อความยั่งยืนของรูปแบบ
๗.	องค์ประกอบโครงการ	๑. บ่อน้ำบาดาล ขนาด ๖ นิ้ว ๒ บ่อ ๒. เครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มใต้ดิน (Submersible pump) ๓HP ๒ ชุด ๓. หอถังพักน้ำ สูง ๒๐ เมตร ความจุ ๓๐ ลูกบาศก์เมตร ๔. ถังกรองสนิมเหล็ก ๕. เครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator) ๓ เฟส ๒๒๐ โวลต์ หรือ ๓๘๐ โวลต์ ขนาด ๗,๕๐๐ วัตต์ ๖. เซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell) ขนาดไม่น้อยกว่า ๓,๒๐๐ วัตต์ ๗. ระบบกระจายน้ำ ความยาวไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ เมตร

ตารางที่ ๑๓ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่		
ลำดับที่	รายการ	หลักเกณฑ์การคัดเลือก
๑.	จำนวนสมาชิกเกษตรกร	ไม่น้อยกว่า ๑๕ ราย
๒.	ขนาดพื้นที่เกษตรกรรม	ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ไร่
๓.	ศักยภาพน้ำบาดาล	ประมาณ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
๔.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกเกษตรกร	มีความร่วมมือในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจัดตั้งกองทุนเพื่อการบริหารจัดการ
๕.	ลักษณะพื้นที่โครงการ	เจ้าของที่ดินตั้งบ่อบาดาล ต้องยินยอมให้สมาชิกของกลุ่มใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลร่วมกัน
๖.	การสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและบูรณาการหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการสนับสนุนเพื่อความยั่งยืนของรูปแบบ
๗.	องค์ประกอบโครงการ	๑. บ่อน้ำบาดาล ขนาด ๖ นิ้ว ๔ บ่อ ๒. เครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มใต้น้ำ (Submersible pump) ๕.๕ HP ๔ ชุด ๓. ถังเก็บน้ำ ความจุ ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร ๔ ชุด ๔. เครื่องกำเนิดไฟฟ้า (Generator) ๓ เฟส ๒๒๐ โวลต์ หรือ ๓๘๐ โวลต์ ขนาด ๗,๕๐๐ วัตต์ ๓ ชุด ๕. เซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell) ขนาดไม่น้อยกว่า ๕,๑๒๐ วัตต์ ๕ ชุด ๖. Multistage pump ๕.๕ HP ๒ ชุด ๗. ระบบกระจายน้ำ ความยาวไม่น้อยกว่า ๔,๐๐๐ เมตร

๖) โครงการเจาะบ่อบาดาลช่วยเหลือประชาชนทั่วประเทศ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีโครงการเจาะบ่อบาดาลช่วยเหลือประชาชนทั่วประเทศ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามเป้าหมาย ๒,๓๒๐ แห่ง (๒,๖๐๔ บ่อ) งบประมาณ ๓,๐๙๑.๕๑๒๕ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๑.๑๘๗ ล้านบาท โดยได้จำแนกตามแหล่งของเงิน ๔ แห่ง ได้ดังนี้

๑. งบเหลือจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ โครงการจัดหาเงินทุนในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง ๒๔ จังหวัด เป้าหมาย ๒๑๗ แห่ง เพื่อจัดหาแหล่งน้ำบาดาล เป็นแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ งบประมาณ ๖๐.๕๙๔๐ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๐.๒๖ ล้านบาท

๒. งบปกติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๘๑๘ แห่ง งบประมาณ ๑,๐๙๔.๒๐ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๑.๒๔ ล้านบาท ประกอบด้วย ๒ โครงการ คือ

๒.๑ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร จำนวน ๗๙๓ แห่ง งบประมาณ ๑,๐๖๙.๒๙๐๐ ล้านบาท ประกอบด้วย ๖ กิจกรรม ดังนี้

๒.๑.๑ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าแบบจุ่มใต้น้ำ ในพื้นที่หาน้ำยาก จำนวน ๓๕๒ แห่ง งบประมาณ ๑๑๗.๔๙๗๖ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๐.๓๓ ล้านบาท

๒.๑.๒ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรยังชีพนอกเขตชลประทาน ในพื้นที่หาน้ำยาก จำนวน ๑๐๔ แห่ง งบประมาณ ๑๙๖.๓๓๑๒ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๑.๘๘ ล้านบาท

๒.๑.๓ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ ในพื้นที่หาน้ำยาก จำนวน ๒๖๑ แห่ง งบประมาณ ๔๙๒.๗๑๕๘ ล้านบาท เฉลี่ยแห่งละ ๑.๘๘ ล้านบาท

๒.๑.๔ การก่อสร้างระบบกระจายน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๖๒ แห่ง งบประมาณ ๑๐๑.๓๑๔๒ ล้านบาท เฉลี่ยแห่งละ ๑.๖ ล้านบาท

๒.๑.๕ การก่อสร้างระบบกระจายน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ขนาด ๑๐๐ ไร่ จำนวน ๗ แห่ง ก่อสร้างระบบอย่างเดียวย ใช้บ่อบาดาลเดิม (ไม่ได้เจาะบ่อน้ำบาดาล) งบประมาณ ๖.๒๕๕๙ ล้านบาท

๒.๑.๖ การพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในพื้นที่หาน้ำยาก จำนวน ๗ แห่ง เจาะบ่อน้ำบาดาล ๗๖ บ่อ งบประมาณ ๑๕๕.๑๗๕๓ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๒.๐๔ ล้านบาท

สถานะโครงการคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๓ โดยผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดโครงการคือ ปริมาณน้ำ ๒๔.๐๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ครั้วเรือนรับประโยชน์ ๕,๕๐๒ ครั้วเรือน

๓. งบกลางปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๙๗๔ แห่ง งบประมาณ ๑๖๐๘.๘๘๓๖ ล้านบาท เฉลี่ยงบประมาณบ่อละ ๑.๔๔ ล้านบาท ประกอบด้วย ๓ โครงการ คือ

๓.๑ โครงการเพิ่มน้ำต้นทุนและระบบกระจายน้ำเพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติการฟื้นฟูเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบภัยฝนทิ้งช่วงและอุทกภัย จำนวน ๑๓๘ แห่ง งบประมาณ ๒๑๖.๒๒๒๖ ล้านบาท เฉลี่ยแห่งละ ๑.๕๖ ล้านบาท

๓.๒ โครงการสำรวจและพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อเสริมแหล่งน้ำดิบ ภายใต้ชื่อโครงการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปี ๒๕๖๒/๒๕๖๓ ตามมติคณะรัฐมนตรี จำนวน ๗๐๔ แห่ง กรอบวงเงินกลาง ๘๒๖.๓๐๐๐ ล้านบาท คาดว่าจะก่อสร้างระบบกระจายน้ำแล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ โดยผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดโครงการคือ ปริมาณน้ำ ๓๐.๘๓๕๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ครั้วเรือนรับประโยชน์ ๗๓,๙๒๐ ครั้วเรือน

๓.๓ โครงการเร่งด่วนเพื่อเก็บกักน้ำในฤดูฝนปี ๒๕๖๓ ตามมาตรการด้านการงบประมาณ เพื่อบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และสถานการณ์ภัยแล้ง ปี ๒๕๖๒/๖๓ (เพิ่มเติม) ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ กรอบวงเงินงบกลาง ๕๗๔.๖๖๒๖ ล้านบาท เป้าหมาย ๑๓๒ แห่ง (จำนวน ๒๗๔ บ่อ) การดำเนินการประกอบด้วย ๓ กิจกรรม ดังนี้

๓.๓.๑ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (พื้นที่ ๑๒๐ ไร่) จำนวน ๕๗ แห่ง งบประมาณ ๒๓๘.๔๕๐๖ ล้านบาท

๓.๓.๒ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (พื้นที่ ๕๐๐ ไร่) จำนวน ๕ แห่ง งบประมาณ ๖๙.๒๒๐๙ ล้านบาท

๓.๓.๓ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อส่งเสริมความมั่นคงระดับชุมชน จำนวน ๗๐ แห่ง งบประมาณ ๒๕๒.๖๕๐๓ ล้านบาท

สถานะของโครงการนี้ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ โดยผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดโครงการคือ ปริมาณน้ำ ๙.๗๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ครั้วเรือนรับประโยชน์ ๒๑,๖๔๕ ครั้วเรือน

๔. งบกองทุนน้ำบาดาล ปี ๖๓ จำนวน ๓๑๑ แห่ง จำนวน ๙๓๑ บ่อ งบประมาณ ๓๒๗.๘๓๒๔๑ ล้านบาท ประกอบด้วย ๔ โครงการ คือ

๔.๑ โครงการศึกษาสำรวจจุดจ่ายน้ำบาดาลเพื่อประชาชนตามถนนสายหลักทั่วประเทศจำนวน ๒๔ แห่ง งบประมาณ ๙๙.๘๘๐๐ ล้านบาท แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคให้ประชาชนในพื้นที่และประชาชนที่สัญจรไปมาบนถนนสายหลักของประเทศ รวมถึงประชาชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่ ทั้งการใช้ประโยชน์จากน้ำบาดาลและการอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลให้เกิดความยั่งยืน คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ โดยผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดโครงการคือ ปริมาณน้ำ ๒.๑๐๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๖,๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปีต่อแห่ง) ครั้วเรือนรับประโยชน์ ๓,๐๐๐ ครั้วเรือน

๔.๒ โครงการศึกษาการพัฒนา น้ำบาดาลเพื่อความมั่นคงระดับชุมชนจำนวน ๒๗๙ แห่ง งบประมาณ ๘๔.๙๗๔๐ ล้านบาท เพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดโครงการคือ ปริมาณน้ำ ๖.๑๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปีครั้วเรือนรับประโยชน์ ๑๔,๐๐๐ ครั้วเรือน

๔.๓ โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อเกษตรแปลงใหญ่ จำนวน ๖ แห่ง เจาะบ่อน้ำบาดาล ๖๐ บ่อ งบประมาณ ๙๙.๘๘๘๔ ล้านบาท ผลสัมฤทธิ์เมื่อสิ้นสุดโครงการคือช่วยพื้นที่เกษตรกรรมได้ ๔,๐๐๐ ไร่

๔.๔ โครงการศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบส่งน้ำบาดาลระยะไกลเพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก จำนวน ๒ แห่ง เจาะบ่อน้ำบาดาล ๑๒ แห่งต่อบ่อสังเกตการณ์ ๒ แห่ง งบประมาณ ๔๓.๐๙๐๐ ล้านบาท

ผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยโครงการเจาะบ่อน้ำบาดาลช่วยเหลือประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๒,๓๓๔ แห่ง (๒,๔๖๖ บ่อ) งบประมาณ ๓,๐๙๑.๕๑๒๕ ล้านบาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ คือ ปริมาณน้ำ ๘๘.๐๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ครั้วเรือนได้รับประโยชน์ ๑๗๕,๐๖๗ ครั้วเรือน ช่วยเหลือพื้นที่เกษตรกรรมได้ ๒๕๘,๓๐๐ ไร่

๓.๙ กรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ และจำแนกดิน เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนการที่ดิน การกำหนดบริเวณการใช้ที่ดินการกำหนดเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งติดตามสถานการณ์สภาพการใช้ที่ดิน วิจัย พัฒนา การอนุรักษ์ดินและน้ำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเกษตรในไร่นา การปรับปรุงบำรุงดินการผลิตและใช้เทคโนโลยีชีวภาพทางดิน การปรับปรุงพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร ให้บริการวิเคราะห์และตรวจสอบดิน น้ำ พืช ปุ๋ย พร้อมให้คำแนะนำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงดินและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจั่ว) ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และภายใต้แผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดบ่อ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร งบประมาณปี ๒๕๖๓ จำนวน ๗๑๕.๒ ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีภารกิจทำให้คำแนะนำในการจัดการดิน การรักษา และแก้ไข บรรเทาภัยแล้ง การปลูกพืชคลุมดินเพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้กับดินเนื่องจากบ่อจั่วไม่กระทบต่อลุ่มน้ำ ซึ่งมีความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ตามแบบมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการจัดทำแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อนุรักษ์ดินและน้ำ วงเงินงบประมาณเกือบ ๑,๐๐๐ ล้านบาท เหลือเพียงการร่วมบูรณาการกับสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ โดยมีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่เกษตรที่สูง

ประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๑๔๙.๒ ล้านไร่ ซึ่งภายใต้พื้นที่การเกษตรดังกล่าว เป็นพื้นที่ที่มีระบบชลประทานประมาณ ๓๓.๘ ล้านไร่ ส่วนพื้นที่ที่เหลือประมาณ ๑๑๕.๒ ล้านไร่ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน นอกจากนี้ ภายใต้พื้นที่เกษตรกรรมที่มีการพัฒนาระบบชลประทานแล้ว ยังมีพื้นที่ชลประทานบางส่วนที่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยไม่สามารถมีน้ำเพื่อการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในระบบการผลิตทางการเกษตรและเป็นสิ่งจำเป็นในด้าน อุปโภคและบริโภค ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศถึงแม้ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบัน กรมพัฒนาที่ดินจะได้ดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาไปแล้วบางส่วนแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของเกษตรกร ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ ไว้ใช้ในพื้นที่และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรโดยขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร เกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาทต่อบ่อ

๓.๙.๑ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ปี ๒๕๔๘ – ๒๕๖๒ ดำเนินการได้ ๕๒๓,๐๓๘ บ่อ สามารถเก็บกักน้ำได้ ๕๒๓.๐๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณ ๘,๔๓๗.๓๔ ล้านบาท

๑) วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และในพื้นที่ที่ระบบส่งน้ำไปไม่ถึงบรรเทาปัญหาภัยแล้งโดยการขุดสระน้ำในไร่นา
- เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้แก่เกษตรกร

๒) เป้าหมาย

งบประมาณ ๒๕๖๓ มีเป้าหมายขุดสระน้ำในไร่นาขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔๐,๐๐๐ บ่อ งบประมาณ ๗๑๕.๒๐ ล้านบาท เก็บกักน้ำ ๕๐.๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ผลประโยชน์ ๔๐,๐๐๐ ครัวเรือน ๐.๐๘ ล้านไร่

งบประมาณปี ๒๕๖๔ เป้าหมาย ๔๐,๐๐๐ บ่อ (๖๕ จังหวัด ๓,๒๐๕ ตำบล) อยู่ระหว่างเสนอคำขอตั้งงบประมาณ ๘๓๒.๐๐๐ ล้านบาท

๓) พื้นที่ดำเนินการ ดำเนินการในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง และพื้นที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

๓.๙.๒ แนวทางการดำเนินงาน

ชุดสระน้ำขนาดความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ในพื้นที่เกษตรกรรมโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการชุดสระน้ำ ๒,๕๐๐ บาทต่อบ่อ ดำเนินการโดย ๑ บ่อสามารถให้น้ำเพียงพอสำหรับพืชไร่ประมาณ ๒ ไร่

๓.๙.๓ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร

ภายหลังจากการชุดสระน้ำเสร็จเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรต้องมีความตั้งใจประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยกรมพัฒนาที่ดิน จะให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรตามความเหมาะสม พร้อมทั้งคำแนะนำทางวิชาการในการปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตร ลดต้นทุนการผลิตและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

กรมพัฒนาที่ดินจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมบูรณาการการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร ได้แก่ กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานสนับสนุนอื่น เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อเป็นการขยายโอกาสลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร

การบริหารจัดการปัญหายั่งยืน กรมพัฒนาที่ดินได้รับข้อมูลจากเกษตรกร ขอให้เพิ่มขนาดความจุแหล่งน้ำของโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้พิจารณาเพิ่มขนาดความจุเป็น ๒,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรขนาดตั้งแต่ ๓ ไร่ขึ้นไป แต่เกษตรกรต้องมีพื้นที่ทำการเกษตรมากกว่า ๕ ไร่ โดยต้องพิจารณาชนิดพืชที่ปลูกเนื่องจากพืชมีความต้องการใช้น้ำแตกต่างกัน ปริมาณน้ำก็จะเพียงพอในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วง แก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรได้ นอกจากนี้ได้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการการชุดสระต่อบ่อเพื่อให้มีปริมาณน้ำที่มากขึ้นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ทั้งนี้บริเวณที่จะเจาะได้ต้องมีน้ำใต้ดิน

๓.๙.๔ ข้อจำกัดในการดำเนินการของหน่วยงาน

๑) แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ในแต่ละปีมีการดำเนินการชุดบ่อประมาณ ๔๐,๐๐๐ – ๕๐,๐๐๐ บ่อ พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้มีวิศวกรควบคุมการขุดทุกบ่อ หากขุดลึกเกิน ๓ เมตร ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างยากที่จะเป็นไปได้ ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน มีวิศวกรเพียงประมาณ ๓๐ คน อัตรากำลังวิศวกรควบคุมมีจำนวนไม่เพียงพอสำหรับการควบคุมการทำบ่อดินทั่วประเทศ มีวิธีการแก้ไขคือการจ้างพนักงาน (Outsource) ซึ่งหากมีการจ้างพนักงานเพิ่มเติม จำเป็นต้องมีการใช้งบประมาณเพิ่มส่งผลให้ต้นทุนต่อบ่อสูงขึ้น ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณา

๒) การชุดบ่อ ๑ บ่อ มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตรสำหรับพืชไร่ประมาณ ๒ ไร่ แต่ที่ผ่านมาเกษตรกรมีความต้องการเป็นจำนวนมาก กรมพัฒนาที่ดินจึงจำเป็นต้องชุดให้กับเกษตรกรเบื้องต้น ๑ คนต่อ ๑ บ่อ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดทั้งงบประมาณ บุคลากรและเครื่องจักร

๓.๑๐ กรมฝนหลวงและการบินเกษตร

กรมฝนหลวงและการบินเกษตร มีศูนย์ปฏิบัติการทั่วประเทศจำนวน ๕ ศูนย์ คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดระยอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี และกำลังดำเนินการจัดตั้งอีก ๒ ศูนย์ คือ จังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ ๕ เครื่องบินในการปฏิบัติการฝนหลวง

กรมฝนหลวงและการบินเกษตร การดำเนินจะใช้เรดาร์ของตัวเอง แยกจากกรมอุตุนิยมวิทยา โดยมีศูนย์เรดาร์ตั้งอยู่ทั่วประเทศ จำนวน ๕ ศูนย์ คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ยังมีเรดาร์เคลื่อนที่อีก ๕ สถานี

แผนการปฏิบัติการฝนหลวง

๑) แผนบรรเทาปัญหาหมอกควันและไฟป่า

๒) แผนการยับยั้งการเกิดพายุลูกเห็บ เมื่อเกิดเมฆเย็นลอยเหนือระดับ ๑๘,๐๐๐ ฟุตขึ้นไป การปฏิบัติการจะมีเทคนิคการสลายลูกเห็บ (ต้องใช้เครื่องบิน บินเหนือระดับ ๒๐,๐๐๐ ฟุต ขึ้นไป)

๓) แผนการป้องกันและแก้ไขภัยแล้งช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม จะใช้หน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อปฏิบัติการช่วยเหลือทั่วประเทศมีพื้นที่การเกษตร ๑๔๙.๒ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ในเขตชลประทานประมาณ ๓๓.๘ ล้านไร่ จะเป็นพื้นที่ที่ต้องอาศัยน้ำฝนประมาณ ๑๑๕ ล้านไร่ โดยสรุปพื้นที่การเกษตรในพื้นที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลักจำเป็นต้องใช้ระบบชลประทานช่วยเสริมแก้ไขปัญห ส่วนพื้นที่การเกษตรในเขตชลประทานเป็นหลักและพื้นที่ประสบภัยแล้งต้องใช้ปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือ

- ปริมาณน้ำในเขื่อนที่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ มีถึง ๓๐ แห่ง จากทั้งหมด ๓๕ แห่ง การเติมน้ำในเขื่อนจากการปฏิบัติการฝนหลวงเป็นเพียงมาตรการเสริมเท่านั้น หากจะได้ปริมาณน้ำมากต้องรอน้ำฝน

- หน่วยปฏิบัติการฝนหลวงทั้ง ๑๑ หน่วย ภารกิจประจำวัน คือ ต้องตรวจอากาศ (ความชื้นสัมพัทธ์ อุณหภูมิความเร็วลม การยกตัวของอากาศ) หากเหมาะสมจะปฏิบัติการฝนหลวงทันที

- การปฏิบัติการฝนหลวงเป็นการเลียนแบบธรรมชาติโดยใช้เกลือโซเดียมคลอไรด์เป็นตัวล่ออากาศเพื่อรวมก้อนเมฆ ประกอบกับความชื้นอากาศร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป สภาพอากาศต้องเปิดเพื่อให้มีความร้อนจากดวงอาทิตย์พอเพียง และความเร็วลมไม่แรงจัดเพื่อเกิดการรวบรวมตัวของเมฆเป็นก้อนใหญ่ปฏิบัติการฝนหลวงได้

- การยกตัวของอากาศ มีขั้นตอนดำเนินการ ๑) ล่อเมฆ ๒) เลี้ยงให้เมฆอ้วน ๓) ปฏิบัติการฝนหลวงเมื่ออากาศเหมาะสม (ความชื้นและกระแสลมที่เหมาะสม)

- การปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อการแก้ไขปัญหามากที่สุดจะเป็นช่วงฤดูฝนหากเกิดฝนทิ้งช่วง

๔) แผนการเติมน้ำต้นทุนให้เขื่อนกักเก็บน้ำ

การปฏิบัติการฝนหลวง ตามแผนนั้นจะดำเนินการทุกวันไม่มีวันหยุด คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีหน่วยเคลื่อนที่เร็ว ๒ หน่วยที่จังหวัดนครสวรรค์จะปฏิบัติการทั่วประเทศ ซึ่งใน ๑ เดือนจะสามารถปฏิบัติการฝนหลวงได้เพียง ๔-๕ วัน เท่านั้น

๓.๑๑ กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการวางแผนในการปลูกพืชฤดูแล้งในปี ๒๕๖๓ มีการประชุมหารือร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและกรมชลประทาน จากนั้นได้นำข้อมูลเพื่อวางแผนการปลูกพืชนอกเขตชลประทานรับผิดชอบโดยกรมส่งเสริมการเกษตร สำหรับแผนการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งขอบเขตพื้นที่ทั้งประเทศ มีพื้นที่แหล่งน้ำในเขตและนอกชลประทาน ปี ๒๕๖๒/๒๕๖๓ ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ จำนวน ๗.๒๑ ล้านไร่ ซึ่งน้อยกว่าปีที่ผ่านมา ได้มีการกำหนดแผนเพาะปลูกประมาณร้อยละ ๕๐ ซึ่งเขตพื้นที่ ๒๒ จังหวัดลุ่มน้ำเจ้าพระยาแต่พื้นที่ในเขตชลประทานไม่มีการวางแผนการปลูก เนื่องจากกรมชลประทานได้สำรวจข้อมูลแล้วพบว่า ปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการเพาะปลูก

การดูแลเกษตรกรและพื้นที่ช่วงฤดูแล้ง

กรมส่งเสริมการเกษตรมีภารกิจในการส่งเสริม พัฒนาเกษตรกร ให้บริการแก้ไขให้คำปรึกษาช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อเกิดภัย กลไกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีคณะกรรมการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตรระดับกระทรวงและระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานศูนย์ระดับจังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับจังหวัด นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดแผนซึ่งทำในรูปแบบคู่มือให้สำหรับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเตรียมแผนในการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่จะมีการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาซึ่งชลประทานแต่ละจังหวัดดำเนินการในการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อภาคการเกษตร สำหรับมาตรการเตรียมความพร้อมสำหรับปัญหาภัยแล้ง มีดังนี้

๑) การสร้างความรับรู้ ประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือน ขอความร่วมมือ

๑.๑) ส่วนกลาง ผ่านสื่อต่าง ๆ และแจ้งพื้นที่ผ่านชุดข้อมูล การส่งเสริมการปลูกพืชน้ำน้อย (พืชน้ำน้อยหลัก ๆ มี ๑๐ ชนิด ประกอบด้วย มะระ คენห่า พริก เห็ดฟาง มันเทศ ถั่วเขียว ถั่วฝักยาว แตงกวา กวางตุ้ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ซึ่งมีชุดการนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ทราบว่าพืชแต่ละชนิดใช้น้ำประมาณเท่าไร เช่น ข้าว ใช้น้ำ ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ใช้น้ำประมาณ ๗๐๐ มิลลิเมตรต่อไร่ เป็นต้น ซึ่งในปี ๒๕๖๓ ยังไม่แนะนำให้มีการปลูกพืชน้ำน้อยเนื่องจากมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ

๑.๒) ระดับพื้นที่ ในเวทีระดับจังหวัด โดยการประชุมต่าง ๆ ในพื้นที่ และการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร ผ่านศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๘๘๒ ศูนย์เป็นแหล่งเรียนรู้ และแปลงสาธิตเน้นการส่งเสริมการทำแปลงตัวอย่างการปลูกพืชน้ำน้อย และจะมีการจัดงานถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร (Field day) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ตั้งแต่ก่อนปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว

๒) กลไกผู้ว่าราชการจังหวัด กำกับดูแล บูรณาการและขอความร่วมมือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓) การช่วยเหลือ สนับสนุนการปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทน โดยการปลูกพืชหลากหลาย ๒๔ จังหวัด มีการดูแลพื้นที่เกษตรช่วงฤดูแล้ง โดยงบประมาณปกติ พื้นที่เสี่ยง ๓๐ จังหวัด ไม้ผลนอกเขตชลประทานได้มีการสำรวจ ประเมิน และส่งข้อมูลให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อให้หน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการจัดทำแผนช่วยเหลือและติดตามเยี่ยมเยียน เน้นสร้างการรับรู้ อีกทั้งยังมีคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เน้นสร้างการรับรู้ในการรับมือกับภัยแล้งและการช่วยเหลือดูแลเกษตรกร ทั้งนี้ หากกรณีเสียหายจะมีการช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังในพื้นที่ประกาศภัยพิบัติ ข้าว ๑,๑๑๓ บาทต่อไร่ พืชไร่ ๑,๑๔๘ บาทต่อไร่ พืชสวนและอื่น ๆ ๑,๖๙๐ บาทต่อไร่

๓.๑๒ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ได้พิจารณาเรื่องการแก้ไขปัญหาการดำเนินการกิจถ่ายโอน ด้านแหล่งน้ำที่ส่วนราชการถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มีมติเห็นชอบ หลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำ และกำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจ การก่อสร้างดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดปริมาตรเก็บกักน้ำไม่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการโดยให้ดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ คณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ได้กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการบริหารจัดการภารกิจก่อสร้าง และดูแลรักษาแหล่งน้ำและคณะอนุกรรมการทบทวนและจัดทำร่างแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) ทำหน้าที่ในการบูรณาการและแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาทบทวนขอบเขตการถ่ายโอน ตาม (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๓) และเสนอให้รัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและรายงานรัฐสภาเพื่อทราบ รวมทั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

๓.๑๒.๑ ข้อมูลการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำ

๑) ข้อมูลการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๑.๑) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีแหล่งน้ำ (สถานที่กักเก็บน้ำ) จำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐,๐๑๒ แห่ง ดังนี้

(๑) อ่างเก็บน้ำ	๕,๗๖๙	แห่ง
(๒) ฝาย	๗,๔๙๘	แห่ง
(๓) เขื่อน	๖	แห่ง
(๔) แก้มลิง	๓๖๖	แห่ง
(๕) หนองน้ำ	๓,๒๙๑	แห่ง
(๖) สระเก็บน้ำ	๒,๔๖๖	แห่ง
(๗) ประมงหมู่บ้าน/ประมงโรงเรียน	๒๐,๖๕๐	แห่ง
(๘) คลอง	๔๓๒	แห่ง
(๙) บ่อน้ำบาดาล	๑๐,๗๔๖๙	แห่ง
(๑๐) แหล่งน้ำอื่น ๆ (ลำธาร/ห้วย/บึง ฯลฯ)	๓,๐๙๖	แห่ง
๑.๒) มีสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้		
(๑) สถานีสูบน้ำ	๒,๕๐๗	แห่ง
(๒) ประปาหมู่บ้าน	๑๑,๔๑๒	แห่ง

(๓) ถังเก็บน้ำฝนแบบ ฝ.๙๙	๑,๕๖๒	แห่ง
(๔) ถังเก็บน้ำขนาดเล็ก	๓,๗๗๖	แห่ง
(๕) ระบบส่งน้ำ	๕๘๓	แห่ง

๑.๓) การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินภารกิจเรื่องการจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยตั้งงบประมาณไว้ที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ดังนี้

ตารางที่ ๑๔ การจัดสรรงบประมาณปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒

ปีงบประมาณ	ระบบประปาหมู่บ้าน	สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า	บริหารจัดการน้ำสนับสนุนงานฎีกา	อื่น ๆ	รวม (ล้านบาท)
๒๕๕๗ - ๒๕๖๒	๖๖,๙๖๕.๐๓	๑๕,๕๘๖.๑๕	๑,๕๕๐	๔,๒๐๗.๘๐	๘๘,๒๐๘.๙๗

๒) การถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๒.๑) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำ จำนวน ๕๗ ภารกิจ ดังนี้

(๑) กรมชลประทาน ถ่ายโอนภารกิจ ๑๓ ภารกิจ ได้แก่ การดูแลรักษาปรับปรุงโครงการชลประทานขนาดเล็ก การดูแลบำรุงรักษาทางน้ำ การดูแลรักษาปรับปรุง โครงการชลประทานระบบท่อ บำรุงรักษาทางชลประทาน โครงการขุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ งานจัดสรรน้ำในระดับแปลงนาและหรือคันคูน้ำ การสูบน้ำนอกเขตชลประทาน โครงการถ่ายโอนการสูบน้ำด้วยไฟฟ้างานบำรุงรักษาลongs่งน้ำตาดคอนกรีตทั้งสายหลักและสายซอย งานเก็บเงินค่ากระแสไฟฟ้าและงานประสานจัดตั้งสหกรณ์ผู้ใช้น้ำตามแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๒ ภารกิจ ได้แก่ การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันและการดูแลการชลประทานขนาดเล็ก

ภาพที่ ๖ ฝายคลองดินแดง ตำบลแก่งดินสอ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

(๒) กรมส่งเสริมสหกรณ์ ถ่ายโอนภารกิจ ๖ ภารกิจ ได้แก่ ขุดและปรับปรุง คลองส่งน้ำ ซ่อมแซมคลองส่งน้ำและอาคารชลประทาน ซ่อมแซมระบบชลประทาน ปรับปรุงซ่อมแซม อ่างเก็บน้ำและฝาย ก่อสร้างฐานสูบน้ำพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำและชุดสูบน้ำสาธารณะ

(๓) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ถ่ายโอนภารกิจ ๖ ภารกิจ ได้แก่ การดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ขุดลอกคลอง ขุดลอกแหล่งน้ำ ชุดสระเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค การขุดเจาะและปรับปรุงซ่อมแซมบ่อบาดาล และการก่อสร้างและปรับปรุงฝายน้ำล้น ค.ส.ล.

(๔) กรมประมง ถ่ายโอนภารกิจ ๑ ภารกิจ ได้แก่ การขุดลอกแหล่งน้ำเพื่อการประมง (ประมงหมู่บ้าน)

(๕) กรมพัฒนาที่ดิน ถ่ายโอนภารกิจ ๒ ภารกิจ ตามแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๑ ภารกิจ ได้แก่ งานปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก แผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๑ ภารกิจ ได้แก่ การก่อสร้างและบำรุงแหล่งน้ำ (ทยอยถ่ายโอน)

(๖) กรมการปกครอง ถ่ายโอนภารกิจ ๒ ภารกิจ ได้แก่ การก่อสร้างฝาย ประชาอาสา และการบำรุงรักษาซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก

(๗) กรมทรัพยากรน้ำ ถ่ายโอนภารกิจ ๑๖ ภารกิจแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๑ ภารกิจ ได้แก่ ก่อสร้างระบบน้ำสะอาดหมู่บ้านมาตรฐาน ก และ ข ก่อสร้างระบบ ประปาหมู่บ้าน (น้ำผิวดิน) ถังเก็บน้ำแบบ ฝ.๙๙ ประปาหมู่บ้านแบบบาดาลขนาดกลาง ประปาหมู่บ้าน แบบบาดาลขนาดใหญ่ ประปาหมู่บ้านแบบผิวดิน ประปาหมู่บ้านแบบผิวดินขนาดใหญ่ ทดสอบปริมาณน้ำ ปรับปรุงประปาหมู่บ้านเดิม สำรวจทำแผนที่ชุดสระ/ขุดลอกหนองน้ำ ก่อสร้างระบบประปาชนบท ซ่อมและปรับปรุงระบบประปาชนบท (ถ่ายโอนแล้ว ๑๒ ภารกิจ ยังไม่ถ่ายโอน ๑ ภารกิจ) ตามแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๓ ภารกิจ ได้แก่ ถังเก็บน้ำขนาดเล็ก เช่น ถังเก็บน้ำขนาดความจุ ๓๐ ลูกบาศก์เมตร ถังเก็บน้ำขนาดความจุ ๓๓ ลูกบาศก์เมตร ฯลฯ สำรวจทำแผนที่ และการก่อสร้าง และบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น และระบบส่งน้ำ

ภาพที่ ๗ โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำพร้อมระบบกระจายน้ำ หมู่ ๔ ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

(๘) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ถ่ายโอนภารกิจ ๗ ภารกิจ ตามแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๒ ภารกิจ ได้แก่ งานจัดหาแหล่งน้ำและโครงการเร่งรัดการขยายระบบประปาชนบท แผนปฏิบัติการ ฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ จำนวน ๕ ภารกิจ ได้แก่ การขุดเจาะบ่อบาดาล โดยสำรวจแหล่งน้ำทางธรณีวิทยา ค่าทดสอบหลุมเจาะ และเจาะบ่อน้ำบาดาลพร้อมสูบน้ำโยก พัฒนาเป่าล้างบ่อน้ำบาดาลเดิม ซ่อมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำแบบบ่อลึก การเรียกเก็บค่าใช้น้ำบาดาล การอนุญาตการขุดเจาะบ่อบาดาลที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตอนบนสุด น้อยกว่า ๔ นิ้ว (๑๐๐ มิลลิเมตร) และมอบอำนาจการอนุญาตใช้น้ำบาดาลที่อนุญาตใช้ไม่เกินวันละ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร

หมายเหตุ: ภารกิจการถ่ายโอนของกระทรวงต่าง ๆ ตามรายละเอียดในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒) หลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำ
แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ถ่ายโอนภารกิจภารกิจก่อสร้าง ดูแล และบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ได้พิจารณาเรื่อง การแก้ไขปัญหาคาการดำเนินการถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำที่ส่วนราชการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- (๑) ขอบเขตการถ่ายโอน
- (๒) ขั้นตอนการส่งมอบและรับมอบภารกิจ
- (๓) ขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลังจากรับมอบภารกิจ
- (๔) ขั้นตอนของส่วนราชการหลังการส่งมอบภารกิจ

(๕) การขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือส่วนราชการ

๓.๑๒.๒ หลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำ

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้ส่วนราชการ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ถ่ายโอนภารกิจภารกิจก่อสร้าง ดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจด้านแหล่งน้ำระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้วยกันเอง มีดังนี้

๑) ขอบเขตการถ่ายโอน

๑.๑) ส่วนราชการมีหน้าที่

กำหนดให้ส่วนราชการ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ทำหน้าที่จัดการและดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันทางด้านอุปโภค/ บริโภค การเกษตร และอุตสาหกรรมตามพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

๑.๑.๑) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ ๒ ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง สระน้ำ เป็นต้น

๑.๑.๒) แหล่งน้ำที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กที่ใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่จังหวัดมากกว่า ๑ จังหวัดขึ้นไป หากถ่ายโอนให้ อบจ. ไต อบจ. หนึ่งจะเกิดปัญหาในการบริหารจัดการน้ำเช่นคลองส่งน้ำที่มีความยาวคาบเกี่ยวมากกว่าหนึ่งจังหวัด ฝ่ายน้ำล้นที่กั้นลำน้ำที่ไหลพาดผ่านมากกว่าหนึ่งจังหวัด

๑.๑.๓) บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ที่หายากซึ่งต้องใช้วิชาการด้านอุทกธรณีวิทยาชั้นสูง เช่น แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็งและแหล่งน้ำบาดาลประเภทที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือเกิดวิกฤตการณ์น้ำบาดาล เช่น พื้นที่เกิดหินและพื้นที่ที่มีชั้นน้ำเค็มแทรกตัวอยู่ รวมทั้งบ่อน้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล บ่อสังเกตการณ์และบ่อทดสอบ

๑.๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีหน้าที่

๑.๒.๑) นอกเหนือจากภารกิจตามข้อ ๑.๑.๑) ถึง ๑.๑.๓) ได้แก่ แหล่งน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่หนึ่งจังหวัดและบ่อน้ำบาดาลนอกเหนือจากข้อ ๑.๑.๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการแทนส่วนราชการ รวมทั้งส่วนราชการถ่ายโอนสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่มีอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บริหารจัดการและบำรุงรักษา หากสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่จะถ่ายโอนมีสภาพชำรุดเสียหายให้ส่วนราชการดำเนินการซ่อมแซมก่อนถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของโครงการก่อนการส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๑.๒.๒) กรณีแหล่งน้ำที่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีความจำเป็นในการใช้น้ำและมีความประสงค์จะขอรับโอนจากส่วนราชการสามารถดำเนินการได้

โดยยื่นคำร้องต่อส่วนราชการและให้เสนอคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) พิจารณาเป็นรายกรณีไป

๒) ขั้นตอนการส่งมอบและรับมอบภารกิจ

๒.๑) ส่วนราชการที่ส่งมอบภารกิจจะต้องตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของโครงการ เช่น เอกสารการดำเนินโครงการ การขอใช้พื้นที่ดำเนินการ (ถ้ามี) การดำเนินการจัดกลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นต้น

๒.๒) ส่วนราชการที่ส่งมอบประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่รับมอบ เพื่อย้ายโอนภารกิจโดยมีหนังสือบันทึกการส่งมอบและรับมอบพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ลงทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรณีที่ไม่มีหลักฐานการถ่ายโอนภารกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เสนอคณะกรรมการอำนวยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณาโดยเชิญส่วนราชการเจ้าของภารกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่รับโอนภารกิจเข้าร่วมประชุม หากส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เห็นพ้องต้องกันว่าภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ลงทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๒.๓) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แห่งพื้นที่ไม่ยอมรับการถ่ายโอนภารกิจ ให้เสนอคณะกรรมการอำนวยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณาโดยเชิญส่วนราชการที่ดำเนินธุรกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่จะรับถ่ายโอนเข้าร่วมประชุมชี้แจงหากพิจารณาเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นภารกิจถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รับการถ่ายโอนและลงทะเบียนเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต่อไป แต่หากไม่สามารถตกลงกันได้ ให้เสนอข้อหารื้อต่อคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.)

๓) ขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลังจากรับมอบภารกิจ

๓.๑) กรณีองค์กรบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่จัดทำแผนและประสานแผนพัฒนาแหล่งน้ำ ทั้งจังหวัดร่วมกับส่วนราชการและทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในจังหวัดและมีหน้าที่จัดทำน้ำรวมทั้งบริหารจัดการและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันคาบเกี่ยวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ๒ แห่งขึ้นไป ทั้งด้านน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตรให้เพียงพอในเชิงปริมาณ และคุณภาพ หรือกรณีการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลต้องดำเนินการในภาพรวมโดยมีแผนพัฒนาน้ำบาดาลทั้งจังหวัดเป็นกรอบดำเนินการ ดังนี้

๓.๑.๑) จัดหาและรับโอนแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีปริมาตรกักเก็บน้ำน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และประชาชนใช้ประโยชน์ครอบคลุมพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ๒ แห่งขึ้นไป เช่น อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง สระน้ำ เป็นต้น

๓.๑.๒) จัดหาและรับโอนแหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มากกว่า ๒ แห่งขึ้นไป หากถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ใด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หนึ่ง อาจเกิดปัญหาและผลกระทบในการบริหารจัดการน้ำ เช่น คลองส่งน้ำที่มีความยาวคาบเกี่ยวมากกว่าหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ฝายน้ำล้นที่กั้นลำน้ำที่ไหลพาดผ่านมากกว่าหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๓.๑.๓) อบจ. สามารถดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้โดยตรงในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นั้น ไม่มีศักยภาพและร้องขอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ช่วยเหลือและเมื่อ อบจ. ดำเนินการแล้วเสร็จให้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นั้น บริหารจัดการและบำรุงรักษาต่อไป เช่น อ่างเก็บน้ำที่มีการใช้ประโยชน์และตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เดียว คลองส่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์และครอบคลุมพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เดียว ฝายน้ำล้นที่กั้นลำน้ำไหลผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เดียว และบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

๓.๒) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้แก่ เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำและจัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร ให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของตนเอง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

๓.๒.๑) จัดหาและรับโอนแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีปริมาณกักเก็บน้ำน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และประชาชนใช้ประโยชน์ครอบคลุมพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เดียว เช่น เขื่อน อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง สระน้ำ คลองส่งน้ำที่มีความยาวในเขตพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เดียว และฝายน้ำล้นที่กั้นลำน้ำไหลผ่าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เดียว

๓.๒.๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดหาน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตรให้เพียงพอกับความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

(๑) ความต้องการน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคต่อประชากร ๑ คน ใน ๑ ปี เท่ากับ ๓๖.๕ ลูกบาศก์เมตร (เท่ากับ ๑๐๐ ลิตร x ๓๖๕ วัน)

(๒) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรต่อพื้นที่ ๑ ไร่ ใน ๑ ปี เท่ากับ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร

(๓) เมื่อคำนวณความต้องการน้ำตามจำนวนประชากรและพื้นที่การเกษตรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในรอบปีได้แล้ว ให้สำรวจแหล่งน้ำในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ว่ามีน้ำในปริมาณที่เพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอให้จัดหาเพิ่มเติมโดยพิจารณาแหล่งน้ำผิวดินหรือน้ำบาดาลตามความเหมาะสมของพื้นที่

๓.๓) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดให้มีฐานข้อมูลแหล่งน้ำขนาดเล็กทั้งที่จัดหาขึ้นเองและรับโอนโดยให้แต่ละแหล่งน้ำอย่างน้อยควรประกอบด้วย

๓.๓.๑) ชื่อแหล่งน้ำ

๓.๓.๒) ที่ตั้งแหล่งน้ำ (พิกัด)

๓.๓.๓) ปริมาณการกักเก็บน้ำ

๓.๓.๔) วัน เดือน ปี ที่จัดหา/รับถ่ายโอน

๓.๓.๕) ส่วนราชการ/หน่วยงานที่ถ่ายโอน (ถ้ามี)

๓.๓.๖) หลักฐานการรับมอบแหล่งน้ำ (ถ้ามี)

๔) ขั้นตอนของส่วนราชการหลังจากส่งมอบภารกิจ

๔.๑) ให้ส่วนราชการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยจัดทำหลักสูตรและฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และกลุ่มผู้ใช้น้ำ

๔.๒) ให้ส่วนราชการติดตามผลหลังการถ่ายโอน หากเห็นว่าภารกิจที่โอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ยังไม่ครอบคลุมหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ให้นำปัญหานั้นมาทบทวนและเพิ่มเติมอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔.๓) ให้ส่วนราชการช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำ และคำปรึกษาทางเทคนิค วิชาการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๔.๔) ให้ส่วนราชการกำหนดมาตรฐานทั่วไปของแหล่งน้ำ การบริหารจัดการน้ำ การอนุญาตการเก็บค่าใช้น้ำ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติหรือเป็นคู่มือปฏิบัติงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน รวมทั้งแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจออกข้อบัญญัติในการเก็บค่าใช้น้ำและมีหน้าที่ดูแลรักษา บริหารจัดการแหล่งน้ำ (แต่งตั้งให้ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ข้าราชการท้องถิ่นเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย)

๔.๕) ให้ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอต่อคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) หากเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เมื่อรับโอนแล้วไม่สามารถดำเนินการได้โดยอาจจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ระยะยาว ๕ ปี เพื่อให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) พิจารณาจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนและจัดสรรงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการ

๔.๖) การรายงานและการติดตามผลการปฏิบัติการพัฒนาแหล่งน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) กำหนดไว้ โดยให้ใช้กลไกของคณะอนุกรรมการอำนวยการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด

๕) การขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อื่นหรือส่วนราชการ

๕.๑) การขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) อื่น

หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่สามารถดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำด้วยตนเองได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ร้องขอองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ความช่วยเหลือมาดำเนินการโครงการจัดหาแหล่งน้ำขนาดใหญ่

๕.๒) การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๕.๒.๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นสำรวจข้อมูล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำ หรือนำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่จัดทำโดยส่วนราชการที่ถ่ายโอนเพื่อเสนอคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นเงินอุดหนุนให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อก่อสร้างดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ

๕.๒.๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อก่อสร้าง ดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ โดยมีรายละเอียดโครงการ

(๑) โครงการ แบบแปลน และแผนผังสถานที่ดำเนินการ

(๒) การดำเนินการประชาคม

(๓) การคำนวณราคาก่อสร้าง (งบประมาณประมาณการ)

(๔) สำเนาแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี

(๕) ภาพถ่ายสถานที่ดำเนินการ

(๖) โครงการที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ
อำนวยการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดพิจารณา

๖) (ร่าง) แผนการกระจายอำนาจฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ กำหนดให้ส่วนราชการถ่ายโอนภารกิจการก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคภารกิจด้านการก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรซึ่งขอบเขตการถ่ายโอนขั้นตอนวิธีปฏิบัติได้กำหนดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้วยกันเองไว้โดยชัดเจน ปัจจุบัน (ร่าง) แผนการกระจายอำนาจฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วรายงานต่อรัฐสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับ

๓.๑๒.๒ การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๗) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๑) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค จำนวน ๒๕,๘๗๖ โครงการ
งบประมาณ ๑๒๖,๖๑๗,๑๑๘,๓๘๓.๖๖ ล้านบาท

- พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๙,๗๐๗ โครงการ งบประมาณ ๓๕,๒๖๒.๑๙ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๑๖,๕๖๘ โครงการ งบประมาณ ๓๑,๒๙๙.๖๔ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๑๒,๘๑๓ โครงการ งบประมาณ ๒๕,๓๖๗.๔๗ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๘,๑๒๙ โครงการ งบประมาณ ๑๘,๑๑๓.๙๖ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๗,๙๔๘ โครงการ งบประมาณ ๑๖,๕๗๓.๘๘ ล้านบาท

๒) โครงการปรับปรุงประปาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน ๑๑,๒๕๕ โครงการ งบประมาณ ๔๙,๑๑๖,๕๐๑,๑๘๐.๒๔ ล้านบาท

- พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๘,๙๖๘ โครงการ งบประมาณ ๑๓,๒๓๗.๙๖ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๖,๗๘๓ โครงการ งบประมาณ ๑๑,๘๗๘.๓๖ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๕,๐๗๐ โครงการ งบประมาณ ๙,๕๑๑.๔๓ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๓,๒๐๒ โครงการ งบประมาณ ๗,๒๔๑.๗๕ ล้านบาท
- พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๓,๑๔๙ โครงการ งบประมาณ ๗,๒๔๗.๐๒ ล้านบาท

อนึ่ง สำหรับงานพัฒนาแหล่งน้ำของกรมชลประทานตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นไปตามรายงานการประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อบริหารแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) ด้านการถ่ายโอนภารกิจ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๒ วันอังคารที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุม ๑๐๑ ชั้น ๑ อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ระบุประเภทและขนาดแหล่งน้ำที่จะถ่ายโอน

๑. อ่างเก็บน้ำ เขื่อน หรือทำนบกั้น ที่มีปริมาณเก็บกักน้ำน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีความสูงน้อยกว่า ๑๕ เมตร (โดยความสูง < ๕ เมตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการก่อสร้างเอง

สำหรับงานเทคนิคชั้นสูง ความสูงตั้งแต่ ๕ – ๑๕ เมตร กรมชลประทานเป็นผู้ก่อสร้างและถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป)

๒. ฝ่ายน้ำล้นที่มีความสูงไม่เกิน ๒.๕๐ เมตร

๓. คลองส่งน้ำ คูน้ำ ระบบส่งน้ำในแปลงนา โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่มีพื้นที่รับน้ำไม่เกิน ๒,๐๐๐ ไร่

๓.๑๓ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓.๑๓.๑ การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑) แนวการจัดการความเสี่ยงภัยจากสาธารณภัยซึ่งมีการป้องกันเพื่อลดผลกระทบและการปฏิบัติการขณะเกิดสาธารณภัยได้มีการเผชิญเหตุและบรรเทาทุกข์ ส่วนการฟื้นฟูภายหลังเกิดสาธารณภัยได้มีการซ่อมแซมและการซ่อมสร้าง

๒) เครื่องมือในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นกลไกการบูรณาการการทำงาน คือ

- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐
- แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘
- ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และแก้ไขเพิ่มเติม

๓.๑๓.๒ การรับมือสถานการณ์ภัยแล้ง

๑) ข้อมูลสรุปสถานการณ์ภัยแล้ง ปี ๒๕๕๕ – ๒๕๖๑

- ปี ๒๕๕๕ มี ๕๓ จังหวัด ๔,๑๑๗ อำเภอ ๔,๑๑๗ ตำบล ๔๐,๗๒๓ หมู่บ้าน
- ปี ๒๕๕๖ มี ๕๘ จังหวัด ๕๙๑ อำเภอ ๓,๙๓๒ ตำบล ๓๖,๙๔๔ หมู่บ้าน
- ปี ๒๕๕๗ มี ๔๙ จังหวัด ๓๗๖ อำเภอ ๒,๔๐๒ ตำบล ๒๒,๒๕๓ หมู่บ้าน
- ปี ๒๕๕๘ มี ๔๐ จังหวัด ๒๖๕ อำเภอ ๑,๔๔๘ ตำบล ๑๒,๗๙๒ หมู่บ้าน
- ปี ๒๕๕๙ มี ๔๑ จังหวัด ๒๖๗ อำเภอ ๑,๔๔๔ ตำบล ๑๑,๘๔๐ หมู่บ้าน
- ปี ๒๕๖๐ มี ๑ จังหวัด ๓ อำเภอ ๑๓ ตำบล ๘๕ หมู่บ้าน
- ปี ๒๕๖๑ ไม่มีพื้นที่ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือกรณีภัยแล้ง

ดังนั้น จึงมีพื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก ๕ ครั้ง ครอบคลุมพื้นที่ ๕๑ อำเภอ ๒๐๓ ตำบล ๑,๔๒๕ หมู่บ้าน รวม ๑๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จันทบุรี ชลบุรี ชัยนาท เชียงใหม่ ตราด ตาก นครสวรรค์ พิชณุโลก สระแก้ว สุพรรณบุรี หนองบัวลำภู และอุตรดิตถ์

๒) จังหวัดที่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ (ภัยแล้ง) ปี ๒๕๖๒ ในพื้นที่ ๑๓ จังหวัด ๔๓ อำเภอ ๑๘๐ ตำบล ๑,๔๔๔ หมู่บ้าน

- ภาคเหนือ ๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย น่าน ตาก เชียงราย อุตรดิตถ์ พิจิตร และพิษณุโลก

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และนครราชสีมา

- ภาคกลาง ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดตราด และชลบุรี

การให้ความช่วยเหลือ

- แจกจ่ายน้ำโดยรถบรรทุกน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการ จัดหาแหล่งน้ำดิบเพิ่มเติม การเจาะบ่อบาดาล และเติมน้ำในถังกลางประจำหมู่บ้าน
- จังหวัดจัดสรรเงินอุดหนุนราชการฯ (เชิงบรรเทาความเดือดร้อน ๒๐ ล้านบาท) เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น และค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่

ข้อสั่งการ

- รัฐบาลได้สั่งการให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายักษ์แล้ง ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยทหาร ตลอดจนระดมความร่วมมือจากภาคประชาชน ภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ
- มาตรการก่อนเกิดภัย วางแผนการบริหารจัดการน้ำและการจัดสรรน้ำ
- มาตรการให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดภัย ได้ดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นอันดับแรก ส่วนพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำน้อย เกิดฝนแล้ง หรือภัยแล้ง ได้มีการรณรงค์ให้งดทำนาปรังและแนะนำเกษตรกรให้ปลูกพืชชนิดอื่นที่มีอายุสั้นทดแทนการปลูกข้าว รวมทั้งมีประกาศให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พร้อมทั้งประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคเอกชนในการระดมทรัพยากรเข้าให้ความช่วยเหลือประชาชน
- เร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบการเยียวยา และการดูแลให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วต่อเนื่อง
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต สนับสนุนเครื่องจักรสาธารณภัย พร้อมทั้งจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด โดยประชาชนสามารถแจ้งขอรับการช่วยเหลือได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ทางสายด่วนนิรภัย ๑๙๙๔

๓.๑๓.๓ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) แหล่งที่มา และงบประมาณในการบริหารจัดการสาธารณภัย

- ๑) งบประมาณรายจ่ายประจำปี ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local) กรุงเทพมหานคร จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area) และส่วนราชการ (Function)
- ๒) งบประมาณอื่น ๆ ได้แก่ งบกลาง ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร รัฐบาล และเงินอุดหนุนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการ มีทั้งเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (วงเงิน ๑๐ ล้านบาท) และช่วยเหลือผู้ประสบภัย (วงเงิน ๒๐ ล้านบาท)
- ๓) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงินการเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่จังหวัด มีดังนี้
 - การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
 - การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
 - การขอรับเงินสนับสนุนเงินอุดหนุนราชการฯ
 - ระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติไม่เกิน ๓ เดือนนับแต่วันที่เกิดภัย
 - การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามหลักเกณฑ์ฯ ที่กระทรวงการคลังกำหนด
 - การจัดส่งเอกสารขอใช้เงินอุดหนุนราชการ

๓.๑๔ สถาบันการศึกษา

สำหรับการให้ข้อมูลในส่วนของการวิจัย โดยอาจารย์จากภาควิชาวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำที่จำเป็นต้องมีข้อมูลจากงานวิจัยมาพิจารณาประกอบ มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อเข้ามาสนับสนุนจะเกิดผลดีต่อการบริหารจัดการน้ำเนื่องจากท้องถิ่นสามารถทราบถึงปัญหาในพื้นที่และต้องมีการประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญด้านน้ำ อีกทั้งการเกิดอุทกภัยจะไม่สามารถคาดการณ์ได้ในระยะยาว แต่การบริหารจัดการวิกฤตน้ำแล้งส่วนใหญ่จะสามารถคาดการณ์ได้จากเหตุการณ์เดิมที่ผ่านมา เวลาเกิดวิกฤตภัยแล้งและขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค สามารถนำน้ำจากพื้นที่หนึ่งไปช่วยในพื้นที่หนึ่งได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถขุดเจาะบ่อบาดาลเพิ่มได้ทุกพื้นที่แต่การเกิดวิกฤตภัยแล้งกรณีการช่วยเหลือน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคสามารถทำได้ง่ายกว่าการให้ความช่วยเหลือด้านการเกษตร ซึ่งกลไกภาครัฐยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากนัก เนื่องจากประชาชนบางพื้นที่ปลูกพืชหรือข้าวไปแล้วโดยไม่คำนึงถึงว่าจะมีน้ำหรือไม่อย่างไร จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์หน่วยงานบริหารจัดการน้ำ เช่น สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นสิ่งสำคัญ คือ ควรมีผู้รับผิดชอบระดับนโยบายที่ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและตัดสินใจได้ทันต่อสถานการณ์ ควรมีแอปพลิเคชันที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงประชาชนอย่างกว้างขวาง

การบริหารจัดการน้ำมี ๒ แบบ คือ การบริหารภาวะปกติและภาวะวิกฤต ต้องมีการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่มากกว่าการจัดการในภาพรวมของประเทศ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีต้นทุนการใช้น้ำแตกต่างกัน การศึกษาเรื่องน้ำต้องคำนึงถึงความสำคัญของการศึกษาข้อมูลย้อนหลังไป ๓๐ ปีเพิ่มเติมด้วย สำหรับการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว แต่การขุดเจาะสามารถทำได้ในบางพื้นที่ไม่ควรนำมาใช้ในการเกษตร หรือหากมีความจำเป็นต้องทำการเกษตรในพื้นที่ที่ขุดเจาะน้ำบาดาล ควรเป็นพืชประเภทที่มีมูลค่าได้ผลตอบแทนสูงและการขุดเจาะต้องใช้เทคนิคประสบการณ์และความชำนาญในการขุดเจาะของเจ้าหน้าที่ด้วยเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินงาน

หน้าว่าง

บทที่ ๔

บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

๔.๑ บทวิเคราะห์

จากการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ โดยการรับฟังคำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการลงพื้นที่และติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พิจารณาแล้วเห็นว่า เป้าหมายระยะยาว ๒๐ ปี ในการพัฒนาและการเพิ่มพื้นที่ชลประทานเพื่อการเกษตรในพื้นที่เกษตรน้ำฝน (นอกเขตชลประทาน) นั้น มีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ทั้งนี้ วิเคราะห์จากผลการดำเนินการเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และการดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ส่วนใหญ่ยังมีความก้าวหน้าที่อยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายตามแผนงานปีงบประมาณ ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ จึงมีผลกระทบไปยังเป้าหมายระยะยาว ๒๐ ปี เนื่องจากปัญหาในเรื่องงบประมาณที่มีจำกัดและจัดสรรล่าช้า และปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านกฎหมายของแต่ละหน่วยงาน อาทิ กรณีเกี่ยวกับการขออนุญาตใช้พื้นที่ยังขาดการบูรณาการและการเร่งรัด ผลักดันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ทำให้การดำเนินการในภาพรวมมีความก้าวหน้าไม่มาก และมีแนวโน้มจะบรรลุผลต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เป็นผลเนื่องมาจากในเรื่องดังกล่าวมีหน่วยที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นต้น) มีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องและฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานยังไม่บูรณาการเป็นรูปแบบเดียวกัน ทำให้การรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลขาดประสิทธิภาพ ขาดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการกำกับและผลักดันการดำเนินงาน โดยเฉพาะในพื้นที่เกษตรน้ำฝนซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศและปัญหาการคัดค้านต่อต้านโครงการพัฒนาแหล่งน้ำแห่งใหม่ทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกพื้นที่โครงการจึงทำให้การพัฒนาแหล่งน้ำไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ และดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้อย่างล่าช้า รวมถึงปัญหาการถ่ายโอนภารกิจแหล่งน้ำขนาดเล็กที่มีความจุน้อยกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร พร้อมสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งหน่วยงานที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวต้องประสบปัญหาในการดูแลรักษาเนื่องจากขาดแคลนในด้านงบประมาณ บุคลากรและเครื่องจักรกล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พื้นที่การเกษตรของประเทศไทยมีประมาณ ๑๔๙.๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๖ ของพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมดจำนวน ๓๒๓ ล้านไร่ พัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทานแล้ว ๓๓.๘๐ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓ ของพื้นที่การเกษตร ซึ่งมีกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลรักษา โดยมีพื้นที่คงเหลือประมาณ ๑๑๕.๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๗ ของพื้นที่การเกษตร เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานหรือเกษตรน้ำฝน ซึ่งตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่รับประโยชน์ภายใน ๒๐ ปี อีกจำนวนประมาณ ๓๓ ล้านไร่ โดยอยู่

ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมชลประทานในการพัฒนา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการชลประทานประมาณ ๑๘ ล้านไร่ อีกส่วนหนึ่งของพื้นที่เกษตรน้ำฝนจะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมพัฒนาที่ดินและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อีกจำนวนประมาณ ๑๕ ล้านไร่ เป็นต้น ดังนั้น ภายในปี ๒๕๘๐ หากการดำเนินการเป็นไปตามแผน ประเทศไทยจะมีพื้นที่ชลประทานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทานทั้งหมดเพิ่มเป็นประมาณ ๕๑.๘ ล้านไร่ และมีพื้นที่ได้รับประโยชน์อีก ๑๕ ล้านไร่ (พื้นที่พัฒนาเกษตรน้ำฝน) จะยังคงเหลือพื้นที่ทำการเกษตรน้ำฝนอีกประมาณ ๘๒.๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๖ ของพื้นที่การเกษตรซึ่งจะต้องกำหนดแผนในการดำเนินการปรับโครงสร้างการพัฒนาต่อไป รวมทั้งดำเนินกิจกรรมอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น การส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย การปลูกพืชมูลค่าสูง การปลูกพืชตามแผนที่การเกษตร (Zoning by Agri - Map) และการเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสมตามแผนที่การเกษตร เช่น การปลูกพืชผสมผสานหรือการเลี้ยงสัตว์โดยมีตลาดรองรับ เป็นต้น

การดำเนินการต่อพื้นที่เกษตรน้ำฝน (นอกเขตชลประทาน) ที่เหลือ ๘๒.๔ ล้านไร่ นับจากนี้ไปจนถึงปี ๒๕๘๐ จะต้องวางแผนดำเนินการเพิ่มเติมต่อไป รวมถึงพื้นที่ ๓๓ ล้านไร่ ที่ได้กำหนดแผนพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตรไว้แล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่มั่นใจว่าจะสำเร็จได้ตามแผนงานเนื่องจากปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะข้อจำกัดเรื่องงบประมาณในการดำเนินการ ความล่าช้าในกระบวนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความล่าช้าในกระบวนการเพิกถอนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การคัดค้านโครงการจากบุคคลภายในและภายนอกพื้นที่ หรือแม้แต่พื้นที่ชลประทานที่ดำเนินการสำเร็จแล้ว ๓๓.๘๐ ล้านไร่ ก็ยังคงมีปัญหายังแล้ง รวมทั้งภัยจากน้ำเค็มรุกฉ่ำพื้นที่การเกษตร เนื่องจากน้ำทะเลหนุนเกินเกณฑ์มาตรฐานสอดแทรกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องมีการจัดสรรงบประมาณในการเยียวยาเกษตรกรเป็นประจำทุกปี

จากข้อมูลดังกล่าว หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ปรับแผนงานและงบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และในทางคู่ขนานควรพิจารณาปรับแผนโดยใช้แนวทาง ด้วยการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการวางแผนจากปลายทางมายังจุดเริ่มต้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะต้องทำให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนให้ได้ร้อยละ ๒๐ และเพิ่มผลผลิตร้อยละ ๒๐ โดยใช้กลไกขับเคลื่อน คือ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน ๘๘๒ ศูนย์ ทั่วประเทศที่มีอยู่แล้ว โดยใช้เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการทางการเกษตรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ และเป็นกลไกในการบูรณาการ การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ การจัดการเกษตรแปลงใหญ่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมตามแผนที่การเกษตร (Zoning by Agri - Map) มาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (Good Agricultural Practice: GAP) เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตรสินค้าเกษตร แผนผลิตข้าวครบวงจร การจัดที่ดินทำกินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน

เพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และระบบส่งน้ำ กระจายน้ำ มีการขับเคลื่อนโดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยเสริมสร้างเชื่อมโยงใช้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นสถานที่เรียนรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบเกษตรแปลงใหญ่ หากพื้นที่ที่เกษตรกรทำการผลิตอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสม จะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่การทำเกษตรที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าโดยอาศัยแผนที่การเกษตร Agri - Map เป็นเครื่องมือเกษตรกรต้องผลิตสินค้าได้คุณภาพตามมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย GAP หรือพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ ในขณะเดียวกันจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรให้พออยู่พอกิน ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานควบคู่กันไป การทำเรื่องธนาคารสินค้าเกษตร ธนาคารเมล็ดพันธุ์ การสร้างยุงฉางเพื่อให้เกษตรกรมีที่ฝากสินค้าโดยไม่ต้องเร่งขาย โดยสินค้าหลัก คือ ข้าวต้องดำเนินการผลิตตามแผนข้าวครบวงจร (ผลิต แปรรูป จำหน่าย) การทำการเกษตร จะต้องมียระบบส่งน้ำและกระจายน้ำให้ทั่วถึง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต รวมถึงเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกิน จะต้องเร่งรัดการจัดสรรที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ทั้งพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่ได้รับจากกรมป่าไม้ตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนและที่ดินอื่น ๆ ที่จะนำมาเข้าโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ตามนโยบายรัฐบาลโดยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เพื่อให้สามารถนำนโยบายและเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง โดยใช้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นจุดเรียนรู้ ดังนั้น ภาครัฐต้องพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ หรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร จะต้องยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ในส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐก็ต้องพัฒนาให้เป็นเจ้าหน้าที่ต้นแบบ (Smart Officer) มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ต้องพิจารณาส่งเสริม เช่น การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ ยุงฉาง ลานตาก โรงสี และการจัดให้มีตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น รวมทั้งอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ในเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร หน่วยงานที่รับผิดชอบควรพิจารณาแบ่งแยกพื้นที่ โดยใช้การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมตามแผนที่การเกษตร (Zoning by Agri - Map) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่นำไปสู่ฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับ Big Data ภาคการเกษตรที่เป็นเรื่องหนึ่งในแผนการปฏิรูปประเทศภายใต้การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ ร่วมกับการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนให้เกษตรกรในพื้นที่ ๑๔๙.๒ ล้านไร่ มีน้ำใช้ตลอดปี ส่งเสริมอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ทำการเพาะปลูกได้มากกว่าปีละ ๑ - ๒ ครั้ง เช่น พื้นที่ชลประทานปัจจุบัน ๓๓.๘ ล้านไร่ จะต้องส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้เกษตรกรทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง แม้ในห้วงฤดูแล้ง ประเด็นสำคัญก็คือ ต้องมีน้ำใช้ตลอดปี แต่ในฤดูแล้งพื้นที่ชลประทานมีน้ำใช้ไม่เพียงพอ ซึ่งสามารถลดผลกระทบได้โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยส่งเสริมให้มีสระน้ำในพื้นที่ร้อยละ ๓๐ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณในการขุดสระเพื่อเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง ลดปัญหาด้านงบประมาณที่จะต้องมีการเยียวยาให้กับเกษตรกรทุก ๆ ปี ส่วนพื้นที่นอกเขตชลประทานที่เหลือ ๑๑๕.๔ ล้านไร่ ควรพิจารณา

ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างต่อเนื่องโดยตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ชลประทานและพื้นที่รับประโยชน์อีกประมาณ ๓๓ ล้านไร่ รวมถึงพิจารณาศักยภาพของพื้นที่โดยใช้การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมตามแผนที่การเกษตร (Zoning by Agri - Map) เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการนำไปสู่การจัดหาแหล่งน้ำต้นทุนในระดับท้องถิ่นหรือระดับไร่นา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหรือต่อยอดการผลิตภาคเกษตรด้านต่าง ๆ หรืออาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการปลูกพืชหรือการปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นการทำเกษตรผสมผสานการปลูกพืชใช้น้ำน้อย (มะระ คენห่า พริก เห็ดฟาง มันเทศ ถั่วเขียว ถั่วฝักยาว แตงกวา กวางตุ้ง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) ทำการปลูกพืชมูลค่าสูง เช่น ปลูกพืชผักปลอดภัยหรืออินทรีย์ตามความต้องการของตลาด หรือทำการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวไม่มีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างพอเพียง อย่างเช่น การเลี้ยงสัตว์ในโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนการปลูกพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากขาดแคลนน้ำไปเลี้ยงปศุสัตว์มีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมและลักษณะพื้นที่เหมาะสมเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมโคนอ้อยอย่างครบวงจร เช่น การผลิต การแปรรูป การจำหน่าย เป็นต้น

ภาพที่ ๘ โครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว

จากข้อมูลดังกล่าวมา เพื่อให้การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้จากการทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง เห็นควรดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ที่ได้กำหนดไว้ ควบคู่การใช้แนวคิดดังที่กล่าวแล้วดำเนินการในพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ๑๔๙.๒ ล้านไร่ ไปพร้อม ๆ กัน

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดสัมมนา การประชุมและการประสานข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรายละเอียดในบทที่ ๑ - ๓ จะเห็นว่าปัจจุบันได้มีแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นอนุบัญญัติตามมาตรา ๑๗ (๑) ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและมีการบูรณาการการบริหารจัดการและแก้ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ โดยประชุมประสานงาน เช่น การประชุมคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติและการประชุมคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น แต่ยังมีข้อจำกัดในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามประเด็นการปฏิรูปประเทศ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งในเรื่องประเด็นทางด้านกฎหมายของแต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้อง กระบวนการบูรณาการเพื่อจัดทำแผนงานและงบประมาณการบริหารจัดการน้ำ ศักยภาพของหน่วยงานท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำ การให้ความสำคัญการประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานในระดับพื้นที่ และภาคประชาชน คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงมีข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร ดังนี้

๔.๒.๑ ด้านกฎหมาย

๔.๒.๑.๑ การปรับปรุงกฎหมายและการขับเคลื่อนในการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ควรมีการเร่งรัดการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น

(๑.๑) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดค่าทดแทนแก่บุคคลผู้ต้องสูญเสียน้ำตามมาตรา ๖๐ วรรคสอง

(๑.๒) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามมาตรา ๖๖ วรรคสาม

(๑.๓) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง และชดเชยความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามมาตรา ๖๗ วรรคสาม

(๑.๔) กฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำ ประเภทที่ ๑ ประเภทที่ ๒ และ ๓ ตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง

(๑.๕) กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่ ๒ - ๓ ตามมาตรา ๔๘

(๑.๖) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำ ประเภทที่ ๒ - ๓ และหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บลดหย่อนหรือยกเว้นค่าใช้น้ำตามมาตรา ๔๙ ตลอดจนระเบียบ และประกาศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ควรเร่งรัดการออกกฎกระทรวง รวมทั้งระเบียบและคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๓) ควรมีการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการเพิกถอนพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือของกรมป่าไม้ หากพื้นที่โครงการที่หน่วยงานผู้ขออนุญาตใช้พื้นที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และพื้นที่ดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการเข้าบริหารจัดการตัวอาคารประกอบตัวเชื่อมสมควรให้หน่วยงานผู้ขออนุญาตใช้พื้นที่ ให้ทำการส่งมอบพื้นที่ดังกล่าวคืนให้หน่วยงานอนุญาตเพื่อดำเนินตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

(๔) ควรมีการพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีพื้นที่ทับซ้อนกันให้มีขั้นตอนการพิจารณาอนุญาตในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำให้ใช้ระยะเวลาให้น้อยที่สุด

(๕) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ เห็นควรให้มีปรับปรุงกลไกการกระบวนการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการดำเนินการตั้งแต่ การศึกษา สำรวจ ออกแบบ จัดทำแผนงานก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงการการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กได้

สำหรับท้องถิ่นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ สามารถร้องขอส่วนราชการอื่นที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการได้ เพื่อให้การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทานและการเกษตร ตลอดจนก่อสร้างแหล่งน้ำเป็นไปตามแผนที่กำหนดต่อไป

(๖) ควรมีการทบทวนพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบที่ต้องเสียพื้นที่ทำกิน หรือพื้นที่ที่อยู่อาศัยจากการก่อสร้างให้ได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสม สามารถตั้งถิ่นฐานหรือไปดำรงชีวิตอยู่ที่ใหม่ได้

(๗) ควรมีการทบทวนพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ภัยพิบัติกรณีน้ำเค็มรุกล้ำ พื้นที่ทำการเกษตรหรือน้ำเค็มรุกล้ำขึ้นน้ำบาดาล ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเกษตร เป็นต้น

นอกจากนี้ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดินทำกินของประชาชนและเกษตรกรตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติหรือพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น ในกรณีจัดสรรที่ดินเพื่อมอบให้แก่เกษตรกรสมควรให้มีการพิจารณาจัดแบ่งสัดส่วนที่ดินเพื่อกันพื้นที่บางส่วนออกสำหรับใช้เป็นพื้นที่แหล่งกักเก็บน้ำหรือสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อขนส่งผลิตผลทางการเกษตร ก่อนดำเนินการจัดสรรที่ดินที่เหลือให้แก่เกษตรกร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป

๔.๒.๑.๒ การบังคับใช้กฎหมาย : ให้นำหน่วยงานปฏิบัติมีการกำกับ และควบคุมการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดต่อกรณีก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการบริหารจัดการน้ำ เช่น การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมปริมาณการใช้น้ำ และการบุกรุกทางน้ำสาธารณะ เป็นต้น

๔.๒.๒ แผนงาน และงบประมาณ

๔.๒.๒.๑ การจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทรัพยากรน้ำและระบบชลประทาน : เห็นควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทรัพยากรน้ำและพื้นที่ชลประทาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามกรอบแนวทางแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยวิเคราะห์ทางเลือกการบริหารจัดการน้ำของพื้นที่ ปริมาณน้ำต้นทุน ความต้องการใช้น้ำ และสมดุลน้ำ เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนงาน/ปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบริบทและทิศทางการพัฒนาในระดับพื้นที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๔.๒.๒.๒ การปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนงาน และงบประมาณให้มีการบูรณาการร่วมกันเพื่อผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย : ปัจจุบันมีงบประมาณแบ่งออกเป็น ๓ มิติ ประกอบด้วย ๑) งบภารกิจพื้นฐาน (Function) ๒) งบภารกิจบูรณาการ (Agenda) และ ๓) งบภารกิจพื้นที่ (Area) ซึ่งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำแผนปฏิบัติการงบประมาณบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพียงมิติเดียว คือ งบบูรณาการ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ตั้งใหม่ไม่สามารถกำกับการจัดทำแผนงานด้านการพัฒนาทรัพยากรน้ำและพื้นที่ชลประทานในภาพรวมทั้งหมดของประเทศได้ ส่งผลให้การดำเนินการที่ผ่านมาไม่เกิดการบูรณาการทุกระดับอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันมีการปรับปรุงกลไกการจัดทำแผนงานและงบประมาณทำให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติสามารถกำกับ และติดตามการจัดทำแผนงานด้านทรัพยากรน้ำได้ครบทุกมิติโดยทุกแผนงานสมควรจัดทำภายใต้กลไกของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด และเสนอผ่านความเห็นคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด คณะกรรมการลุ่มน้ำ เพื่อเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้ความเห็นชอบและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่อย่างแท้จริงเป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ (๒) โดยได้มีการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการทรัพยากรน้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแนวทางดังกล่าว เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ (ภาพที่ ๗)

๔.๒.๒.๓ การหาแหล่งงบประมาณเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ :

ข้อจำกัด ด้านงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามกรอบเวลา จึงเห็นควรให้รัฐบาลพิจารณาแนวทางการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งเงินอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะ โครงการขนาดใหญ่และโครงการสำคัญที่อยู่ในพื้นที่แก้ไขปัญหาภัยแล้งและภัยแล้งอย่างเป็นระบบ (Area Based) ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และผลกระทบสูงต่อเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเร่งดำเนินการโครงการ ให้มีความพร้อมทั้งด้านเทคนิค วิชาการ งบประมาณ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การใช้พื้นที่ และสิ่งแวดล้อม และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๒.๔ ให้ทุกหน่วยงานจัดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง :

และมีการพัฒนาตัวชี้วัดของแผนงานให้ถึงระดับผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) เช่น รายได้ของเกษตรกรและผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (Gross Regional Product) ที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถระบุได้ว่าเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วสามารถระบุได้ว่าในแต่ละช่วงจะบรรเทาแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำได้อย่างไร และส่งผลต่อประเทศอย่างไร รวมทั้งมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และปรับปรุงแผนงานอยู่เป็นระยะให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสถานะในปัจจุบัน

๔.๒.๒.๕ บูรณาการแผนงานแก้ไขปัญหาน้ำในพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทาน

อย่างเป็นรูปธรรม : แผนงานดำเนินการในพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทาน ยังไม่สามารถกำหนดเจ้าภาพหลัก และเป้าหมายที่ชัดเจนในระดับพื้นที่ได้ จึงสมควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำขนาดเล็กของท้องถิ่น ศักยภาพน้ำบาดาล ศักยภาพการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น รวมทั้งการประเมินความเพียงพอของน้ำต้นทุน ในการประเมินศักยภาพพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายและกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ พัฒนาน้ำบาดาล สระน้ำในไร่นา (มีสระน้ำร้อยละ ๓๐ ในพื้นที่) รวมถึงพิจารณาผลักดันให้มีการขุดสระน้ำในไร่นา ขนาดความจุ ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร และสร้างระบบลำเลียงน้ำไปเติมสระน้ำในไร่นา และดำเนินการตามหลักทฤษฎีใหม่ อนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมตามแผนที่การเกษตร Agriculture Map ซึ่งแผนที่การเกษตรนี้จะต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยทุกวงรอบปีด้วยการปรับโครงสร้างการใช้น้ำยกระดับผลผลิตการผลิต พร้อมทั้งมอบหมายเจ้าภาพหลักเพื่อดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวอย่างชัดเจนและขยายผลไปสู่ชุมชน ให้สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตัวเอง

๔.๒.๒.๖ การยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตชลประทาน : เห็นควรให้มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเดิมให้สามารถเก็บน้ำได้มากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ โดยปรับปรุงเทคนิคการส่งน้ำเพื่อลดอัตราการสูญเสีย ปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกพืชใช้น้ำน้อย การปลูกแบบเปียกสลับแห้ง การนำหลักทฤษฎีใหม่มาใช้ โดยการสร้างสระน้ำในแปลงเกษตรกรรมเชื่อมกับการเติมน้ำ โดยใช้ระบบชลประทานเป็นเครื่องมือในการเติมน้ำในสระน้ำ ในไร่นา หรือแก้มลิงเพื่อให้เกิดการยืดหยุ่นในการบริหารจัดการน้ำ (ตัวอย่าง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำแม่กวอดมธารา ที่ได้มีการพัฒนาสระพักน้ำและรวมแก้มลิงเชื่อมต่อกับระบบคลองส่งน้ำ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเติมน้ำให้สระน้ำ) รวมถึงส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่และเกษตรอัจฉริยะให้มีการปลูกพืชมูลค่าสูง เพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรและเพิ่มผลิตภาพภาคการผลิต

๔.๒.๓ องค์กร และกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๒.๓.๑ กำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำให้ชัดเจน : เห็นควรมีการบูรณาการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็น ๓ ฐาน คือ

ฐานที่ ๑ หน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สถาบันการศึกษา เป็นต้น

ฐานที่ ๒ หน่วยงานวางแผน โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่กำหนดแนวทางการวางแผนบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี และบูรณาการ กำกับ ติดตามหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ฐานที่ ๓ หน่วยงานปฏิบัติ อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ในการปฏิบัติการตามแผนการก่อสร้างแผนจัดสรรน้ำ การให้ความช่วยเหลือในพื้นที่ และจัดทำแผนการปลูกพืชเพื่อปรับตัวตามสถานการณ์น้ำ โดยต้องดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๔.๒.๓.๒ การผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ จังหวัด และชุมชน : เห็นควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย เร่งรัดการส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ ผ่านกลไกคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน กลุ่มเกษตรกรและขยายผลไปสู่การบริหารจัดการน้ำระดับชุมชนให้สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่จัดทำแผนแม่บท แผนปฏิบัติการ การเตรียมความพร้อมทั้งการศึกษา ออกแบบและจัดหาที่ดิน ในการก่อสร้าง การจัดทำค่าของบประมาณและการบริหารจัดการแหล่งน้ำ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๒.๓.๓ การปรับปรุงโครงสร้างองค์การบริหารจัดการน้ำในระดับท้องถิ่น : เนื่องจาก มีภารกิจถ่ายโอนแหล่งน้ำขนาดเล็กไม่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตรถูกถ่ายโอนไปให้ท้องถิ่นดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งท้องถิ่นและงบประมาณเพื่อการดำเนินการในการกิจดังกล่าวเห็นควรให้มีการสนับสนุนเพิ่มบุคลากร และงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างการดูแลบำรุงรักษาด้านแหล่งน้ำ ให้ท้องถิ่นมีศักยภาพสามารถ ดำเนินการในการกิจดูแลแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ต่อไป

ทั้งนี้ การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจแหล่งน้ำขนาดเล็กให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้น ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจ ถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ในส่วนขององค์กรส่วนท้องถิ่น สมควรจัดสำรวจและบันทึกเป็นฐานข้อมูล แหล่งน้ำ (สถานที่กักเก็บน้ำ) พร้อมสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือและอุปกรณ์ในการนำไปใช้ประโยชน์ที่ได้รับ การถ่ายโอนมาแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐,๐๑๒ แห่ง เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพต่าง ๆ ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้ง สถานภาพการใช้งานได้ หรือต้องซ่อมแซม หรือจำหน่าย ตลอดจนการรับถ่ายโอนเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถ ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจัดทำแผนงานเพื่อขอรับงบประมาณในการพัฒนาและซ่อมบำรุง ได้อย่างเป็นระบบตามมาตรา ๑๗ (๒)

นอกจากนี้ ในระยะเริ่มแรก สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. อบจ. และเทศบาล) โดยการจัดวิทยากร จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนภารกิจเพื่อให้ความรู้ในการดูแลรักษา พัฒนาแหล่งน้ำ รวมทั้งประสานงาน เพื่อจัดทำแผนงาน งบประมาณ เพื่อเสนอขอรับงบประมาณทั้งبودหนุนผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และงบประมาณประจำปีตามแนวทางในมาตรา ๑๗ (๒) ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และเร่งรัดให้หน่วยถ่ายโอนภารกิจจัดทำคู่มือการบำรุงรักษา อุปกรณ์ และแหล่งน้ำที่ได้ถ่ายโอนเพื่อแจกจ่าย อย่างทั่วถึง เป็นต้น

๔.๒.๔ พัฒนาระบบฐานข้อมูล และงานวิจัยเพื่อยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๒.๔.๑ การพัฒนา และเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ : เนื่องจากที่ผ่านมา ระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำมีอยู่ในหลายหน่วยงาน ยังไม่มีการบูรณาการให้เป็นฐานเดียวกัน จึงเห็นควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นหน่วยงานกลางบูรณาการกำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านระบบพยากรณ์ด้านทรัพยากรน้ำให้ถูกต้อง ทันสมัยเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเชื่อมโยงกับระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร (Big data) ระบบฐานข้อมูลการจัดสรรงบประมาณ สำนักงานงบประมาณ (สปป.) และระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) โดยใช้องค์ความรู้หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง และแม่นยำ สามารถคาดการณ์ในระยะยาวมากขึ้น พร้อมทั้งขยายผลให้ครอบคลุมทั้งระดับชาติ กลุ่มน้ำ และชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และประชาชนเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำ

๔.๒.๔.๒ การศึกษาวิจัย นวัตกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : เห็นควรทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา นักวิชาการ เพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำรูปแบบใหม่ไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น การวิจัยเรื่องพืชพันธุ์ที่ต้องการน้ำน้อย การใช้เทคโนโลยีในการวางแผนและควบคุมการส่งน้ำอัตโนมัติ จัดทำโครงการธนาคารน้ำใต้ดินให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มาตรการการปรับโครงสร้างการใช้น้ำ และประหยัดน้ำภาคเกษตร เช่น หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินการ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล) คัดเลือกพื้นที่เหมาะสมในการเติมน้ำใต้ดิน โดยการประเมินพื้นที่ด้วยการอาศัยข้อมูลหลัก เช่น ธรณีวิทยา ธรณีสัณฐาน ชุดดิน และความลาดชันของภูมิประเทศ พิจารณาคุนภาพน้ำบาดาล ระดับน้ำบาดาล อัตราการเติมน้ำ ความลึกและความหนาของชั้นบาดาล รวมถึงแหล่งน้ำดิบที่จะนำมาเติม ทั้งนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องดังกล่าวและมีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้อย่างกว้างขวางถึงผลดี ผลเสีย คำนึงผลกระทบต่อแหล่งน้ำ หรือการทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำหรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ และความคุ้มค่าในด้านงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าว รวมถึงศึกษาวิจัยการบริหารจัดการน้ำชุมชน เพื่อให้อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ ต่อไป

๔.๒.๔.๓ การสร้างเสริมศักยภาพและขยายผลให้ท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำ : หน่วยงานส่วนกลางต้องพัฒนาองค์ความรู้ สนับสนุนข้อมูลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้ชุมชนจัดการน้ำได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่จัดทำแผนแม่บท/แผนปฏิบัติการ การเตรียมความพร้อมทั้งการศึกษา ออกแบบ และจัดหาที่ดินในการก่อสร้าง การจัดทำค่าของงบประมาณและการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ผ่านกลไกอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กร/กลุ่มผู้ใช้น้ำตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙

๔.๒.๕ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ

เห็นควรให้หน่วยงานสร้างกระบวนการและกลไกการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานการณ์น้ำ และการบริหารจัดการน้ำ ข้อมูลการพยากรณ์อากาศ การวางแผนให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละพื้นที่ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชัน (application) วิชชุชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและเป็นแนวทางในการวางแผนเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำและในภาวะปกติ

๔.๒.๖ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลหน่วยงานปฏิบัติที่ต้องดำเนินการ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๑๕ ตารางสรุปข้อเสนอแนะ

ตารางที่ ๑๕ สรุปข้อเสนอแนะและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
๑. กฎหมาย	๑.๑ ปรับปรุงกฎหมาย ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและมีความเหมาะสมกับบริบทของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในปัจจุบัน และคำนึงถึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อลดประเด็นข้อขัดขัดและความซ้ำซ้อนระหว่างภารกิจของหน่วยงาน รวมถึงลดระเบียบ ขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานสามารถบูรณาการภารกิจร่วมกันได้ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเร่งรัดดำเนินการ ดังนี้ (๑) การเร่งรัดการดำเนินการจัดทำกฎหมายรองของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น การออกกฎกระทรวง รวมทั้งระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (๒) การคืนพื้นที่ที่เพิกถอน หรือพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตแล้วและปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปบริหารจัดการ ส่งคืนหน่วยงานอนุญาตเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป (๓) ควรเร่งรัดกระบวนการขอเพิกถอนการขออนุญาต ใช้พื้นที่ของหน่วยงานโดยใช้ระยะเวลาการอนุญาตให้น้อยที่สุด (๔) ทบทวนกลไกกระบวนการช่วยเฝ้าระวังการเกิดแก่งคุดคู้หรือการกีดขวางการไหล เพื่อผลักดันให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำต่อไป (๕) ควรมีการทบทวนพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน และการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสม สามารถตั้งถิ่นฐานหรือไปดำรงชีพอยู่ที่ใหม่ได้ (๖) ควรมีการทบทวนพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
	และสามารถช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น ภัยพิบัติกรณีน้ำเค็มรุกล้ำ พื้นที่ทำการเกษตรหรือน้ำเค็มรุกล้ำขึ้นน้ำบาดาล ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดินทำกินของประชาชนและเกษตรกรตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติหรือพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น ในกรณีจัดสรรที่ดินเพื่อมอบให้แก่เกษตรกร สมควรให้มีการพิจารณาจัดแบ่งสัดส่วนที่ดินเพื่อกันพื้นที่บางส่วนออกสำหรับใช้เป็นพื้นที่แหล่งกักเก็บน้ำหรือสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อขนส่งผลิตผลทางการเกษตร ก่อนดำเนินการจัดสรรที่ดินที่เหลือให้แก่เกษตรกร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป ๑.๒ ให้หน่วยงานปฏิบัติมีการกำกับและควบคุมการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง มีการกำหนด มาตรการและบทลงโทษให้แก่ผู้ฝ่าฝืน ได้แก่ การควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมปริมาณการใช้น้ำ การควบคุมการปลูกพืชในช่วงภาวะภัยแล้ง และการบุกรุกทางน้ำสาธารณะ	
๒. แผนงาน และงบประมาณ	๒.๑ ปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนงาน และงบประมาณให้มีการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ต้องกำกับและติดตามการจัดทำแผนงานด้านทรัพยากรน้ำ ให้ได้ครบทุกมิติ (งบภารกิจพื้นฐาน งบประมาณบูรณาการ และภารกิจพื้นที่) โดยทุกแผนงานต้องจัดทำภายใต้กลไกของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัด และเสนอผ่านความเห็นคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้ความเห็นชอบและนำเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยสำนักงานงบประมาณตามขั้นตอนต่อไปเพื่อให้สามารถการแก้ไขปัญหาตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่อย่างแท้จริง เป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ (๒)	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	๒.๒ บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทรัพยากรน้ำและพื้นที่ชลประทาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามกรอบแนวทางแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ปี ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว โดยวิเคราะห์ทางเลือกการบริหารจัดการน้ำของพื้นที่ ปริมาณน้ำต้นทุน ความต้องการใช้น้ำและสมดุลน้ำ เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนงาน/ปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบริบท	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
	และทิศทางการพัฒนาในระดับพื้นที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ (๒) และ (๓)	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒.๓ พิจารณาแนวทางการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งเงินอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ และโครงการสำคัญที่อยู่ในพื้นที่แก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งอย่างเป็นระบบ (Area Based) ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์และผลกระทบสูงต่อเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเร่งดำเนินการโครงการที่มีความพร้อมทั้งด้านเทคนิควิชาการ งบประมาณ การมีส่วนร่วม การใช้พื้นที่และสิ่งแวดล้อม เป็นอันดับแรก	สำนักงานงบประมาณ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
	๒.๔ การจัดทำแผนงานแก้ไขปัญหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนอย่างเป็นรูปธรรม โดยบูรณาการหน่วยงานวิเคราะห์ เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำขนาดเล็กของท้องถิ่น ศักยภาพน้ำบาดาล ศักยภาพการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งการประเมินความเสี่ยงพองของน้ำต้นทุนในการประเมินศักยภาพพื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายและกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ พัฒนาน้ำบาดาล สระน้ำในไรนา (มีสระน้ำร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่) อนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับเปลี่ยนการปลูกพืช การทำเกษตรแปลงใหญ่ การปรับโครงสร้างการใช้น้ำยกระดับผลผลิตภาพการผลิตพร้อมทั้งมอบหมายเจ้าภาพหลักเพื่อให้เกิดการดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและขยายผลไปสู่ชุมชนให้สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตัวเอง	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒.๕ ให้ทุกหน่วยงานมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาตัวชี้วัดของแผนงานให้ถึงระดับผลลัพธ์ (Outcome) ผลกระทบ (Impact) เช่น รายได้ของเกษตรกรและผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถระบุได้การดำเนินการที่ผ่านมาสามารถบรรเทาแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำได้อย่างไร ส่งผลต่อประเทศอย่างไร รวมทั้งมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และปรับปรุงแผนงานอยู่เป็นระยะให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะในปัจจุบัน	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๒.๖ การยกระดับบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตชลประทาน : เห็นควรให้มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพโครงการเดิมให้สามารถเก็บน้ำได้มากขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ โดยปรับปรุงเทคนิคการส่งน้ำเพื่อลดอัตราการสูญเสีย นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มีสระน้ำร้อยละ ๓๐ ในพื้นที่) มาดำเนินการเพื่อเตรียมรองรับการเพาะปลูกในฤดูแล้งรวมถึงส่งเสริมการทำ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
	เกษตรแปลงใหญ่และเกษตรอัจฉริยะให้มีการปลูกพืชมูลค่าสูงเพื่อยกระดับรายได้ของเกษตรกรและเพิ่มผลิตภาพภาคการผลิต	และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๓. องค์กรและกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	๓.๑ กำหนดบทบาทหน้าที่หน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำให้ชัดเจน : เห็นควรมีการบูรณาการและกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็น ๓ ฐาน คือ ฐานที่ ๑ หน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) เป็นต้น ฐานที่ ๒ หน่วยงานวางแผน โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติทำหน้าที่ในกำหนดแนวทางการวางแผนบริหารจัดการน้ำตามอุปสงค์-อุปทานและบูรณาการ กำกับ ติดตามหน่วยงานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และฐานที่ ๓ หน่วยงานปฏิบัติ อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน ทำหน้าที่ในการปฏิบัติการตามแผนจัดสรรน้ำ การให้ความช่วยเหลือในพื้นที่และจัดทำแผนการปลูกพืชเพื่อปรับตัวตามสถานการณ์น้ำ ๓.๒ การผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ จังหวัด และชุมชน : เห็นควรให้สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และกระทรวงมหาดไทย เร่งรัดการส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ผ่านกลไกคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำทั้งในเขตและนอกเขตชลประทาน กลุ่มเกษตรกร และขยายผลไปสู่การบริหารจัดการน้ำระดับชุมชนให้สามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่จัดทำแผนแม่บท/ปฏิบัติการ การเตรียมความพร้อมทั้งการศึกษา ออกแบบ และจัดหาที่ดินในการก่อสร้างการจัดทำค่าของประมาณ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) กระทรวงพลังงาน (พง.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
	๓.๓ การปรับปรุงโครงสร้างองค์การบริหารจัดการน้ำในระดับท้องถิ่น : เนื่องจากมีการกักแหล่งน้ำขนาดเล็กถูกถ่ายโอนไปให้ท้องถิ่นดำเนินการซึ่งท้องถิ่นยังขาดบุคลากรและงบประมาณเพื่อการดำเนินการในการกิจดังกล่าว เห็นควรให้มีการสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างด้านแหล่งน้ำ ให้ท้องถิ่นมีศักยภาพสามารถดำเนินการกักแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ต่อไป ๓.๓.๑ ควรเร่งรัดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำจากกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดไม่เกิน ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร (ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒) จัดการสำรวจและบันทึกเป็นฐานข้อมูลแหล่งน้ำ พร้อมสิ่งก่อสร้างและเครื่องมือที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจเพื่อให้ทราบถึงตำแหน่งที่ตั้ง สถานภาพใช้งานได้ หรือต้องซ่อมแซมหรือจำหน่ายตลอดจนการรับถ่ายโอนเพิ่มเติมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสนอคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นเงินอุดหนุนโดยผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อก่อสร้าง ดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำทั้งอุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตรหรือดำเนินการตามข้อ ๒.๑ ในการจัดทำแผนงานเพื่อของงบประมาณตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗ (๒) ต่อไป ๓.๓.๒ ให้มีการพิจารณาทบทวนการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำที่มีขนาดเล็กกว่า ๒ ล้านลูกบาศก์เมตร ที่ได้ทำการถ่ายโอนไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และพิจารณาปรับลดขนาดแหล่งน้ำไม่เกิน ๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ในกรณีที่หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่มีความพร้อมด้านงบประมาณหรือเจ้าหน้าที่ดูแลเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านแหล่งน้ำดังกล่าว	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
๔. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและงานวิจัยเพื่อยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	๔.๑ การพัฒนา และเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ : เห็นควรให้ สททช. เป็นหน่วยงานกลางบูรณาการกำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล ระบบพยากรณ์ด้านทรัพยากรน้ำให้ถูกต้อง ทันสมัยเป็นมาตรฐานเดียวกันเชื่อมโยงกับระบบการจัดเก็บข้อมูลการใช้น้ำภาคเกษตร(Big Data) ระบบฐานข้อมูลการจัดสรรงบประมาณ (สงป.) และระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSUR) (สศช.) โดยใช้องค์ความรู้หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ในการวิเคราะห์มากขึ้น เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและแม่นยำมากกว่าเดิม สามารถคาดการณ์ในระยะยาวมากขึ้น พร้อมทั้งขยายผลให้ครอบคลุมทั้งระดับชาติ กลุ่มน้ำและชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และประชาชนเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)
	๔.๒ ทุกหน่วยงานที่ดำเนินการด้านบริหารจัดการน้ำโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้ทำการตรวจสอบสถานภาพแหล่งน้ำที่ได้รับการถ่ายโอนทั้งหมดเพื่อจัดทำแผนพัฒนาแหล่งน้ำ และจัดทำข้อมูลปริมาณแหล่งน้ำในความรับผิดชอบเพื่อเชื่อมโยงกับระบบการจัดเก็บข้อมูล Big Data ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สททช.) ต่อไป	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	๔.๓ การศึกษาวิจัยนวัตกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ : เห็นควรมีการทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา นักวิชาการ เพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำรูปแบบใหม่นำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น การวิจัยเรื่องพืชที่ต้องการน้ำน้อย การใช้เทคโนโลยีในการวางแผนและควบคุมการส่งน้ำอัตโนมัติ จัดทำโครงการธนาคารน้ำใต้ดินให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มาตรการการปรับโครงสร้างการใช้น้ำ และประหยัดน้ำภาคเกษตรและมีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้อย่างกว้างขวาง คำนึงถึงผลกระทบต่อแหล่งน้ำ หรือการทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำหรือระบบนิเวศแหล่งน้ำและความคุ้มค่าในด้านงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าว รวมถึงศึกษาวิจัยการบริหารจัดการน้ำชุมชนเพื่อให้สร้างองค์ความรู้และขยายผลไปสู่พื้นที่นาร่องที่มีศักยภาพต่อไป	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

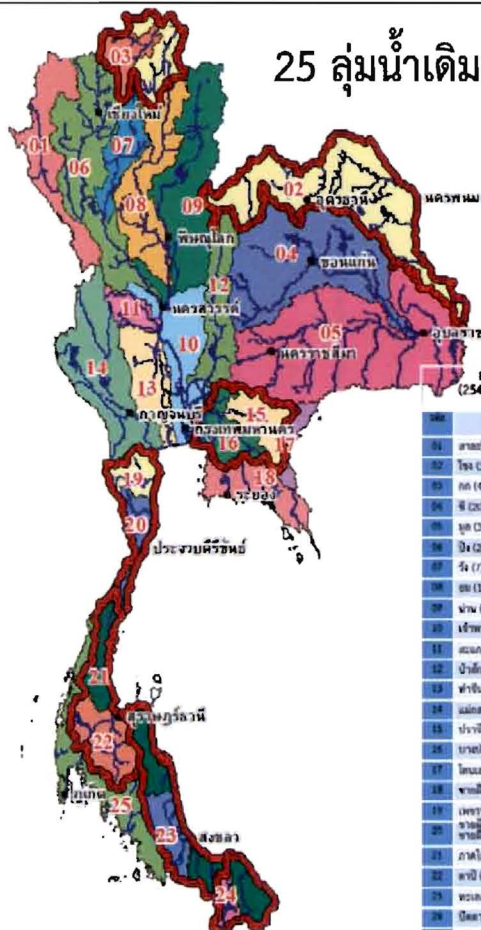
ประเด็น	ข้อเสนอแนะ	หน่วยงาน
	๔.๔ การสร้างเสริมศักยภาพและขยายผลให้ท้องถิ่นในการบริหารจัดการน้ำ : หน่วยงานส่วนกลาง ต้องพัฒนาองค์ความรู้ สนับสนุนข้อมูลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้ชุมชนจัดการน้ำได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่จัดทำแผนแม่บท/ปฏิบัติการ การเตรียมความพร้อมทั้งการศึกษา ออกแบบและจัดหาที่ดิน ในการก่อสร้างการจัดทำค่าของประมาณ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ผ่านกลไกอนุกรรมการทรัพยากรน้ำ จังหวัด องค์กร/กลุ่มผู้ใช้น้ำ	หน่วยงานเจ้าของภารกิจเดิม กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๕. ส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม ในการจัดการน้ำ	๕.๑ เสริมสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ในแก่ภาคประชาชนมากขึ้น : เห็นควรให้หน่วยงาน สร้างกระบวนการและกลไกการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานการณ์น้ำและการบริหารจัดการน้ำ ข้อมูล การพยากรณ์อากาศ การวางแผนให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์อื่น ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละพื้นที่ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อให้ประชาชน สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และเป็นแนวทางในการวางแผนเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ และในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน้าว่าง

ภาคผนวก ก

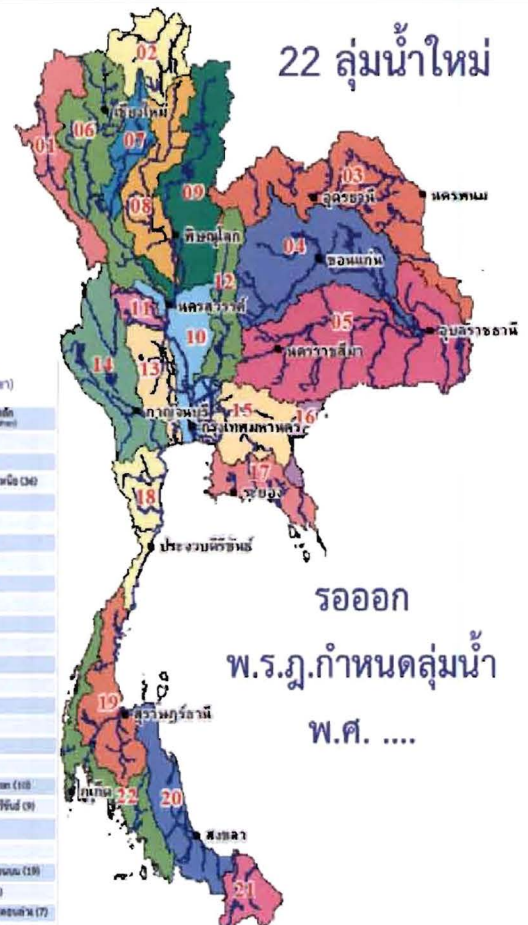

การมอบหมายให้คณะกรรมการลุ่มน้ำคณะหนึ่งคณะใดปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ
ตามมาตรา 27 (มาตรา 100 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561)

ลุ่มน้ำเดิม
(254 ลุ่มน้ำสาขา)

ลุ่มน้ำ	ชื่อลุ่มน้ำเดิม (ชื่อเดิม)
01	สาขาลาว (17)
02	โขง (55)
03	กก (4)
04	ชี (25)
05	มูล (31)
06	ชี (25)
07	ชี (7)
08	ชี (11)
09	น้ำพอง (16)
10	เจ้าพระยา (2)
11	แม่กลอง (10)
12	เจ้าพระยา (8)
13	เจ้าพระยา (2)
14	แม่กลอง (11)
15	เจ้าพระยา (4)
16	เจ้าพระยา (4)
17	เจ้าพระยา (3)
18	เจ้าพระยา (6)
19	เจ้าพระยา (3)
20	เจ้าพระยา (3)
21	เจ้าพระยา (3)
22	เจ้าพระยา (3)
23	เจ้าพระยา (3)
24	เจ้าพระยา (3)
25	เจ้าพระยา (3)

ลุ่มน้ำใหม่
(355 ลุ่มน้ำสาขา)

ลุ่มน้ำ	ชื่อลุ่มน้ำใหม่ (ชื่อใหม่)
01	สาขาลาว (22)
02	โขง (17)
03	โขง (17)
04	ชี (27)
05	มูล (33)
06	ชี (33)
07	ชี (11)
08	ชี (13)
09	น้ำพอง (23)
10	เจ้าพระยา (2)
11	แม่กลอง (6)
12	เจ้าพระยา (11)
13	เจ้าพระยา (2)
14	แม่กลอง (17)
15	เจ้าพระยา (10)
16	เจ้าพระยา (3)
17	เจ้าพระยา (10)
18	เจ้าพระยา (3)
19	เจ้าพระยา (3)
20	เจ้าพระยา (3)
21	เจ้าพระยา (3)
22	เจ้าพระยา (3)

รื้อออก

พ.ร.ฎ.กำหนดลุ่มน้ำ
พ.ศ.

การมอบหมายให้คณะกรรมการลุ่มน้ำคณะหนึ่งคณะใดปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำ
ตามมาตรา 27 (มาตรา 100 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561)

พื้นที่ลุ่มน้ำใหม่ที่แตกต่างจากพื้นที่ลุ่มน้ำเดิมในมาตราส่วน 1 : 4,000 มีดังนี้

เปลี่ยนชื่อลุ่มน้ำ

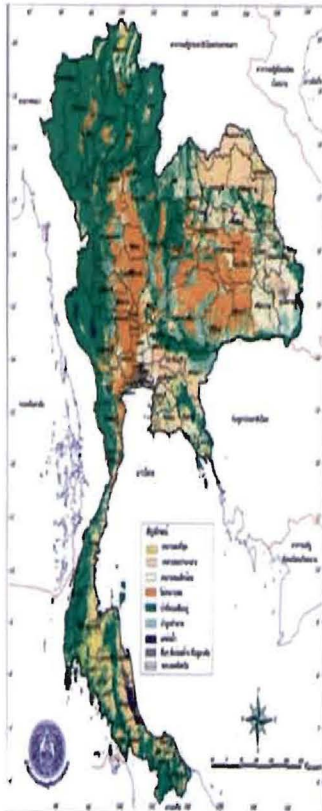
- 1) ลุ่มน้ำกกและโขง (ภาคเหนือ)
ชื่อใหม่เป็น “ลุ่มน้ำโขงเหือ”
- 2) ลุ่มน้ำโขง
(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
ชื่อใหม่เป็น “ลุ่มน้ำโขง
ตะวันออกเฉียงเหนือ”
- 3) ลุ่มน้ำโดนเลสาบ ชื่อใหม่เขียนว่า
“ลุ่มน้ำโดนเลสาบ”
- 4) ลุ่มน้ำปัตตานี ชื่อใหม่ว่า “ลุ่มน้ำ
ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง”

ควรรวมลุ่มน้ำ

- 1) ลุ่มน้ำปราจีนบุรี รวมกับ
ลุ่มน้ำบางปะกง ใช้ชื่อว่า
“ลุ่มน้ำบางปะกง”
- 2) ลุ่มน้ำเพชรบุรี รวมกับ
ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันตกหรือ
ชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์
ใช้ชื่อว่า “ลุ่มน้ำเพชรบุรี-
ประจวบคีรีขันธ์”
- 3) ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก รวมกับ
ลุ่มน้ำตาปี ใช้ชื่อว่า “ลุ่มน้ำ
ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน”
- 4) ลดปัญหาการผันน้ำข้ามลุ่ม
- 5) สภาพภูมิประเทศ และสภาพ
ภูมิอากาศเกี่ยวพันกัน

หลักการแก้ไขปัญหพื้นที่เสี่ยงแล้งซ้ำซาก (เกษตร)

พื้นที่เกษตรทั้งหมด 149.2 ล้านไร่
พื้นที่แล้งซ้ำซาก 26.8 ล้านไร่

1. พื้นที่ชลประทานปัจจุบัน 33 ล้านไร่

- ปรับปรุงประสิทธิภาพโครงการเดิม
- เพิ่มปริมาณการเก็บกัก/เพิ่มพื้นที่ชลประทาน

2. พื้นที่ศักยภาพชลประทาน 18 ล้านไร่

- พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำและระบบกระจายน้ำ
ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ ฝาย สถานีสูบ เป็นต้น

3. พื้นที่พัฒนาเกษตรน้ำฝน 15 ล้านไร่

- พื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ
- สระน้ำในไร่นา
- น้ำบาดาลเกษตร
- ระบบกระจายน้ำ

4. พื้นที่เกษตรน้ำฝนที่เหลือ

- อนุรักษ์ดินและน้ำ/น้ำชุมชน
- ปรับปรุงโครงสร้างการผลิต

แผนปฏิบัติการด้านทรัพยากรน้ำปี 2564 จำนวน 33 หน่วยงาน

วงเงิน 277,630 ล้านบาท

ปีงบประมาณ	งบประมาณ / วงเงิน (ล้านบาท)	มิติงบประมาณ			
		Function	Agenda		Area
			แผนบูรณาการน้ำ	แผนบูรณาการอื่นๆ เกี่ยวกับน้ำ	
วงเงินตาม พ.ร.บ. งบประมาณ					
พ.ศ. 2561	100,630 (100%)	12,056 (11.98%)	61,170 (60.79%)	2,733 (2.70%)	24,681 (24.53%)
พ.ศ. 2562	99,464 (100%)	10,619 (10.68%)	62,831 (63.16%)	3,589 (3.61%)	22,425 (22.55%)
พ.ศ. 2563	105,808 (100%)	18,210 (17.21%)	58,,796 (55.57%)	3,526 (3.33%)	25,276 (23.89%)
วงเงินขอตั้ง					
พ.ศ. 2564	277,630 (100%)	116,441 (41.94%)	118,439 (42.66%)	7,379 (2.66%)	35,371 (12.74%)

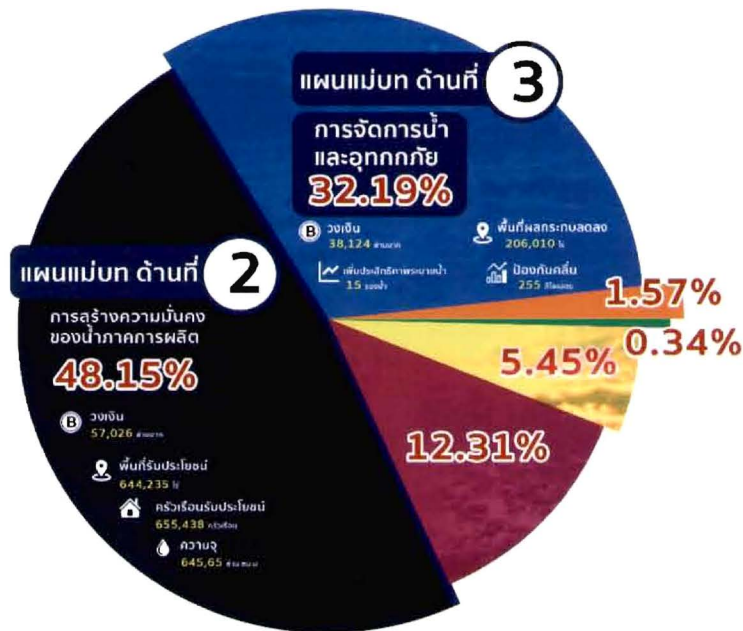
ข้อสังเกต : จากปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๔ การเสนองวงเงินการของบประมาณประจำปีในส่วนของงบประมาณ แผนบูรณาการน้ำมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๖๐ เหลือประมาณร้อยละ ๔๐ ในปี ๒๕๖๔ แต่ในส่วนของ งบประมาณแผน Function เพิ่มจากร้อยละ๑๒เป็นร้อยละ๔๐ เช่นเดียวกับงบประมาณในส่วน Area ลดลง ประมาณร้อยละ ๕๐เหลือเพียงร้อยละ ๑๓ สมควรพิจารณาตรวจสอบความสำคัญของโครงการที่มีความ แรงด่วน โดยเฉพาะโครงการตามแผนบูรณาการน้ำ

แผนบูรณาการน้ำ ปี 2564 ภายใต้ **แผนแม่บทน้ำ 6** ด้าน

“จำนวน **16,035** โครงการ
วงเงิน **118,439** ล้านบาท”

การขับเคลื่อนโครงการสำคัญ ปี 61-65

เป้าหมายฯ เดิม

การขับเคลื่อนโครงการสำคัญตามเป้าหมาย Area Based โครงการศึกษาภาพ 456 โครงการ
วงเงิน 9.22 แสนล้านบาท เพิ่มน้ำต้นทุน 6,988 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 12.93 ล้านไร่

จำแนกตามปีขับเคลื่อน

โครงการดำเนินการแล้ว ปี'61-63

วงเงินรวม 135,392 ล้านบาท

93 โครงการ
เพิ่มน้ำต้นทุน 773 ล้าน ลบ.ม.
พื้นที่รับประโยชน์ 1,893,723 ไร่
ครัวเรือน 278,514

แผนการขับเคลื่อนโครงการสำคัญ ปี'64-65

วงเงินรวม 435,442 ล้านบาท

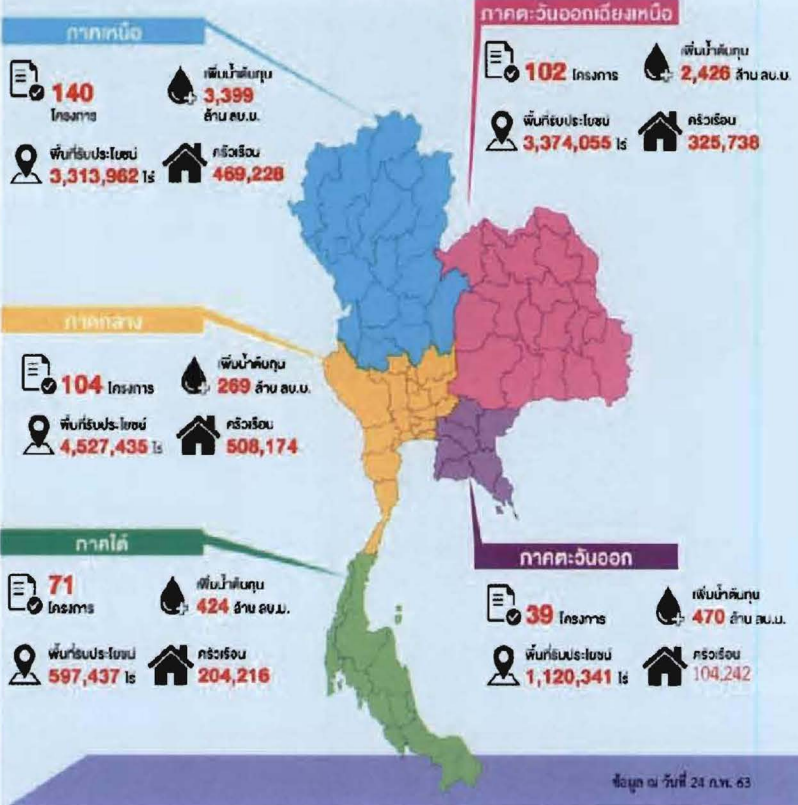
156 โครงการ
เพิ่มน้ำต้นทุน 3,098 ล้าน ลบ.ม.
พื้นที่รับประโยชน์ 6,720,086 ไร่
ครัวเรือน 769,818

แผนการขับเคลื่อนโครงการสำคัญหลัง ปี' 65

วงเงินรวม 357,567 ล้านบาท

207 โครงการ
เพิ่มน้ำต้นทุน 3,156 ล้าน ลบ.ม.
พื้นที่รับประโยชน์ 4,319,421 ไร่
ครัวเรือน 563,266

จำแนกตามภาค

ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

แผนแม่บทด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

อำนาจการขับเคลื่อน :

ปฏิบัติการหลัก :

กลยุทธ์ / แผนงาน	เป้า 20 ปี	เป้า 5 ปี (ปี 2561-2565)	ผล (ปี 2561-2562)
1. เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน (แห่ง)	14,534	5,472	55%
2. การขยายเขต/เพิ่มเขตจ่ายน้ำ (แห่ง)	10,070	2,570	19%
3. แผนระบบประปาเมืองหลัก/พื้นที่เศรษฐกิจ/แหล่งท่องเที่ยว (แห่ง)	388	55**	5* อยู่ระหว่างดำเนินการ

** แผนงานพัฒนาประปาเมืองเศรษฐกิจ 55 เมือง (ปี 65)

* ได้รับบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี 2561 จำนวน 5 แห่ง อยู่ระหว่างดำเนินการ (เป็นรายการผูกพันงบประมาณ ปี 2561-2563)

*** กลยุทธ์/แผนงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการ : พัฒนาน้ำอุปโภคบริโภคให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม , การประหยัดน้ำทุกภาคส่วน

ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

แผนแม่บทด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

ปฏิบัติการหลัก :

อำนาจการขับเคลื่อน :

กลยุทธ์ / แผนงาน	เป้า 20 ปี	เป้า 5 ปี (ปี 2561-2565)	ผล (ปี 2561-2562)
1. จัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน	13,860	3,217	11%
- อนุรักษ์ หักฟุ้ง พัฒนาแหล่งน้ำ (พื้นที่เกษตรน้ำฝน) (ล้าน ลบ.ม.)	12,388	2,701	6%
- แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	112	28	70%
- แหล่งน้ำชุมชน (ล้าน ลบ.ม.)	5	1	81%
- สระน้ำในไร่นา (ล้าน ลบ.ม.)	497	301	38%
- พัฒนาระบบน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร (ล้าน ลบ.ม.)	858	186	37%
2. พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ/อาคารบังคับน้ำ/ระบบส่งน้ำใหม่ (ล้าน ลบ.ม.)	13,243	1,140	15%

*** กลยุทธ์/แผนงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการ : การจัดการด้านความต้องการ , การพัฒนาระบบผันน้ำและระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำ , การเพิ่มผลผลิตภาคการผลิต , เพิ่มน้ำต้นทุนโดยการปฏิบัติการฝนหลวง

วาระ 3.2 ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

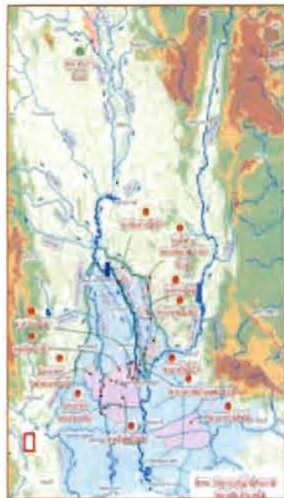
แผนแม่บทด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

อำนาจการขับเคลื่อน :

ปฏิบัติการหลัก :

กลยุทธ์ / แผนงาน	เป้า 20 ปี	เป้า 5 ปี (ปี 2561-2565)	ผล (ปี 2561-2565)
1. ปรับปรุงลำนํ้าธรรมชาติ (แห่ง)	1,234	499	19%
2. ปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ (แห่ง)	562	562	14%
3. ระบบป้องกันชุมชนเมือง (แห่ง)	764	153	35* อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
4. เขื่อนป้องกันตลิ่ง (กิโลเมตร)	1,681	539	2%
5. การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ ชะลอนํ้า (แห่ง)	84	13	100%

* เป็นรายการผูกพันงบประมาณปี 2561-2562, ปี 2561-2563

*** กลยุทธ์/แผนงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการ : การกำจัดวัชพืชและขยะมูลฝอยในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสาขา และแหล่งน้ำปิด ,
จัดการพื้นที่น้ำท่วม/พื้นที่ชะลอนํ้า , บรรเทาอุทกภัยเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบในระดับลุ่มน้ำ/พื้นที่วิกฤติ , การสนับสนุนการปรับตัวและเผชิญเหตุ

ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

แผนแม่บทด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

อำนาจการขับเคลื่อน :

ปฏิบัติการหลัก :

กลยุทธ์ / แผนงาน	เป้า 20 ปี	เป้า 5 ปี (ปี 2561-2565)	ผล (ปี 2561-2562)
1. ระบบบำบัดที่ก่อสร้างใหม่ (แห่ง) 	741	100	6%
2. ระบบบำบัดที่เพิ่ม ประสิทธิภาพระบบเดิม (แห่ง) 	101	34	3%
3. ควบคุม กำกับ แหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ (แห่ง)	19,000	9,000	8%

*** กลยุทธ์/แผนงานที่อยู่ระหว่างดำเนินการ : การรักษาสมดุลของระบบนิเวศ , อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

แผนแม่บทด้านที่

5

การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำ
ที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน

อำนาจการขับเคลื่อน :

ปฏิบัติการหลัก :

กลยุทธ์ / แผนงาน	เป้า 20 ปี	เป้า 5 ปี (ปี 2561-2565)	ผล (ปี 2561-2562)
1. ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ (ไร่)	3,524,241	734,000	15%
2. ป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดิน (ไร่)	21,450,000	1,240,000	เริ่มดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

โครงการฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (ลุ่มน้ำ) ระยะที่ 1
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวังโป่งชนแดน จ.เพชรบูรณ์
(ปีที่ 1 และปีที่ 2)

ผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมา

อำนาจการขับเคลื่อน :

แผนแม่บทด้านที่ **6** การบริหารจัดการ

ปฏิบัติการหลัก :

1. จัดทำ ปรับปรุง กฎหมาย องค์การด้านการจัดการน้ำ

- พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (ร่าง) กฎหมายลำดับรอง 11 ฉบับ ภายใต้ พ.ร.บ. น้ำ
- อยู่ระหว่างตรวจพิจารณาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา
- กรอบความร่วมมือพหุภาคีคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC) เรื่อง การเตรียมการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาลุ่มน้ำโขง ปี 2564-2573
- การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เรื่อง การแบ่งปันข้อมูลด้านอุทกวิทยาระหว่าง MRC และประเทศจีน
- การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ความร่วมมือด้านเทคนิค การแลกเปลี่ยนข้อมูล การติดตามประเมินผลกระทบแม่น้ำโขง และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดทำ แผนบริหารจัดการน้ำ

- แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี
- จัดทำแผนแม่บทลุ่มน้ำและแผนปฏิบัติการลุ่มน้ำ

4. การศึกษาวิจัย และพัฒนา แนวทางการจัดการน้ำ

สททช. อยู่ระหว่างดำเนินการศึกษา อาทิ การศึกษา SEA (5 ลุ่มน้ำ), การศึกษาเพื่อจัดทำแผนหลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (3 กลุ่มลุ่มน้ำ) เป็นต้น

3. พัฒนาระบบฐานข้อมูล และ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

- ระบบฐานข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจ 6 ระบบ/เครื่อง
- สททช. อยู่ระหว่างจัดทำระบบสนับสนุนการตัดสินใจ DSS, ระบบศูนย์ข้อมูล (Data Center), ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)

ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ

ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1

ยังขาดกลไก และการขยายผลการบริหารจัดการ
น้ำในระดับชุมชน

ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการน้ำได้ด้วยตนเอง ตั้งแต่จัดทำแผนแม่บท/ปฏิบัติการ
ค่าของงบประมาณ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ผ่านกลไกคณะกรรมการ
ทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กร/กลุ่มผู้ใช้น้ำ

2

ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่
ตามบรรลุป้าหมาย และกรอบเวลา

พิจารณาแนวทางการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งเงิน อื่นๆ เพิ่มเติม
โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่ และโครงการสำคัญที่อยู่ในพื้นที่ Area Based

3

อุปสรรคในการขอใช้พื้นที่เขตป่าสงวน และเขตอุทยาน
แห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในการดำเนินโครงการ

พิจารณาหาแนวทางดำเนินการทางนโยบาย และกฎหมาย ร่วมกัน
ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทส. กษ.
- ควรมีการติดตาม/กำกับโดยผู้กำหนดนโยบาย

4

ท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินงาน
ที่เข้าข่ายภารกิจถ่ายโอนบางประเภทงานได้

- สนอ อปท. ให้ความสำคัญในการดึงงบประมาณด้านน้ำและควรดำเนินงานใน
ลักษณะโครงการแบบบูรณาการกับหน่วยงาน โดยแบ่งงานให้เหมาะสมกับศักยภาพ
- ควรมีการทบทวนขอบเขตงานตามแผนกระจายอำนาจ

5

กระบวนการงบประมาณยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้
อย่างชัดเจน (Function Agenda Area)

- ปรับปรุงรูปแบบการจัดทำงบประมาณ ให้ทุกแผนงานต้องผ่าน
คณะกรรมการ ฯ น้ำจังหวัด / กกก.ลุ่มน้ำ

6

กระบวนการจัดทำรายงานสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA)
ใช้เวลามาก

- สนับสนุนงบประมาณการ.....
- กรอบการศึกษา และกรอบการพิจารณาต้องชัดเจน

7

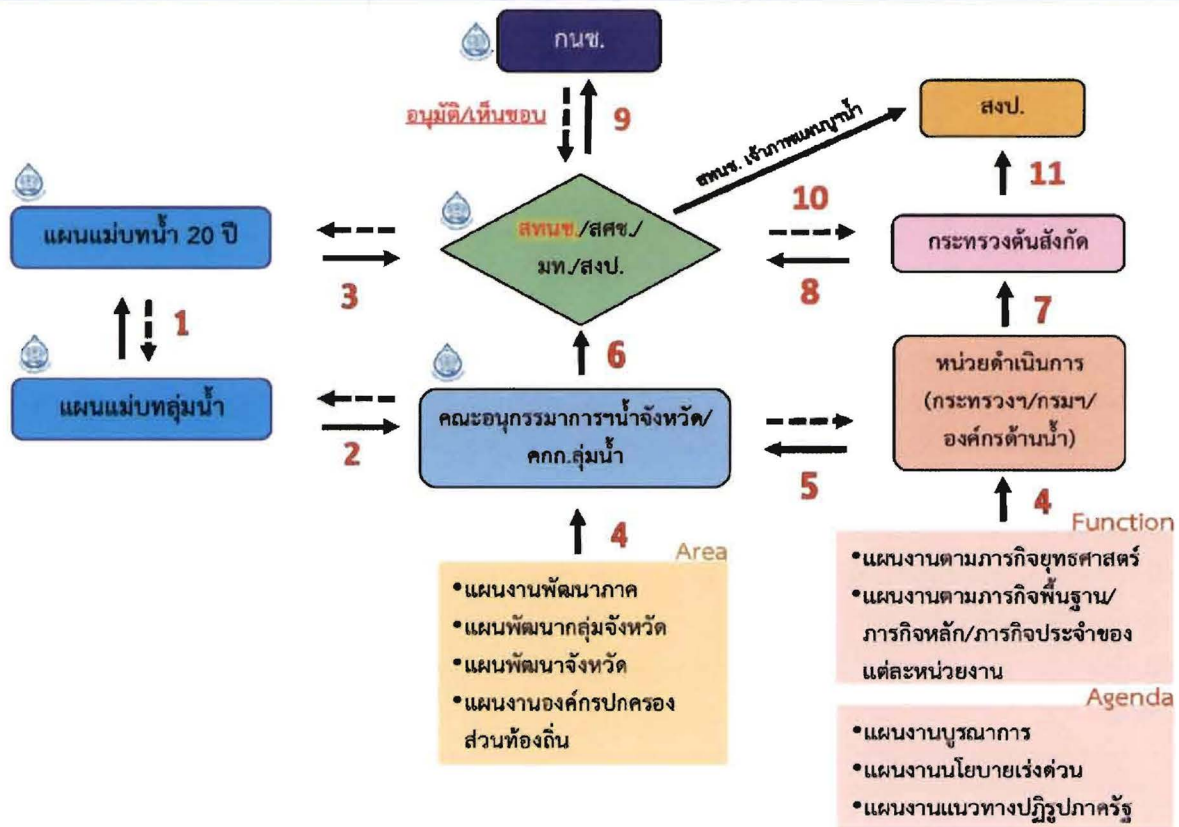
มีการต่อต้านโครงการจากบุคคลภายในและภายนอก

- สนับสนุนงบประมาณ การมีส่วนร่วม
- พิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเวนคืนให้ผู้ได้รับผลกระทบ ฯ
อย่างเหมาะสมและเกิดแรงจูงใจให้ร่วมผลักดันโครงการ

“ขั้นตอนและกระบวนการ” จัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ

“ขั้นตอนและกระบวนการ” จัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ

- กำหนดพื้นที่เป้าหมายการพัฒนา โดยจัดทำแผนแม่บทระดับลุ่มน้ำ ซึ่งถ่ายทอดจากแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ลงสู่พื้นที่ **1-3**
 - วิเคราะห์เชิงพื้นที่เพื่อกำหนดสภาพปัญหา และความต้องการแก้ไขปัญหของจังหวัดและลุ่มน้ำ
 - กำหนดกลยุทธ์และมาตรการสำคัญในลุ่มน้ำ จัดลำดับความสำคัญของพื้นที่
 - กำหนดเป้าหมาย ระยะสั้น (3-5 ปี) ระยะกลาง (10 ปี) และระยะยาว (20 ปี)
- กำหนดแผนงานและแผนปฏิบัติการระยะสั้น สามารถจำแนกขั้นตอนได้ ดังนี้ **4-5**
 - แผนงานและแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐส่วนกลางทั้งหมด ทุกมิติงบประมาณ ได้แก่ มิติภารกิจยุทธศาสตร์ / ภารกิจพื้นฐาน (Function) มิติแผนงานบูรณาการ (Agenda) และมิติเชิงพื้นที่ (Area) ดำเนินการกำหนดโดย สทช.
 - แผนงานและแผนปฏิบัติการของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการรวบรวม โดยคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัดและคณะกรรมการลุ่มน้ำพิจารณาจัดลำดับความสำคัญในระดับลุ่มน้ำ และเชื่อมโยงแผนงานและแผนปฏิบัติการกับแผนแม่บทระดับลุ่มน้ำ และเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาของ กนช. ต่อไป
- สทช./สชช./มท./สปป. วิเคราะห์ตรวจสอบแผนปฏิบัติการที่รวบรวมมาจากลุ่มน้ำ พิจารณาจัดลำดับความสำคัญและความเห็นของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และจัดทำเป็นแผนงานและแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของประเทศ เพื่อเสนอ กนช. พิจารณาเห็นชอบ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ต่อไป **6,8-10**
- จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี หน่วยรับงบประมาณจัดทำคำขอตั้งงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการที่ผ่านความเห็นชอบตามกระบวนการงบประมาณ **7-8,11**

หมายเหตุ : การจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กระทรวงต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเสนอเรื่อง ผ่าน สทช. และนำเข้าพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบโดย กนช. ให้เรียบร้อยก่อน (ข้อ 5,8 เสนอสำนักรงบประมาณตามขั้นตอนต่อไป (ข้อ 10, 11) “ขั้นตอนและกระบวนการ” จัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ

หน้าว่าง

ภาคผนวก ข

แผนงานขับเคลื่อนโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และโครงการสำคัญ (กรมชลประทาน)

	ลำดับ	Project	จังหวัด	หน่วย งาน	วงเงิน โครงการ	ผ่าน กษ.	ครบ อนุมัติ	แผนงาน
ผ่านกรรมและได้รับงบประมาณแล้ว 16 โครงการ	1	โครงการรังสีบับเนื่องมาจากพระราชดำริ	นครศรีธรรมราช	ชล.	2,378	23 พ.ย. 59	18 ส.ค. 61	62-66
	2	โครงการบรรเทาอุทกภัยเมืองนครศรีธรรมราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	นครศรีธรรมราช	ชล.	9,580	3 พ.ค. 60	12 ธ.ค. 60	61-63
	3	โครงการประจวบยาบ้ำศรีสองรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	เลย	ชล.	5,000	3 พ.ค. 60	10 ต.ค. 60	61-66
	4	พัฒนาอุโมงค์ ขยายคลองคอนล่าง	หนองคาย	ชล.	21,000	11 ม.ค. 59	24 เม.ย. 61	61-69
	5	โครงการคลองระบายน้ำจากบางบาล บางไทร	พระนครศรีอยุธยา	ชล.	21,000	14 ก.ย. 61	8 ม.ค. 62	62-66
	6	โครงการประจวบยาบ้ำบ้านก่อพร้อมระบบส่งน้ำ	สกลนคร	ชล.	1,249	14 ก.ย. 61	8 ม.ค. 62	62-66
	7	โครงการประจวบยาบ้ำลำน้ำทุ่ง-น้ำก่ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	สกลนคร	ชล.	2,100	14 ก.ย. 61	8 ม.ค. 62	62-66
	8	โครงการสร้างแก้มลิงน้ำลำตะของ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ชัยภูมิ	ชล.	3,100	14 ก.ย. 61	30 ต.ค. 61	62-67
	9	บรรเทาอุทกภัย เมืองชัยภูมิ (ระยะที่ 1)	ชัยภูมิ	ชล.	3,440	2 พ.ค. 61	4 ส.ค. 61	62-67
	10	โครงการอ่างเก็บน้ำลำน้ำชี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ชัยภูมิ	ชล.	3,100	23 พ.ย. 59	2 ม.ค. 62	62-67
	11	ปรับปรุง คลองชลประทาน	สุโขทัย	ชล.	2,875	19 ธ.ค. 61	7 เม.ย. 63	63-67
	12	โครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยเมืองชุมพร (ลุ่มน้ำคลองชุมพร)	ชุมพร	ชล.	1,717	11 มี.ค. 62	อยู่ระหว่างเตรียมเสนอ	
	13	ช่วยกรอกแก้มลิง จ.ฉะเชิงเทรา	ฉะเชิงเทรา	ชล.	1,880	20 มี.ค. 63	8 ก.ค. 63	64-67
	14	บรรเทาอุทกภัยพื้นที่ลุ่มน้ำเพชรบุรีตอนล่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	เพชรบุรี	ชล.	เห็นชอบดำเนินการเตรียมความพร้อม	12 ก.ย. 62	1 ก.ย. 63	64
	15	อ่างเก็บน้ำคลองโหล	ระยอง	ชล.	3,561.62	28 ก.ย. 62	อยู่ระหว่างเตรียมเสนอ	64-67
	16	อ่างเก็บน้ำแม่ตาช้าง	เชียงใหม่	ชล.	1,325.29	26 ก.ย. 62	อยู่ระหว่างเตรียมเสนอ	65-68
โครงการที่อยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมเพื่อขับเคลื่อนโครงการ	17	ฝัมน้ำ อ่างเก็บน้ำ ประแสร์-หนองหัว-บางพระ จ.ชลบุรี	ระยอง ชลบุรี	ชล.	9,500			64-67
	18	อ่างเก็บน้ำ คลองสำโรงใหญ่	พังงา	ชล.	1,983			64-69
	19	อ่างเก็บน้ำ น้ำก่ำพร้อมระบบส่งน้ำ	น่าน	ชล.	3,460			
	20	อ่างเก็บน้ำ คลองวังโตนด	ฉะเชิงเทรา	ชล.	6,400			65-70
	21	คลองระบายน้ำหลาก ชัยนาท-ป่าสัก	ชัยนาท	ชล.	36,400			65-70
	22	เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเขื่อนภูมิพล	แม่ฮ่องสอน	ชล.	71,110			65-71
	23	อ่างเก็บน้ำป่าปาด จ.อุตรดิตถ์	อุตรดิตถ์	ชล.	5,350			65-67
	24	คลองร่วมถนนพุทธมณฑล สาย 5 และอุโมงค์ระบายน้ำใต้คลองแมวกีชีด 1	นครปฐม	ชล.	12,245			66-70
	25	อุโมงค์ระบายน้ำ ใต้คลองบางน้ำจืด	สมุทรสาคร	ชล.	5,299			65-69
	26	อ่างเก็บน้ำ ป่ากอน	น่าน	ชล.	5,250			65-69
	27	คลองระบายน้ำหลาก ป่าสัก อ่าวไทย	สระบุรี	ชล.	89,860			65-69
	28	อ่างเก็บน้ำ ลำตะเพินตอนบนและระบบผันน้ำ	กาญจนบุรี - สุพรรณบุรี	ชล.	6,200			66-70
	29	ฝัมน้ำ อ่างเก็บน้ำ ป่าสักชลสิทธิ์-นวมเทือก-ลำตะคอง	นครราชสีมา	ชล.	4,000			67-70
	30	ฝัมน้ำ โขง เลย ชี มูล (ระยะที่ 1)	เลย	ชล.	158,068			67-72

แผนงานขับเคลื่อนโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และโครงการสำคัญ (กรมชลประทาน)

	ลำดับ	Project	จังหวัด	หน่วย งาน	วงเงิน โครงการ	ผ่าน กษ.	ครม. อนุมัติ	แผนงาน
โครงการขับเคลื่อนเพิ่มเติม	31	ลุ่มน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์	กาญจนบุรี	ชล.	16,431			66-70
	32	บริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำบางหลวง จังหวัดปราจีนบุรี	ปราจีนบุรี	ชล.	1,240			66-70
	33	บริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำลุ่มน้ำยังตอนล่าง จังหวัดร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด	ชล.	967			67-70
	34	บริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำเหนือจังหวัดนครสวรรค์	นครสวรรค์	ชล.	28,710			66-70
	35	แผนหลักการพัฒนาหนองหาร จังหวัดสกลนคร	สกลนคร	12	7,445			64-72
	36	แผนหลักการพัฒนาหนองอุมเกาะ จังหวัดหนองคาย	หนองคาย	ศึกษา	N/A			65-68
	37	แผนหลักการพัฒนาหนองจูดสิง จังหวัดปทุมธานี	ปทุมธานี	ชล.	1,822			64-67
	38	บรรเทาอุทกภัย ลุ่มน้ำเจ้าพระยา 9 แผน	ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง	ชล.	235,870			61-70
	39	บรรเทาอุทกภัย พื้นที่อำเภอบางสะพาน	ประจวบคีรีขันธ์	ชล.	6,100			60-68
	40	บรรเทาอุทกภัย เมืองอุบลราชธานี	อุบลราชธานี	ศึกษา	N/A			67-70
	41	จัดหาแหล่งสำรองรับพื้นที่ชลประทานพิเศษภาคตะวันออก (EEC)	ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง	19 หน่วยงาน	124,955			63-80

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	วงเงิน (บาท)	หมายเหตุ
66	ฝ่ายห้วยท้อ 1	โพธิ์โพคา	ภูมณีน	สกลนคร	30,000,000	
67	ฝ่ายบ้านหนองสาหร่าย	ท่าบ่วง	เทพา	สงขลา	18,000,000	
68	ฝ่ายบ้านลำน้ำขาว	อำสนทง	มวกเหล็ก	สระบุรี	10,735,000	
69	ฝ่ายห้วยโคกป่า	นายะเพ็ง	เมืองหนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	29,500,000	
70	ฝ่ายห้วยตะไกร	เสนางคิคม	เสนางคิคม	อำนาจเจริญ	44,700,000	
71	ฝ่ายห้วยนิม (ซีลือ)	จำปาโมง	บ้านผือ	อุดรธานี	29,997,000	
72	ฝ่ายห้วยสนทพาด	เชียงแหว	กุมภวาปี	อุดรธานี	45,000,000	
73	ฝ่ายคลองบางเห็บ	ปลายพระยา	ปลายพระยา	กระบี่	25,000,000	
74	ฝ่ายห้วยลูกนก	หนองไผ่	คำชะอี	กาฬสินธุ์	30,000,000	
75	ฝ่ายห้วยยาง 2	โคกศรี	หนองศรี	กาฬสินธุ์	30,000,000	
76	ฝ่ายลำน้ำห้วยดอน	โนนทอง	หนองเรือ	ขอนแก่น	12,000,000	
77	ฝ่ายลำห้วยเพี้ยไจตอ	คลองคอม		ขอนแก่น	15,000,000	
78	ฝ่ายบ้านไม้ล้อม 3	ทุ่งนาค	สอยดาว	จันทบุรี	40,224,000	
79	ฝ่ายห้วยบ่อเหล็ก พร้อมระบบส่งน้ำ	วังตะเคียน	หนองมะโมง	ชัยนาท	15,000,000	
80	ฝ่ายน้ำลำน้ำคึกฤทธิ์	หนองม่วง	หนองบัวแดง	ชัยภูมิ	50,000,000	
81	ฝ่ายน้ำลำน้ำธรรมเจริญ	หนองเจริญ	ท่าชนะ	ชุมพร	35,000,000	
82	ฝ่ายลำน้ำมา	หนองชน	นาแก	นครพนม	35,000,000	
83	ฝ่ายห้วยชนบือ	บ้านค้อ	โพนสวรรค์	นครพนม	25,000,000	
84	ฝ่ายบ้านนาจาง	นาหว้า	ปะทาย	นครราชสีมา	25,000,000	
85	ฝ่ายคลองศาลาพร้อมระบบส่งน้ำ	เขานก	ลาดยาว	นครราชสีมา	36,500,000	
86	ฝ่ายคลองหนองบัว	หนองยาว	ลาดยาว	นครราชสีมา	21,711,000	
87	ฝ่ายทดน้ำบ้านกุ่มป่าระพร้อมระบบส่งน้ำ	มะริอโคก	ระแงะ	นราธิวาส	18,000,000	
88	ฝ่ายบ้านไทรป้อมพร้อมระบบส่งน้ำ	คุดมู	จันทะ	นราธิวาส	16,500,000	
89	ฝ่ายบ้านโนนศิลา	เขาอก	ประโคนชัย	บุรีรัมย์	20,000,000	
90	ฝ่ายบ้านตะแบก	หนองใหญ่	สตึก	บุรีรัมย์	15,000,000	
91	ฝ่ายทุ่งหินจันพร้อมระบบส่งน้ำ	ภูซาง	ภูซาง	พะเยา	25,000,000	
92	ฝ่ายคลองพังค้ำ	ทุ่งค้ำ	เมืองพิมาย	พิจิตร	35,000,000	
93	ฝ่ายบ้านนาเมือง	นครชุม	นครไทย	พิจิตร	35,375,700	
94	ฝ่ายทดน้ำห้วยตะแบก	ท่าแดง	ท่ามะ	เพชรบุรี	16,450,000	
95	ฝ่ายห้วยวังสน	คลองกระดัง	ศรีเทพ	เพชรบูรณ์	31,894,000	
96	ฝ่ายบ้านหัวฝาย	ประดู่	ศรีเทพ	เพชรบูรณ์	19,812,000	
97	ฝ่ายบ้านโนนศรี	โนนภิบาล	เม็ก	มหาสารคาม	30,000,000	
98	ฝ่ายห้วยลำโพง	นาไ	ภูมณีน	ยโสธร	46,500,000	
99	ฝ่ายบ้านหนองบัวเงิน	ป่าสัง	จตุรพักตรพิมาน	ร้อยเอ็ด	30,000,000	
100	ฝ่ายบ้านคลองสัง	คลองสัง	นาง	ร้อย	26,843,600	
101	ฝ่ายทุ่งเจ้าจก 1	ขามหัก	ปากท่อ	ราชบุรี	28,500,000	
102	ฝ่ายบ้านหนองนก	หัวลำ	ท่าหลวง	ลพบุรี	15,079,000	
103	ฝ่ายใหม่ (แม่ลูกหนองนก) พร้อมระบบส่งน้ำ	แม่ลูก	จำเริญ	ลำปาง	14,862,000	
104	ฝ่ายบ้านเพี้ย	น้ำสาย	เมืองเลย	เลย	40,000,000	
105	ฝ่ายบ้านนา	โนนสูง	ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	20,000,000	
106	ฝ่ายห้วยร้องไห้	ภูมณีน	ภูมณีน	สกลนคร	20,000,000	
107	ฝ่ายบ้านแม่สำราญ	วังสมบูรณ์	วังสมบูรณ์	สระแก้ว	30,000,000	
108	ฝ่ายคลองบ้านโป่ง	บ้านสวน	เมืองสุโขทัย	สุโขทัย	17,000,000	
109	ฝ่ายคลองศรี	ช้างซ้าย	กาฬสินธุ์	สุราษฎร์ธานี	20,000,000	
110	ฝ่ายลำคลองวัว	ทาเคย	ท่าฉ	สุราษฎร์ธานี	15,058,000	
111	ฝ่ายทุ่งไม้	หนองสี	ท่ามะ	สุรินทร์	20,000,000	
112	ฝ่ายบ้านโป่งทมนพร้อมระบบส่งน้ำ	ท้ายม	น้ำปาก	อุดรธานี	20,000,000	
113	ฝ่ายหมู่ บ้านเงินมะค่า พร้อมระบบส่งน้ำ	บ้านอบ	ลาดัก	อุบลราชธานี	30,000,000	
114	ฝ่ายหัวแล่นพร	บึงมะ	สารวิเศษ	อุบลราชธานี	25,000,000	
115	ฝ่ายบ้านทุ่งทรายและบ้านทุ่งพัฒนาพร้อมระบบส่งน้ำ	เวียง	เชียงทอง	อุบลราชธานี	14,000,000	
116	ฝ่ายบ้านป่าหัวพร้อมระบบส่งน้ำ	วัง	เตี	อุบลราชธานี	13,000,000	
117	ฝ่ายหมื่นใจโกร พร้อมระบบส่งน้ำ	บ้านก	แฉะ	อุบลราชธานี	24,000,000	
118	ฝ่ายบ้านตะแบกพร้อมระบบส่งน้ำ	สวน	สวน	อุบลราชธานี	45,000,000	
119	ฝ่ายคลองบางควาย	ป่าดง	ตะ	อุบลราชธานี	15,000,000	
120	ฝ่ายคลองสนธิพร้อมระบบส่งน้ำ	ประดู่	นา	อุบลราชธานี	45,000,000	
121	ฝ่ายบ้านหนองหลวง	ปากหัว	อุบลราชธานี	อุบลราชธานี	18,000,000	
122	ฝ่ายห้วยสิงห์	พระบาท	รัตน	อุบลราชธานี	19,000,000	
123	ฝ่ายบ้านคำชะอวด			อุบลราชธานี	58,207,100	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2561 - 2563) วงเงินทั้งสิ้น 141,5091 ล้านบาท - ปี 2561 วงเงิน 28,2240 ล้านบาท - ปี 2562 วงเงิน 54,9780 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 58,3071 ล้านบาท
124	ฝ่ายบ้านสะเล้ง	คุบ	น้ำเค	ศรีสะเกษ	70,000,000	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 220 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 70 ล้านบาท - ปี 2

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ผู้รับผิดชอบ	อำเภอ	จังหวัด	วงเงิน (บาท)	หมายเหตุ
125	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน	หนองบุญ	ปทุมธานี	กาญจนบุรี	80,000,000	มีแผนดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2563 - 2565) งบเงินที่ขึ้น 298,021.0 ล้านบาท - ปี 2563 งบเงิน 80 ล้านบาท - ปี 2564 งบเงิน 80 ล้านบาท - ปี 2565 งบเงิน 78,021 ล้านบาท
126	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน	ศรีนครินทร์	ปทุมธานี	เชียงใหม่	55,000,000	มีแผนดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2563 - 2565) งบเงินที่ขึ้น 58,151.0 ล้านบาท - ปี 2563 งบเงิน 20 ล้านบาท - ปี 2564 งบเงิน 33,151 ล้านบาท
127	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน			อุบลราชธานี	28,490,000	มีแผนดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2563 - 2565) งบเงินที่ขึ้น 264,416.0 ล้านบาท - ปี 2563 งบเงิน 28,490.0 ล้านบาท - ปี 2564 งบเงิน 27,535.5 ล้านบาท - ปี 2565 งบเงิน 88,390.8 ล้านบาท
128	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน			อุบลราชธานี	50,000,000	มีแผนดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2563 - 2565) งบเงินที่ขึ้น 298,021.0 ล้านบาท - ปี 2563 งบเงิน 30,520.0 ล้านบาท - ปี 2564 งบเงิน 20,486.0 ล้านบาท - ปี 2565 งบเงิน 47,455.0 ล้านบาท
129	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน	โพนพิสัย	สกลนคร	อุทัยธานี	45,000,000	
130	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน	หนองบัวลำภู	หนองบัวลำภู	อุทัยธานี	40,000,000	
131	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน			อุบลราชธานี	77,260,000	มีแผนดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2563 - 2565) งบเงินที่ขึ้น 47,836.7 ล้านบาท - ปี 2563 งบเงิน 27,200.0 ล้านบาท - ปี 2564 งบเงิน 26,742.2 ล้านบาท - ปี 2565 งบเงิน 38,925.5 ล้านบาท
132	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน			อุบลราชธานี	35,000,000	มีแผนดำเนินงาน 3 ปี (ปี 2563 - 2565) งบเงินที่ขึ้น 236,003.1 ล้านบาท - ปี 2563 งบเงิน 35,000.0 ล้านบาท - ปี 2564 งบเงิน 24,398.6 ล้านบาท - ปี 2565 งบเงิน 88,904.5 ล้านบาท
133	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน	หนองบัวลำภู	เมืองสกลนคร	สกลนคร	25,797,000	
134	ฝ่ายพัฒนาระบบราชการจังหวัดขอนแก่น: จัดเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน	หนองบัวลำภู	เมือง	อุบลราชธานี	55,000,000	

แผนงานต่อร่างฝ่าย ปี 2564

[illegible]

[illegible]

ลำดับที่	แผนงาน/โครงการ	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	วงเงิน (บาท)	หมายเหตุ
125	ฝ่ายวิทยุแม่สอด (ปชค)	แม่สอด	พาลี	เลย	35,000,000	
126	ฝ่ายวิทยุจันท (ปชค)	แก่งไคร้	สังขม	หนองคาย	35,000,000	
127	ฝ่ายบ้านหนองอ้อ (ปชค)	หอยคำ	เมืองปักกิ่ง	ปักกิ่ง	30,000,000	
128	ฝ่ายวิทยุต้องอ้อ (ปชค)	อาจสามาร	เมือง	นครพนม	20,000,000	
129	ฝ่ายบ้านคอกยอ (ปชค)	ทรายขาว	คอกยอ	จันทบุรี	35,000,000	
130	ฝ่ายบ้านใหม่วิทยุบ้านขาว	บ้านขาว	เมืองกาญจนบุรี	กาญจนบุรี	25,000,000	
131	ฝ่ายคลองหินเลื่อนพร้อมท่อส่งน้ำ	ประจวบ	นาทวี	สงขลา	40,000,000	
132	ฝ่ายบ้านแสง	ท่าเสา	ท่าพระยา	สระแก้ว	25,000,000	
133	ฝ่ายบ้านคลองยาง 2	ท่าพราย	ท่าพระยา	สระแก้ว	22,500,000	
134	ฝ่ายบ้านสะเต็ง	คูบ	น้ำเกลี้ยง	ศรีสะเกษ	70,000,000	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 220 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 70 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 70 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 80 ล้านบาท
135	ฝ่ายทดน้ำบ้านรางเข้พร้อมระบบส่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	หนองกุ่ม	บ่อพลอย	กาญจนบุรี	80,000,000	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 80 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 80 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 80 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 78.021 ล้านบาท
136	ฝ่ายยางพาราบ้านคิง			อุทัยธานี	60,000,000	
137	ฝ่ายน้ำฝางลูกที่ 1 (ฝ่ายร้องอาว) พร้อมระบบส่งน้ำ	ศรีนคร	ไชยปราการ	เชียงใหม่	20,981,800	
138	ฝ่ายน้ำฝางลูกที่ 2 (ฝ่ายเชียงหมื่น) พร้อมระบบส่งน้ำ	ศรีนคร	ไชยปราการ	เชียงใหม่	33,151,000	มีแผนดำเนินการ 2 ปี (ปี 2563 - 2564) วงเงินทั้งสิ้น 68.1510 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 35 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 33.151 ล้านบาท
139	ฝ่ายยางบ้านโคกหม้อ			อุทัยธานี	170,000,000	
140	ฝ่ายบ้านวังจิก	วังจิก	โพธิ์ประทับช้าง	พิจิตร	20,013,100	มีแผนดำเนินการ 6 ปี (ปี 2560 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 231.8621 ล้านบาท - ปี 2560 - 2562 วงเงิน 147.9378 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 20.0131 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 63.7933 ล้านบาท
141	ฝ่ายยางบ้านวังตะกุง	วังตะกุง	วังตะกุง	เลย	26,732,200	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 142.8367 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 27.2000 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 26.7322 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 88.9045 ล้านบาท
142	ฝ่ายยางบ้านห้วยโคก	นาโพธิ์	เมือง	เลย	34,398,600	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 158.3031 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 35.0000 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 34.3986 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 88.9045 ล้านบาท
143	ฝ่ายยางบ้านคลองใหญ่			อุบลราชธานี	27,535,500	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 144.4163 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 28.4900 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 27.5355 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 88.3908 ล้านบาท
144	ฝ่ายยางบ้านคำไหล			อุบลราชธานี	29,484,600	มีแผนดำเนินการ 3 ปี (ปี 2563 - 2565) วงเงินทั้งสิ้น 238.0210 ล้านบาท - ปี 2563 วงเงิน 30.5250 ล้านบาท - ปี 2564 วงเงิน 29.4846 ล้านบาท - ปี 2565 วงเงิน 98.4674 ล้านบาท
145	ฝ่ายวิทยุวังสิงห์พร้อมระบบส่งน้ำ	ป่าแ้ว	ไชยา	สุราษฎร์ธานี	20,000,000	
146	ฝ่ายคลองประดางาวพร้อมระบบส่งน้ำ	ทราษกระต่าย	ทราษกระต่าย	กำแพงเพชร	36,500,000	
147	ฝ่ายทดน้ำแบบขั้นบันไดลำห้วยคำป่าหลาย	คำป่าหลาย	เมืองมุกดาหาร	มุกดาหาร	60,000,000	
148	ฝ่ายคักตะกอนคลองบางม่วงแห่งที่ 1	บางม่วง	ตะกั่วป่า	พังงา	40,000,000	

Spillway

ဝဝဂါပပပပပပပပပပ
ပပပပပပပပပပ ပပပပပပပပပပပပ
ပပပပပပ ပပပပ, ပပပပပပ ပပပပပ, ပပပပပ ပပပပပ

